

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

I. GRECULESCU

V.
SEP 2012

DOMNIȘOARA CELINA

ROMAN

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA „UNIVERSUL" SOC. ANONIMĂ
Strada Brezoianu N-rul 11
1926

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr_1901-1932

1963
1984
91
1998

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Proiect finanțat prin UEFISCDI PN-III-P7-7.1-PCE-2021-1901-1932

PARTEA I

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

1964

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdr1901-1932

LA SINGURENII-PE-ARGEȘ

Intr'o seară caldă de Septembrie, pe terasa vilei doamnei Ecaterina Singureanu, din Singurenii-pe-Argeș.

Intr'un hamac de mătasă, legat între doi stâlpi de lemn, dormitează domnișoara Celina.

Un legănat ușor ca al unei nădejdi șovăelnice, te-ar face să crezi că adie vântul, dacă n'ai ști că domnișoara se leagănă singură.

Pe pieptul duduiei stă deschisă o carte englezească; trebuie să fie „Viețile Sfinților" sau „Biblia", de oarece se spune

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndrr1901 1932

că domnişoara Celina este foarte credincioasă (Poartă cruce la gât şi merge în fiecare sărbătoare la biserică).

Fiica doamnei Ecaterina Singureanu, are semnalmente demne de ţinut în seamă: Este subţire ca o tulpină de lotus, are ochii — când îi deschide,— de culoarea cafelei fumegânde, face gropiţe dreptunghiulare în obraz, şi poartă în colţul buzei un zâmbet indescifrabil, contrazicând neobişnuit seninătatea unei frunţi largi şi limpezi.

Cum stă culcată, nu v'aş putea arăta înălţimea corpului, în orice caz, atinge lungimea hamacului, ceeace înseamnă un început de indicaţie, destul de preţios.

Cât priveşte părul negru, pieptănat cu cărare la mijloc, braţele pline şi arse de soare,—unul odihnindu-se pe plasa leagănului, celălalt atârnând în afară — picioarele mici, încălţate cu sandale româneşti, precum şi semnele particulare, necesare unui portret (retuşat), le voi descrie, dacă va fi cazul, când împrejurarea mă va scuti de corvoada prezentărilor silite, şi când d-ra Celina va binevoi să pogoare din hamac.

Pe pălimar, lângă un plic violat cu nervozitate, o scrisoare proaspăt deschisă, anunţă, că în seara aceasta, domniţa va primi vizita unui necunoscut bucureştean, aflat întâmplător prin vecinătate.

In adevăr, în lumina celor dintâi raze de lună revărsate peste Argeş, o luntre se desprinde dela malul opus, înaintând spre vila d-nei Singureanu, cu iuţeala şi siguranţa legendarului Prinţ-Lebădă.

* * *

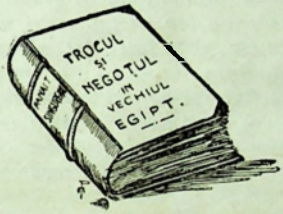
Iată cum descrie Pyk (necunoscutul din luntre), în scrisoarea adresată prietenului său Mircea Bonciu din Bucureşti, impresiile primei sale întrevederi cu Celina:

„Piramidele Egiptului de s'ar dărâma peste umila mea persoană, mi s'ar părea construcţii de carton, pe lângă lovitura de măciucă primită de mine la Singureni, în momentul când Argeşul începuse să se îndrepte spre delta Nilului.

Iată faptele:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De câteva zile îmi petrec vacanţa la moşia amicului nostru Rudi Petrescu, care mi-a dat astăseară prilejul să-i cunosc vecinii — familia decedatului numismat Panait Singureanu, autorul cunoscutei lucrări:

premiată de Academia Română şi Academia de Ştiinţe din Paris.

Am trecut Argeşul pe la Dobrina, şi debarcând în faţa unei vile cochete — străjuită de miniatura în gips a sfinxului dela Gizeh şi de făptura în carne şi oase a unui câine ciobănesc, — o tânără servitoare arămie ne întâmpină zâmbind, poftindu-ne în pridvor.

Un hamac prins între doi stâlpi de lemn sculptat, se leagănă gol, ceeace înseamnă că fusese părăsit cu o clipă înainte de venirea noastră.

Câteva minute se scurseră, timp în care Rudi se crezu dator să-mi dea lămuriri asupra obiceiurilor casei.

D-na Singureanu îşi făcu singură apariţia, într'un chip destul de ceremonios, cerând iertare că ne-a făcut să aşteptăm (din pricina logofătului cu socotelile) iar domnişoara, fiica dumneaei, întârzie şi mai mult, negăsind cu cale să aducă niciun fel de scuză.

După o convorbire foarte însufleţită şi totuşi nespirituală, în decursul căreia am aflat că d-ra Celina s'a întors acum vreo trei zile de la Constanţa, în a cărei atmosferă de baluri şi petreceri uitase orizontul familiar al Argeşului,—după replica mea că Argeşul se leagă cu Marea Neagră prin Dunăre şi că, deci, duduia se găsea „în apele sale" când se scălda la plaja Mamaia, — după consideraţiuni egiptologice generale şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

particulare, din care se desprindea cu prisosință credința partenerei mele în nemurirea sufletului, manifestând chiar sentimentul de a mă fi cunoscut într'altă existență,— însfârșit, după toate aceste baliverne, culminate printr'un joc fericit al imaginației Celinei, purtând asupra unei aventuri de acum trei mii de ani, când, aflându-mă în grădina fermecată a lui Ramses II, am scăpat-o (cu prețul vieții mele) din ghiarele unei fiare sălbatice etc., mi-a fost dat să primesc drept în moalele capului, lovitura despre care te-am încunoștiințat mai sus, și despre care îmi voi aminti întotdeauna și în tot locul.

D-ra Singureanu a găsit nimerit să-mi ia un interogatoriu necruțător asupra ocupațiunilor, profesiei și îndeletnicirilor mele zilnice, ca unui candidat la însurătoare, introdus acolo de o peștioare.

Aceste întrebări neașteptate, cari m'au rechemat la realitatea vieții de azi, m'au făcut să-mi iau fără întârziere (dar cu inima sub presă) rămas bun dela vechiul regat al Egiptului, cu toți faraonii săi fastuoși și cu toate fecioarele sale ispititoare, scăpate — de nebuni ca mine — din ghiarele fiarelor depe malurile Nilului.

Mâine viu spre București, în nădejdea de a te revedea, și de a-mi spune și tu ceea ce știu și eu de multă vreme, că:

„Femeea care îți dăruește făina, îți vinde scump tărâțele!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ
a „ASOCIAȚIUNII"
SIBIIU

II

P Y K

Pe strada Francmazonă, în apropiere de cheiul Dâmboviței, locuește, în casele rămase dela părinți, domnul Grigore Damian Picturnian, cunoscut în lumea scriitorilor și ziariștilor sub monosilabicul nume de Pyk.

Pe când se afla la Paris, pentru studii, socotindu-se destul de bogat în bani și tinerețe, și-a asvârlit pe fereastră aproape toată averea și vigoarea, constatând la întoarcerea în patrie că tot activul său (în afară de diploma doctoratului în drept, obținută pentru prestigiul numelui de familie), se reducea la proprietatea hipotecată din strada Francmazonă, moștenită dela tatăl său, generalul Spulber-Tiberiu Picturnian, și la câțiva litri de sânge albastru, hipotecat și acela cercurilor burgheze, mândre să-și deschidă ușile greoaie, pentru primirea „nobilului om de litere". In vârstă de aproape 30 ani, Pyk, posesorul averii morale și materiale de mai sus, trăește retras în modestul său apartament din cartierul Malmaisonului, înconjurat de bătrâna lui servitoare Tudora, fostă, în vremuri bune, camerista doamnei Amalorada general Picturnian (născută Van Lowen Springenlieft de Grandsalam) și de venerabilul său tovarăș cuatruped „Hop", un câine blazat care a început să se hrănească mai mult cu aducerile aminte decât cu rația cotidiană.

Câmp de luptă aprigă și veșnică, sufletul lui Pyk n'a cunoscut niciodată odihna adevărată.

Toate păcatele și virtuțile strămoșilor săi se războesc într'insul cu înverșunare, în timp ce creerul (mai neputincios ca ambasadorii conferințelor de pace) constată cu dureroasă surprindere, ravagiile ireparabile cu cari se soldează zi de zi, operațiunile acestor beligeranți,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaniaromanesca1901 1932

Indrăsneț fără curaj, juisseur fără dorință, pătimaș fără avânt, orgolios dar umil, crud dar milos, bărbat dar copil, batjocoritor dar cinstit, — stăpânit de zădărnicia vieții căreia îi opune o nepăsare de învins, Pyk, necunoscând nici malul unde s'a imbarcat întâia oară sufletul său, nici malul unde va ajunge într'o zi, rătăcește în largurile lumii, asemeni matelotului supraviețuitor pe scândura vasului naufragiat.

Și așa, când a cunoscut pe Celina Singureanu, simțind în strângerea mâinilor ei ceva din aducerile aminte ale unei iubiri din alte vremuri, socoti ca o adevărată nenorocire descoperirea făcută în persoana acestei domnișoare, care în loc să simtă ca și dânsul fiorii unei regăsiri atât de tainice, se gândea la starea bănească a interlocutorului său.

Iar când, întorcându-se spre București, cu tăcerea pe buze și cu frigul în inimă, încercă să asvârle în praful drumului, obsesiunea care-l urmărea, umbra primei întâlniri se ținea după dânsul, ca boala fără leac după omul cu sângele străveziu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III

O CONVORBIRE PREȚIOASĂ ȘI O DESPĂRȚIRE LAMURITOARE

După câteva zile, Pyk, călare pe Teresa, iapa sa favorită, împrumutată dela Mircea Bonciu, sbura spre Singureni, cu părul'n vânt și cu un buchet de „nu mă uita" legat de oblânc.

Când ajunse la apa Argeșului, Pyk o luă de-alungul râului, încetinind mersul animalului, care printr'un nechezat ușor, păru că mulțumește călărețului pentru bunătate.

Stăpânit de noua lui dragoste și de convorbirea cu Celina, privitoare la închipuita metempsichoză a sufletelor lor, Pyk avu, urmărind cursul liniștit al Argeșului, viziunea îndepărtată a Nilului :

Printre câmpiile de topaz ale Egiptului, marele fluviu își desface liber enormul sul de catifea cărămizie, pe ale cărei falduri lunecă ușor, — ca niște șopârle gigantice și domoale, — crocodili de aur înverzit.

Pe o scară de porfire ruginii, din frumosul parc al lui Ramses, coboară cu o maiestate impecabilă, învăluită în perlele spumei din care s'a născut, zeița dragostei și a veșnicei tinereți, superba Menuthe, făcând să se închine în cale toți lotușii albaștri, din ale căror palide potire se înalță osanale de parfum divin.

O făptură omenească cu chip de medalie regească, așteaptă jos, în umbra palmierilor, clipa când va putea face și ea ca lotușii albaștri, închinându-se zeiței, spre a-și împrăștia parfumul sufletului printre perlele vestmântului ei de spumă.

Menuthe (care acum seamănă cu Celina) s'a apropiat de tânărul egiptean (care acum seamănă cu Pyk) și întinzându-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr 1901-1932

mâinile de culoarea crinului, primeşte în ele, însuşi sufletul celui împărtăşit cu cuminecătura privirilor ei.

Martor ocular al acestei jertfe sublime, Pyk simte fericirea plutind pe apa Nilului, şi beatitudinea aceasta neaşteptată îl face să-şi piardă echilibrul în şea.

Revenit la realitate (adică la poziţia normală) dădu pinteni Terezei, care, împrospătată de umbra salcâmilor depe marginea Argeşului şi de odihna câştigată la pas, îşi reluă cursa ei svăpăiată.

Şi Pyk gândea:

...„Inflăcărarea mă face să călăresc mai straşnic de cât Mihai Viteazul când se îndrepta spre Alba Iulia.

„Până acum câteva zile acest marş-marş ar fi făcut să-mi las creerii în praful drumului!

„In aceste clipe aşi fi în stare să mă iau la întrecere cu Mazeppa, şi chiar cu Alexandru Machedon".

Făcu o pauză de gândire, din cauza atenţiunii ce trebuĭ să pună ca să evite un băltoc pestilenţial.

Apoi merse mai departe cu fantasmagoriile lui hyppodromice.

„La urma urmelor, dacă în adevăr am mai trăit altă viaţă (fiindcă sufletul e o forţă, care ca orice forţă nu se stinge nici odată), de ce nu sunt în stare să risipesc întunericul ce-mi stăpâneşte conştiinţa?

„De ce sunt lipsit de simţul existenţelor de altă dată?...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Când am cunoscut-o pe ea, puteam să jur că am mai văzut-o cândva şi undeva, dar atât : un fulger slab şi apoi întuneric mai adânc ca înainte !... Mi se pare că am început să bat câmpii !...."

Vila dela Singurenii-pe-Argeş se zăria albă şi curată în soarele începutului de toamnă şi Pyk îşi simţi tâmplele acţionate cu benzină, deşi Tereza îl purta acum într'o aliură mult mai paşnică.

* * *

Celina, pieptănată cu cărare la mijloc şi având oprită în părul ei negru cea din urmă scânteere de soare din ziua aceea, se legăna într'un „balançoire" ultra-modern (mişcat prin curent electric, întrucât doamna Singureanu avea moară cu uzină proprie) şi privea depe terasă apa liniştită a Argeşului, ca şi Menuthe albia Nilului, în viziunea egipteană a lui Pyk.

In mâini avea iarăşi o carte englezească, iar în picioare ciorapi de mătase „gris mensonge" şi pantofi galbeni „faux printemps".

Rochia de stofă albastră cu cordon de piele lăsa (din nebăgare de seamă, probabil) să se vadă nişte pulpe, bune de tras înaintea Curţii cu juri pentru crima de omucidere.

(Fiindcă Pyk se simţi subit asasinat sub lovitura acestei viziuni neaşteptate).

Il readuse la viaţă ironia Celinei, când văzu buchetul de miosotis.

— „Imi pare bine că v'a fost teamă că am să vă uit, şi aţi venit cu aceste flori simbolice !"

— „Ceeace înseamnă că aveţi credinţa că vă iubesc !" răspunse Pyk, fixându-şi din nou privirea (dar mai puţin emoţionată de data aceasta) asupra corpului delict.

— „Atunci trebue să vă uit chiar de acum, fiindcă florile au început să se cam vestejească !..." replică domnişoara, examinând, prin învârtire, buchetul de *„nu mă uita"*.

— „Vă înşelaţi ! Adevăratul buchet e în inima mea !" adause Pyk, parafrazând un vers din Musset.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdrr1901-1932

— „Asta ar putea da naştere la accidente cardiace !" zise din ce în ce mai ironic Celina.

— „Nu cred, scumpă domnişoară, fiindcă florile din inima mea nu sunt artificiale ! Marele grădinar al universului le-a semănat aci din belşug !"

Celina având aerul că nu luase în seamă impresia produsă de pulpele sale, dovedi că se ruşinează de indiscreţia ochilor lui Pyk, părăsind (contrariată) poziţia comodă a piciorului peste picior.

Concomitent cu acest declin al rochiei, găsi nimerit să nu răspundă nimic la ultima frază a interlocutorului, pentru a-l pune în încurcătura căutării altui fir director.

Socoteala reuşi de minune, căci de unde Pyk o rupsese bine din loc la plecare, se poticni urât, neştiind cum să scape din capcană.

Insfârşit, isbuti să găsească un punct de sprijin:

— „Aţi mai văzut pe Rudi ?..."

Celina răspunse cu repeziciune:

— „A mâncat cu noi azi la dejun. E un băiat *charmant !*"

— „Şi cu parale !..." replică Pyk, atacând din nou cu floreta spiritului său înţepător.

— „Cred că da", făcu Celina zâmbind în colţul buzei — „însă o informaţie precisă v'ar putea da fără îndoială, percepţorul Tărăbuţă din comuna vecină !"

Pyk îşi dădu seama că loviturile date până acum au fost cam slabe pentru asemenea cuirasă, şi încercă să schimbe tactica sa de luptă, printr'o manevră pe linii interioare:

— „Ştiţi, că eri, la Bucureşti, împrejurarea m'a condus să cunosc pe buna dv. prietenă, domnişoara Lully Drümer,— admirabilă foxtroteusă, pardon foxtrotistă, sau cum e mai corect să-i zici... Eu nu mă prea pricep în neologisme coreografice !"

— „E o veche colegă a mea de pension, nu o bună prietenă, cum spui !"

— „Totuşi am văzut-o fotografiată împreună cu dv. în costum de bae, pe plaje la Mamaia !"

— „Cine şi-a permis îndrăsneala să-ţi arate asemenea fotografie ?"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1931-1932

— „Intâmplarea !"

— „E extraordinar !"

— „Cred că exageraţi, fiindcă eu am avut.. impresia contrară !"

„Ce obrăznicie !" gândi Celina, fără să mai răspundă nimic).

* * *

In acest timp doamna Ecaterina Singureanu apăru pe ferasă, trăgând după dânsa pe Ghem, căţelușul favorit al casei, cu ţugui în bot şi pete albastre pe spinare, semănând la înfăţişare cu un arici în poziţie de apărare.

Pyk se ridică respectuos de pe scaun, mulţumit că a eşit teafăr din lupta în care se angajase cu un adversar bine pregătit pentru defensivă.

Doamna Singureanu, femee încă tânără şi frumoasă, nepoata vajnicului luptător român basarabean Neculai Păhăreanu, deşi nedeprinsă cu asemenea convorbiri, se complăcea plină de admiraţie de subtilităţile dialectice ale odorului ei.

Convorbirea reîncepu, nu fără oarecare rezervă, din pricina prezenţei amfitrioanei.

„Mi-e foarte simpatică această doamnă, dar cred că în războaie coloanele de subsistenţă stau înapoia frontului spre a nu cădea victima loviturilor lungi !"

(Astfel se crezu dator Pyk să caracterizeze situaţia tactică).

— „Vorbeam, stimată doamnă", zise oaspele „despre puterea educaţiei în lumea animală şi cea vegetală. Sunt unii oameni atât de răbdători şi pasionaţi în desfăşurarea activităţii lor, profesionale, încât ajung după ani întregi de muncă perseverentă, să realizeze adevărate minuni ! Bunăoară, un grădinar englez, cunoscut sub numele John Tompson a putut să obţină o agrişe mai mare decât un dovleac !"

— „In adevăr, domnul Pyk — răspunse cu vădită bună credinţă doamna Singureanu — şi eu am văzut în Spania, când am fost acum cincisprezece ani, cu răposatul meu soţ, un fluture cât o cioară !"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?dlr1901-1932

— „Asta nu-i atât de surprinzător, onorată doamnă! Eu am văzut la un muzeu din Viena, o scoică ce întrecea în volum o purcea!"

Celina se crezu datoare să intervie în ajutorul mamei sale.

Cu aerul unui uriaş care curmă lupta între doi pitici, îşi plasă grabnic ironia salvatoare:

— „Mare păcat că nu ai găsit dumneata mărgăritarul acestei scoici, căci ai fi avut avere, domnule Pyk!"

— „Averea?... eu am posedat-o cu prisosinţă, domnişoară! Şi cum idealul omului constă în ceeace nu a avut niciodată, eu n'o mai doresc. Iar dacă mi s'ar oferi din nou, cu siguranţă că... aşi accepta-o în silă!"

— „Tiens, tiens!" făcu răutăcios duduia.

— „Dacă ţi-aş spune eu *tien* ai răspunde dumneata *tienne*, scumpă domnişoară Singureanu?"

Celina împresurată de aceste focuri de artificii, găsi pe dibuite sprijinul ultimului adăpost:

— „O, ça jamais, par exemple!"

* * *

Intre timp Raluca — servitoarea arămie — a adus dulceaţă în chisele de cleştar şi cafele în filigene chinezeşti.

Pyk se servi şi rugă subreta să-i mai aducă un pahar cu apă. (Era şi timpul, după atâta ferbinţeală).

Doamna Singureanu pretextă o intervenţie casnică şi se retrase „pentru câteva momente!"

Noaptea şi răcoarea toamnei cuprinse veranda, învăluind pe beligeranţi într'un văl de întuneric şi tăcere, ca un mal îmbibat de ploaie care se surpă peste un proaspăt muşuroi de furnici.

Pyk, constatând că nori groşi în formă de stânci uriaşe îi închideau drumul Bucureştilor, — începu să tragă nădejde că va fi reţinut la masă şi poate chiar (cine ştie?) găzduit peste noapte la Singureni.

Incercă s'o aducă pe departe, fiind sigur de succesul abilităţii sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

— „Fiindcă anunţătorii aceştia de furtună nu-mi vor îngădui să mă întorc acum acasă, v'aş ruga să-mi puneţi la dispoziţie o luntre, ca să trec Argeşul la prietenul meu Rudi Petrescu".

— „Imi pare foarte rău, dar vasele noastre sunt duse la baltă, pentru plavie !"

— „Sau poate la... Trafalgar !?

— „ Mă rog ?..."

— „La Trafalgar, pentru identificarea victoriei lui Nelson !"

Şi Pyk, încântat de sine că a fost mai viteaz decât marele comandant englez, adăugă fără să mai dea răgaz de răspuns :

— „Nu vă siliţi mintea să vă amintiţi unde a plecat „flota" dv. căci m'am răzgândit: am să-mi iau inima în dinţi şi am să mă lupt cu vijelia !"

— „Cine întreprinde campanii împotriva morilor de vânt trebuie să fie obişnuit cu vijeliile !"

Pyk încălecând, răspunse răspicat :

— „Nu m'am putut obişnui totuşi cu vijeliile din capul femeilor !" Şi pentru a nu primi replică, încheie cu salutul de rigoare : „Rămâi sănătoasă, dudue !"

Arse gâtul Terezei cu cravaşa şi porni în galop spre satul Putineii-de-sus, ca să poposească la hanul lui Burtică.

— „In definitiv (îşi zicea Pyk) trebue să mă grăbesc. Sunt destul de plouat ca să mai risc acum şi un potop".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?an=1901 1932

LA HANUL LUI BURTICĂ

Drumul cel mai plăcut dintre Singurenii-pe-Argeș și București este fără îndoială pe la Putineii-de-sus, drum plin de poezie și răcoare, șerpuit printre sălciile bătrâne și salcâmii uriași de pe malul râului, eșind în șoseaua Alexandriei la miazăzi de comuna Vârtejul.

Până la Putineii-de-sus, Pyk avea de parcurs cinci km. pe marginea apei, cale socotită fără însemnătate la sosirea în Singureni, dar tare lungă acum la întoarcere, pe ploaie, întuneric, noroi și mai ales mahmureală.

Căci, înainte de toate, Pyk era mahmur.

Putea să-l ude ploaia până la piele, puteau făcătorii de rele să-i taie calea, putea iapa să alunece în gârlă, toate acestea nu însemnau nimic pe lângă dușul scoțian ce primise dela Celina.

„Cred că e mai bine așa" — filosofă Pyk, simțind apa muindu-i hainele. „Dacă Celina s'ar fi arătat mai bună, te pomenești că mă îndrăgeam de ea cum s'a îndrăgit bietul papă de masa verde, fiindcă i-a surâs într'o noapte norocoasă dama de pică la Monte-Carlo !"

Lumina hanului din Putinei se zărea prin ploaie, iar după câteva minute Pyk fredonând vechea romanță : „Pour un peu d'amour, combien de folie" ajunse la poarta rusticului templu al lui Dyonisos.

Descălică și dădu calul în primire unui majordom antic, care nu era de sigur decât un rândaș al hanului.

Până la această dată, deși auzise vorbindu-se de hanul lui Burtică și deși cunoștea Putineii-de-sus, Pyk nu văzuse niciodată această clădire veselă și tăinuită de plantații, înconjurată de pavilioane și boschete speciale, părând mai degra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/mdr/1901_1932

bă o vilă boerească decât o cârciumă rurală, unde bucureştenii dornici de petreceri, se refugiau cu automobilele, în orele târzii din noapte.

Leoarcă de apă, intră în drăgălaşa sală a birtului, împodobită cu oglinzi, cadre şi ghirlande de frunze îngălbenite-şi dădu bunăseara celor de faţă.

Furtuna de afară făcea un zgomot de iad, umplând de spaimă inimile drumeţilor nevoiţi să poposească acolo (căci de cheflii nici nu putea fi vorba pe o asemenea vreme înspăimântătoare).

Cavalerul nostru se aşează la o masă izolată, sub privirile persistente şi persiflante ale unui grup pestriţ, în care se complăceau la băutură: un voinic căpitan de roşiori, o damă grasă şi roşcovană şi un popă cu nas respectabil în formă de moviliţă. la poalele căreia crescuse un neg păros ca un morcov, înconjurat de o bogată vegetaţie de paraziţi unsuroşi.

Ceilalţi dela masă — trei bărbaţi plouaţi ca şi Pyk — schimbau în taină cuvinte la adresa celui din urmă venit şi izbucneau din când în când într'un hohot de râs zgomotos, la care se asocia simultan: ofiţerul, doamna cea grasă şi preotul cu vegetaţia.

Pyk, fără să cunoască pricina, înţelegea prea bine că el este subiectul veseliei dela masa vecină, precum şi obiectul privirilor din acel cerc.

Îşi examină ţinuta, şi nu i se păru nimic caraghios în vestimintele sale. (Oni plouat şi atâta tot).

Scoase oglinda din buzunar, şi iarăş găsi că nimic comic nu exprima chipul său trist şi obosit.

Ceru unui chelner o ceaşcă de vin negru fiert cu zahăr şi ceva mâncare, (de preferinţă o costiţă de purcel). Apoi rugă pe d. Burtică să-i spună cine sunt persoanele de alături.

Patronul se supuse cu multă bunăvoinţă, dând urgent (dar cu o mină care amintea pe esotericii din antichitate) următoarele informaţiuni:

— „Căpitanul Gaspar Christian din regimentul 9 roşiori, popa Ghiţă Popescu-Livadă cu feciorul său Vlad din Singurenii pe-Argeş, medicul de plasă Macavei din Novaci, perceptorul Tărăbuţă din Dobrina, precum şi doamna Drezina Flu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ture, institutoare la Roşiorii-de-Vede (Teleorman) şi proprietară-podgoreancă la Dărăşti Ilfov.

„Iar pe dv. vă chiamă domnul Pyk, profesor ca să zic aşa, la jurnalele din Bucureşti", încheie Burtică făcând cu ochiul.

— „Şti că are haz ?..." găsi să spună Pyk, surprins că i se cunoaşte sicritatea într'un local în care intra pentru întâia oară.

— „Mi-a spus domnul Vlad, băiatul popei, că dv. daţi târcoale pela Singureni. Da' vezi că şi dumnealui bate şeaua să priceapă iapa, numai că nu vrea tată-su să-l însoare până nu l'o vedea isprăvit cu cartea... (D'aia e pizmaş pe dv. !)"

Cum lămuririle patronului, furnizate în plin public, începeau să devină stânjenitoare, Pyk îi tăie deodată firul discursului, întrebându-l dacă poate să-i rezerve o odae la han.

Burtică răspunse :

— „Dacă domnul căpitan pleacă după cină la Singureni, atunci vă dau d-v. camera oprită pentru dânsul".

Pyk holbă ochii :

— „Ce să caute noaptea la Singureni ?"

— „Zice că e poftit la cucoana de acolo, unde e aşteptat de azi dimineaţă".

Pyk, sperând să fie vorba de altcineva, întrebă din nou :

— „Care cucoană din Singureni, patroane ?"

— „Cucoana Katinca Singureanca !"

— „Păi o cunoaşte ?"

— „Vezi bine, fiindcă... înţelegeţi dv. !"

— „Ce vorbeşti, domnule ?"

— „Măgar să fiu dacă-ţi mint !" (aci Burtică se crezu dator s'o dea la singular).

— „Şi o să plece pe vijelia asta într'acolo ?"

— „Ba bine că nu ! Astă iarnă era să-l mănânce lupii într'o noapte cu vifor !"

— „L'o fi mâncat lupoaicele !" zise Pyk cu o voioşie răutăcioasă.

* * *

— „Burtică ! strigă ofiţerul de cavalerie, mai lasă vorba cu muşteriii ! Nu vezi că e aproape miezul nopţii, sau vrei să faci cunoştinţă cu muşchiulatura subsemnatului ?"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdrr1901-1932

La auzul acestei întrebări plină de autoritate, Pyk îngheță, având impresia că apa care-i udase hainele, îi intră prin piele ca printr'o pânză de hârtie.

Va-să-zică d'aia nu l'a poftit pe el la masă, și d'aia nu știa cum să-l expedieze mai repede, fiindcă trebuia să vie celălalt!

Deși bea vin fiert, temperatura îi scădea din ce în ce, și i se părea că un turțur de ghiață îi alunecă pe șira spinării până mai jos.

Căci gelozia, regină detronată de multă vreme de pe tronul patimilor lui Pyk, punea din nou stăpânire pe sceptrul pierdut, asemeni molimelor groaznice, revenind în chip firesc prin locurile pline de murdărie.

Ce putere magică, ce vrajă hyperbolică trebue să fi exercitat Celina asupra acestui căpitan, ca să-l facă jucăria furtunei înspăimântătoare?

Indignarea ce-l cuprinsese împotriva ei când s'a simțit concediat din Singureni, precum și imputările ce-și făcuse, de a se fi lăsat impresionat de dânsa (care la drept vorbind, nu era o zână) se risipiră mai iute ca un rotocol de fum în vânt.

O revedea frumoasă și inteligentă, cu buzele sensuale și răspunsuri ironice, cu voce și imaginație colorată, cu ondulări în mers și sărituri de idei pline de cochetărie, cu ochi triști și pulpe îndrăcite.

Și apoi cadrul acela de idilă patriarhală, — vila albă cu turnulețe crenelate și cu terasă îmbrățișată de flori, grădina plină de lumină colorată și chipuri străvechi, Argeșul care duce cu el în orice clipă ceva din taina privirilor Celinei, animalele curții și miniatura sfinxului dela Gizèh străjuind intrarea casei, în sfârșit buna și harnica doamnă Singureanu, căutând să împace toate dorințele și capriciile scumpei sale fiice.

* * *

— „Eu laică părinte" zise ofițerul făcând plata „am un principiu extras din tactica cavaleriei: când pornești la șarjă, trebue să-ți zăpăcești calul prin chiote și ura! Sângele lui și al tău se prefac în benzină, benzina ia foc, și cu toate astea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

moartea te lasă rece! Ha, ha, ha!... Așa e bine să procedezi și în viață, taică părinte, mă 'nțelegi?... Călare pe împrejurare!"

Doamna Fluture, făcând aluzie la domnița Singurenilor, răspunse în locul preotului (în sentimentul căruia știa că se află):

— „Mai domol căpitane, că poți să-ț rupi gâtul înainte de a ajunge la șarja dragostei!"

— „Totul depinde, cucoană Drezino, de chipul cum știi să te fixezi în șea!" răspunse legionarul, sigur de sine, aruncând o privire disprețuitoare lui Pyk, care tocmai își terminase costița de purcel.

Pyk se ridică în picioare, și descoperindu-se cu un gest exagerat, întrebă jumătate glumeț, jumătate serios:

— „Prevenindu-vă că îmbrățișez cu deosebită grabă principiul dv. extras din tactica cavaleriei, aș dori să știu, domnule căpitan, cărui fapt datorez binevoitoarea privire cu care m'ați onorat!"

Această curioasă intervenție, avu darul să ridice cu câteva grade temperatura sălii, ceeace era de dorit, fiindcă la drept vorbind, se făcuse cam răcoare în hanul lui Burtică.

Ofițerul, care nu scontase acest incident, deși comentase până atunci într'un chip prea sgomotos informațiile date de Vlad Livadă, cu privire la prima vizită a lui Pyk la Singureni (despre care știa tot satul), păru un moment incurcat, cu atât mai mult cu cât Pyk aștepta un răspuns.

— „Domnul meu, —spuse căpitanul pe un ton sacadat, — cred că vă înșelați asupra rostului privirii mele; ea nu a putut fi nici bine, nici răuvoitoare, fiindcă nu vă cunosc, și nici nu țiu să vă cunosc. Intâmplător, însă, am auzit vorbindu-se de dv. la această masă, ca despre unul care încearcă să pescuiască în apă turbure. V'ași sfătui să luați seama, căci malul de unde ați aruncat undița se poate surpa dintr'un moment într'altul".

Ca efect imediat al acestei replici cu indicațiuni străvezii, popa începu să manifeste o vizibilă emoție, doamna Fluture (prevăzând un scandal) încremeni ca o oaie la ivirea lupului, iar Vlad Livadă aruncă lui Pyk un zâmbet pe care și-l închipuia a fi ironic.

— „Vă voi rămâne recunoscător — răspunse Pyk — pen-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tru prețioasele recomandațiuni ce îmi dați, scumpe domnule căpitan, însă am cinstea să vă asigur că strămoșii mei au străbătut terenuri mult mai primejdioase de cât malul cu pricina, totuși nu s'a întâmplat nici unuia dintr'înșii să fie... îngropat de viu!"

— „Ferească Prea Sfântul!" exclamă cu un lung suspin dureros preotul, făcându-și semnul crucii.

— „Domnul meu, răspunse roșu la față căpitanul, te felicit pentru noblețea sângelui dumitale și pentru însușirile strămoșilor de care îmi vorbești. De aceea, în semn de evlavie pentru dânșii, depun în mâinile distinsului lor urmaș, blazonul înaintașilor mei prea modești: un suveran scuipat!"

Vlad Livadă nu se aștepta la așa ceva.

Cu toate că ar fi fost mulțumit ca ofițerul să-l răfuiască pe Pyk, nu prea se simțea destul de tare să ia parte la o eventuală încăerare, fie chiar în calitate de spectator.

Tocmai își făcea planul cum s'o șteargă din sală, când Pyk îl țintui pe loc cu acest răspuns (dat lui Gaspar Christian):

— „Mâna mea fiind prea curată pentru obrazul dumitale și al domnului de colo, accept s'o murdăresc cu un asemenea.. blazon!"

Căpitanul luă de pe masă un sifon, dar nu reuși să-l arunce în capul lui Pyk fiindcă popa, doctorul Macavei, și preceptorul Tărăbuță, îi apucară brațul într'o încleștare desnădăjduită.

— „Am să-ți crăp capul, ticnafesule!" strigă ofițerul în furia ambiției lovite, în vreme ce sfânta treime pământească cerca să-i paralizeze mișcările, punând la contribuție toate forțele ei desmorțite de emoție.

Bietul popă căuta și pe calea duhului blândeții să mai domolească nervii căpitanului, care, inundat de nădușeală, sbiera cât îl lua gura:

— „Lăsați-mă să-l curăț!... Lăsați-mă să-i crăp capul! Vlad, sboară-i creerii!"

Vlad, ațâțat de insulta adversarului, și 'n special de faptul că-l vedea pe Pyk dezarmat, puse mâna pe sabia lui Gaspar, sprijinită de perete, și încercă să o scoată din teacă.

Dar în zadar.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ingerul păzitor al combatanţilor sau neîndemânarea feciorului popii, făcea din sabie şi din teacă un simplu corp indivizibil (şi în consecinţă un simplu vătrai).

După o luptă apocaliptică cu cei trei stâlpi ai societăţii, (în care timp doamna Drezina Fluture îl implora aproape plângând: „sois sage, mon enfant !.. sois sage, mon enfant !..") căpitanul făcând apel la instanţa de rezervă a muşchilor săi considerabili, isbuti să se elibereze din mâinele care-l împiedicau să combată, nu fără provocarea unui mic accident la poalele movilii de pe nasul popii, de sub care începu să curgă sânge de martir pravoslavnic.

Burtică înlemnise pe deantregul, iar chelnerii birtului spălară putina, cu gândul să anunţe secţia de jandarmi.

Pyk, urmărind mişcările militarului (fiindcă de ale civilului preocupat să scoată sabia din teacă nici nu se mai sinchisea), şi dându-şi seama că de data asta popa, perceptorul şi medicul nu-i mai puteau fi de niciun ajutor, recurse la cel din urmă mijloc de intimidare: scoase din buzunarul stâng al surtucului un revolver minuscul şi-l îndreptă spre căpitan.

Doamna Drezina Fluture dădu un ţipăt sinistru şi leşină (sau se prefăcu a leşina) pe când popa, cu mâinile împreunate, se ruga de Pyk să nu facă vărsare de sânge.

— „Domnule căpitan", zise Pyk, „nici o mişcare că trag" !

Ofiţerul vrând să bage mâna în buzunar (probabil pentru a scoate şi dânsul revolverul) primi următorul avertisment:

— „Vă atrag atenţiunea că dacă mai faceţi o mişcare, trag! Domnule Burtică, stai pe loc că-ţi perforez.... pântecele ! Domnule doctor, vedeţi că domna Fluture a intrat în stare de larvă !"

— „In sfârşit — replică dezarmat căpitanul — spune-mi câtă vreme ai să-ţi impui spiritele cu revolverul în mână !"

— „Atâta timp cât dumneata vei confunda sifoanele cu... confetiile !"

„Eşti un imbecil !"

„Atunci", zise Pyk hotărît, „trageţi consecinţele acestui calificativ !"

Ţinti revolverul în direcţia căpitanului, apăsă pe trăgaci şi o flacără de brichetă se aprinse la capătul ţevei, în care era înfipt un fitil cu benzină.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdrr1901-1932

Sub ochii holbați ai celor de față, Pyk scoase cu mâna stângă o țigară de foi din buzunar, îi mușcă vârful între dinți și o aprinse cu revolverul.

După o scurtă pauză,—în care doamna Fluture, revenită la viață, surâdea cu recunoștință, — autorul farsei, zâmbind triumfător, se adresă ofițerului :

— „Capitaine, j'ai le regret de n'avoir plus rien à vous dire !"

Gaspar Christian, în urma acestei puternice lovituri emotive, jumătate încântat că a scăpat cu viață jumătate indignat că s'a lăsat păcălit, zise răspicat :

— „Ca-ra-ghio-su-le !"

— „Numai atât ?... (întrebă Pyk) numai atât ai găsit în capul dumitale, drept răsplată că te-am făcut să petreci ?"

— „Dacă nu-ți ajunge, am să te satur îndată, mizerabile !"

Militarul puse mâna pe sabie, pe care o scoase ușor din teacă, provocând legitima nedumerire a lui Vlad Livadă.

Doamna Drezina Fluture începu să țipe, iar popa (cu nasul tot sângerând în urma loviturii involuntare primite dela Gaspar), făcea cruci dese, bolborosind o rugăciune, potrivită firește, unor astfel de întâmplări.

Și culme a emoției generale, Pyk scoase un revolver, dar de data aceasta, unul adevărat.

Iar pentru a nu da prilej celor de față să-l creadă iarăși în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

farsă, trase un glonte pe deasupra grupului vrăjmaş, preţăcând în ţăndări o imitaţie de oglindă veneţiană.

— „Ajutor !.. ajutor !... (strigă perceptorul din fundul bojocilor săi fiscali) ne omoară !... săriţi... asasinul !... ajutooor !"

Şi în mijlocul groaznicului vacarm, învăluit în fum de armă, la care se adăuga nebunia furtunei de afară, Pyk svârli din adâncul plămânilor săi, ultima săgeată retorică :

— „Domnilor, să fim serioşi! Mai am cinci gloanţe veritabile în revolverul meu autentic. Nu căutaţi să schimbaţi comedia jucată într'o tragedie ! Prin urmare fac apel la raţiunea şi la onoarea d-lui căpitan, şi-l rog să-şi dea cuvântul său de militar şi de om că piesa s'a sfârşit !"

Căpitanul intrase în dilemă. Insuşi Vlad Livadă, mai galben la chip ca un pesmet de război, încerca să articuleze şoapte de împăciuire.

Ceilalţi simţind că le plesnesc tâmplele sub presiunea sângelui, intervenirâ pe lângă Christian, rugându-l să-şi dea cuvântul de onoare că nu va mai face nimic. Preotul dându-şi seama că ofiţerul din cauza orgoliului său profesional, nu va face gestul liberator, recurse la supremul argument al religiei creştine, invocând biruinţa Domnului asupra netrebniciei faptelor Diavolului.

— „Părinte (zise căpitanul băgând sabia în teacă), mi-e milă de cei ce-şi calcă demnitatea în picioare, de teama unei simple primejdii. Pentru acest motiv îmi dau cuvântul că mă voi stăpâni, şi că voi tranşa această chestiune, aşa cum voi crede de cuviinţă, la Bucureşti !"

Şi adresându-se lui Pyk, îi spuse solemn :

— „Domnule, am terminat !"

— „Iar eu (răspunse Pyk) vă încredinţez acest revolver, încărcat, ca semn de încredere în cuvântul dat !"

Şi după o scurtă pauză de reculegere generală, adăugă zâmbind :

— „Căci, cine ştie ?... poate să aveţi nevoe de armă, acum, în toiul nopţii, pe drumul Singurenilor !"

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

Şeful secţiei de jandarmi, un plutonier uriaş, cu mustăţi răsucite de trei ori şi cu nas de patlăgea vânătă, întovărăşit de un caporal minuscul şi rotund ca un pepene, îşi făcu apariţia în sală:

— „Să trăiţi, domnule căpitan, sunt plutonierul major Damigeană Dumitru zis Cârnu, şeful secţiei de jandarmi din Putineii-de-sus, ofiţer de poliţie judiciară..."

— „Şi ce vânt te aduce aci, plutonier major Damigeană Dumitru?" întrebă Christian cu o curiozitate ce părea indiferentă.

— „Am venit aci, domnule căpitane, ca să vedem cine a făcut scandal şi să încheiem proces-verbal!"

Căpitanul, în faţa acestui epilog neprevăzut, măsură într'o clipă toate întinderea consecinţelor ce avea să tragă, şi simţi un fior rece străbătându-l, întocmai ca la concursul hypic când i-a clacat armăsarul Duvăz (pur sânge anglo-arab).

— „Plutonier major Damigeană Dumitru! — zise ofiţerul cu demnitate — îţi mulţumesc pentru graba cu care ai venit să sări în ajutorul superiorului, însă atâta vreme cât în acest local se află un căpitan, care ştie să-şi apere cum se cuvine gradul şi onoarea, trebue să înţelegi, că prezenţa dumitale este de prisos!"

— „Vă rog să-mi permiteţi, domnule căpitane, — răspunse foarte respectuos plutonierul — să-mi îndeplinesc datoria cum scrie la regulament!"

— Datoria d-tale e să nu te bagi unde nu-ţi fierbe oala! N'ai să-mi dai dumneata mie lecţie de regulament! Dacă găsesc cu cale, apelez eu la serviciile dumitale fără să te sileasc că cineva să faci exces de zel, — m'ai înţeles?"

— „Am înţeles, domnule căpitane, însă eu trebue să iau declaraţiile şi să închei proces-verbal!"

— „Dumneata să asculţi de ordinele mele, şi dacă nu-ţi place, n'ai decât să raportezi!"

— „Prea bine, domnule căpitane, însă eu trebue să procedez potrivit regulamentului cu ţivilii".

— „Asta te priveşte!"

Pyk văzând cum stau lucrurile se grăbi să dea cel d'întâi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ

DECLARAŢIE

„Subsemnatul, Grigore Damian Picturnian, reprezentantul marei case de cinematograf Scuola del Popolo, cu sediul în Roma veche şi cu sucursale pretutindeni, declar următoarele :

„Potrivit uzului îndeobşte cunoscut, am convenit cu persoanele aflătoare în această sală să dea concursul lor în chip cu totul desinteresat pentru realizarea unei înscenări cinematografice naţionale.

„Filmul va fi turnat mâine dimineaţă pe colina dinspre Argeş a acestei comune, în prezenţa operatorului specialist care urmează să sosească cu aparatele.

„Mai declar că având în vedere dorinţa unei izbânzi vrednice de un film românesc, am socotit necesar să facem repetiţia generală a celei mai importante scene, lucru ce mă obligă să aduc mulţumirile mele merituoşilor amatori cinematografişti, fiindcă s'au comportat cu adevărată artă în desfăşurarea acţiunii dramatice".

In timp ce secretarul jandarmeriei consemna ultimele cuvinte ale declaraţiunii sub privirea nedumerită a şefului de secţie, Pyk scontând cu satisfacţie efectul dibăciei sale, se adresă în franţuzeşte căpitanului :

— „Dacă sunteţi împăcat cu declaraţia mea, vă rog întăriţi-o cu autoritatea dv. !"

Şeful secţiei de jandarmi din satul Putineii-de-sus, ofiţer de poliţie judiciară, etc. etc., crezând că reprezentantul casei de cinematograf din Italia îi toarnă braşoave din cea mai românească speţă, îl măsură din tălpi până 'n creştet şi-i atrase atenţiunea asupra neverosimilităţii spuselor sale.

Pyk cerând tocul cancelariei ambulante din faţa sa, răspunse indiferent :

— „Aceasta este declaraţia mea şi o semnez propriu !"

— „Domnule căpitan,—zise încurcat plutonierul,—vă rog a ne arăta ce este adevărat din tot ce a povestit dumnealui !"

Căpitanul şovăi puţin, apoi cu o hotărîre definitivă, se pronunţă scurt :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— „Este absolut exact!"

Plutonierului îi rămânea o singură cale de investigație: apelul la mărturia preotului Ghiță Popescu-Livadă din Singurenii-pe-Argeș.

Acesta înțelesese rostul privirii rugătoare a reprezentantului forței publice și nu mai aștepta să fie chestionat. Dar pentru a nu fi silit să calce porunca Decalogului privitoare la păcatul vorbei mincinoase, întări în chip indirect afirmația căpitanului:

— „Ei, taică, petreceri de-ale tinereții!..."

Iar Doamna Drezina Fluture, revenită la vioiciunea dumneaei obișnuită, încoronă opera acestui probatoriu sui-generis, cu următoarea hazlie propunere:

— „Domnule Damigeană, nu vrei să colaborezi și dumneata mâine cu noi în film?"

Toți izbucniră într'un râs sgomotos, care ținu chiar după ce bietul Damigeană Dumitru zis Cârnul, însoțit de caporalul secretar al secției, părăseau hanul lui Burtică, neînțelegând dacă a fost la înălțime sau dacă a fost „luat în râs de o damă popândie și de un țivil pirpiriu!"

* * *

In urma armistițiului încheiat în timpul nopții, zorile se revărsară ca o apă mângâietoare, aducând cu ele îndemnul păcii definitive.

Furtuna încetase, spiritele se liniștiră, preotul, fiul său și cucoana Drezina se retraseră în odăile de culcare, iar în sala dela hanul lui Burtică, beligeranții — înconjurați cu vio simpatie de perceptor, medic și patron, — deveniseră buni prieteni.

Căpitanul sorbind ultimele picături de șampanie ale paharului său, se aplecă la urechea lui Pyk și-i făcu plin de duioșie, următoarea propunere civilizată:

— „Frate Pyk, cine ar zice că era să ne spargem capul!.... E ora 5 dimineața! Trebue să plecăm! Hai să mai bem un pahar de șampanie! Frate Pyk!.... Lasă-mă să-ți zic pe nume și să te pup în gură!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdrr1901-1932

Un sărut caracteristic chefliilor întârziaţi, sărut sgomotos şi prelung, pecetlui tratatul de pace (vom vedea într'un capitol viitor că durata lui a fost mai scurtă ca a aceluia dela Brest-Litowsk) încheiat între cei doi vrăjmaşi cari se angajaserä în luptă deschisă pe frontul Singurenilor.

Iar Burticä, singurul nemângâiat în faţa acestei fraternizări matinale, scoase un sincer oftat şi întrebă cuprins de o foarte explicabilă durere:

— „Dar oglinda mea veneţiană, cine o plăteşte domnilor ?

— „Casa de cinematograf din Roma, care ne-a trimes aci pe spesele şi răspunderea ei!" — răspunse râzând sgomotos ofiţerul, lăsând cu gura căscată pe bietul patron al hanului din Putinei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromaneasca.ro/ardr1901-1932

V

O PACOSTE NEAȘTEPTATĂ

Când ajunse la locuința lui din strada Francmasonă, unde îl așteptau strămoșii din cadre, bătrâna Tudora și bietul Hop, lihnit de foame, Pyk simți în gură un gust amar de vin de chinchină, amestecat cu tărâțe și cu untdelemn fiert, așa cum mulți dintre noi am simțit a doua zi după chef.

Dar n'ar fi nimic acest gust infect pe care ți-l dă blagoslovenia lui Bacchus, dacă nu s'ar adăuga la el o stupidă durere de cap și o scârbă formidabilă de viață, asemănătoare aceleia cu care te otrăvește neurastenia acută, sau repetarea noptilor de insomnie.

Tudora bine dispusă ca întotdeauna, deși cam neliniștită din pricina lipsei misterioase a stăpânului ei, întâmpină pe Pyk cu o comunicare dintre cele mai neașteptate:

— „A sosit coana Zamfira!"

Coana Zamfira era un edec al familiei lui Pyk, o mătușe bătrână și anchilozată ca o mumie egipteană, uitată de Dumnezeu pe pământ din pricina neglijenței contabililor Săi.

Purtând în buzunar arborele genealogic al neamului ei ilustru, adăugând zilnic câte un fir de rădăcină la acest pom miraculos (veșnic verde în închipuirea ei) bătrâna Zamfira ajunsese victima propriilor sale sugestiuni și iluzii, asemenea unei mori de vânt care se macină singură din lipsa grăunțelor.

Nu există familie domnitoare în trecutul apropiat sau depărtat al apusului, nu puteai vorbi de vreun descendent al dinastiei carlovingiene sau de vreun membru al familiei de Bourbon, și nici nu puteai să faci vreo incursie prin voivodatele moldo-valahe, fără ca Zamfira să nu-și găsească fel de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

fel de strămoşi sau rubedenii, a căror dovadă ţi-o făcea îndată cu ramurile, rămurelele, frunzele, florile şi bobocii celebrului arbore genealogic răsărit şi crescut în pământul închipuirii ei megalomane.

Pyk se născuse şi trăise în atmosfera de tradiţii şi vechituri roase de vremuri ale familiei Picturnienilor, a cărei origine (afirmase odată Zamfira) se pierdea în vălmăşagul haotic al dezagregării imperiului roman, după tată, şi se găsea printre cruciaţii lui Geoffroy de Villehardouin, după mamă.

Oricum ar fi stat lucrurile în realitate, această bătrână zaharisită secase în mintea nepotului său cele din urmă izvoare de energie şi voinţă, neconsumate (din pricina saturaţiei, probabil) de lăcomia atâtor seniori medievali.

Totuş Pyk ajuns în floarea (cam nestropită de noroc) a tinereţii sale, şi îmbâcsit de descrierile istorice ale mătuşei Zamfira, începu să se cam plictisească cu viaţa asta rânced de muzău, dorind mai degrabă una de compoziţie şi mişcare.

Deaceea, când Tudora îi aduse vestea sosirii edeculuĭ, gustul acela amar ce-l simţia în gură, se prefăcu într'o senzaţie cumplit de dureroasă, care se traducea prin impresia că o ghiară j-a pătruns pântecele, încercând să-i sfâşie măţele.

Tremurând de ghinionul care-l lovi şi de greaţa care nu mai contenea, Pyk—fără să-şi vadă mătuşa, care poate la acea oră se visa tânără şi frumoasă, într'un bal costumat dela Schoenbrunn, avu tăria să rupă cu tradiţiile, comiţând un act de voinţă lapidară: plecă de acasă, trântind uşa după dânsul.

Intră în cafeneaua lui Sfikakis din piaţa Matache Măcelaru şi acolo, în atmosfera aceea acră de fum şi politică de mahala, îşi descărcă furia pe Vlad Livadă, căruia îi trimise următorul trăznet epistolar:

Domnul meu

„Paharnicul Necula Bărzăun — prea cinstitul meu străbunic, dela care am moştenit câteva cărţi greceşti, un ciubuc de chihlimbar şi o scârbă nemaipomenită pentru tot ce este jos nic, — a făcut să ajungă până la mine, nevătămată de timp şi nespurcată de duhul diavolului, următoarea înţeleaptă zi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaraseleneiro/dir1901-1932

cală, asupra căreia alţii vor fi în măsură să-ţi dea deslușiri:

„In văzduhul văzduhurilor Celui Mare, nece berbece nu zburat-au cu aripi de șoim viteaz, nece minte de om nărod nu înălțatu-s'au mai presus de strașina casei sale!"

„Așa că, stimate domnule, n'așî dori să intru în detalii asupra unui curs de morală zoologică, ce ar putea să îngreuneze înțelegerea dumitale în ceeace privește rostul acestor rânduri.

„Mai pe românește sună cam astfel; căpitanul Gaspar Christian mi-a comunicat azi noapte la chef, că un simțimânt pe cât de stăruitor pe atât de deplasat, te-a făcut să cazi la ultimul d-tale examen de chimie.

„Crede-mă, stimate domn, că compătimesc cu destulă sinceritate tragedia care trebue să se fi petrecut în sufletul tatălui dumitale atunci când această nenorocire s'a abătut asupra liniștitei familii din care ai cinstea să faci parte.

„Iți dau deci un sfat: mai lasă-te de dragoste și mai apucă-te de treabă, așa cum fără îndoială a făcut S. S. Popa Livadă, când absolvea cu multă trudă seminariul.

„Și dacă sfatul meu nu te pătrunde cătuș de puțin, atunci ia seama: la hanul din Putineii-de-sus, te-ai convins de ce a fost în stare să facă strănepotul paharnicului Bărzăun!

„Ei bine! Sunt dator să-ți fac cunoscut că în sufletul lui au început să rețnvieze spadasinii acelei vremi în care strămoșii d-tale tundeau lâna oilor!"

Cu salutări antedatate
EU (adică Pyk)

Reciti scrisoarea, o trimise la cutia poștei, bău o cafea turcească amăruie, în care puse puțin scrum de havană (dar mai mult cognac) și trecu drumul la un hotel de pe calea Griviței, unde se odihni cu dobândă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigital.ro/mdr1901-1932

VI

UN INCIDENT RĂMAS PENDINTE

„Fericit om trebue să fii tu, măi, frate Bonciule!

„Te văd sorbind un pahar de must înăsprit în pavilionul tău din vie, privind cu bunătate şirul culegătorilor care despoaie viţa de poama ei aurie.

„Să nu crezi însă că nu mă îndeletnicesc şi eu cu acelaş lucru ca şi tine!

„Iată-mă în pavilionul desvelit al gândurilor mele, bând în loc de must, otrava geloziei şi urmărind cu ochii sufletului, ligheoanele din creerul meu, cari culeg fără încetare recolta iluziilor mele deşarte.

„Îţi mai aduci aminte de elegiile lui Properţiu, pe care noi în liceu încercam să le traducem în metru antic?

Liber eram, şi voiam gol să-mi rămâie culcuşul,
Dragostea însă ştiu pacea din suflet să-mi strice...

„Îţi mai aduci aminte de îndrăsneţele noastre escapade din internat în miezul nopţilor de primăvară când săream ulucile la externat?

„Şi mai târziu, Parisul?...

„Când ne-am întors în Bucureşti, credeam că ne moare sufletul din lipsa hranei, dar iată că ne-am potolit nostalgia apusului mai repede decât ne-am fi închipuit.

„Boul, când îl pui întâi la jug, face mofturi, dar pe urmă trage vârtos carul încărcat cu marfa jupânului! Marfa care o port eu este păcătoasă al dracului, dar cu toate astea mă supun fără şovăire jupânului meu — soartei mele absurde — fiindcă în definitiv omul e mai tâmpit ca vita cornută.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdrr1901-1932

„Ţi-am scris acum câtăva vreme din Singureni o scrisoare care probabil nu ţi-a făcut prea mare plăcere.

„Află acum că boala despre care ţi-am vorbit s'a înrăutăţit mult de tot, şi nu atât din cauza microbului care mă prăpădeşte, cât din aceea a lipsei mele de voinţă.

„Nu sunt în stare să încerc nimic, ca să stârpesc răul ce mă roade!

„Celina mă frământă ca pe un cozonac, îmi sfredeleşte nervii cu taina ascuţită a ochilor ei, se poartă cu mine ca la bal mascat, iar eu, dezarmat ca o pasăre prinsă în clei, n'am tăria să deschid rana şi să deşert bidonul cu antiseptic din farmacia experienţei mele, peste toxina care mi-a infectat sufletul.

„Toxina-Celina, rime bune pentru un poet ca tine, care n'a scris în viaţa lui versuri!

„In chirurgia sufletească (întocmai ca şi în cea trupească) individul trebue supus cu de-a sila la operaţia de care are nevoe, altminteri, de teama leacului dureros, preferă să moară mâncat de muşiţă, decât să treacă de bună voe la hotărîrea salvatoare.

„Frate Mircea, sunt un pacient incurabil, afară de cazul când tu ai vrea să faci pe medicul dezinteresat.

„Ţi-aşi fi recunoscător şi chiar te-aşi răsplăti, punând pentru tine o vorbă bună pe lângă doamna Singureanu, care mai are o fată, la Dresda, unde urmează canto. Fiindcă am auzit că sora domnişoarei Celina, care se chiamă Penelopa, are toate virtuţile omonimului ei din antichitate!

„Cred că ţi-a povestit Lully Drümer, alaltăeri, la ceai, aventura mea dela hanul lui Burtică din Putineii-de-sus.

„Probabil că nu-i ştii însă epilogul.

„Căpitanul Christian, cu toată fraternizarea noastră patetică în revărsatul zorilor, mi-a trimis martori azi dimineaţă.

„Prin urmare, un duel. Cred că al doilea — dacă voiu scăpa teafăr din cel dintâi — va urma în curând, fiindcă mai am un rival: feciorul popii din Singurenii-pe-Argeş, căruia i am scris zilele trecute o epistolă provocătoare.

„Nu mi-ar părea rău să mor azi, nefiind exclus să regret mâine că n'am murit eri.

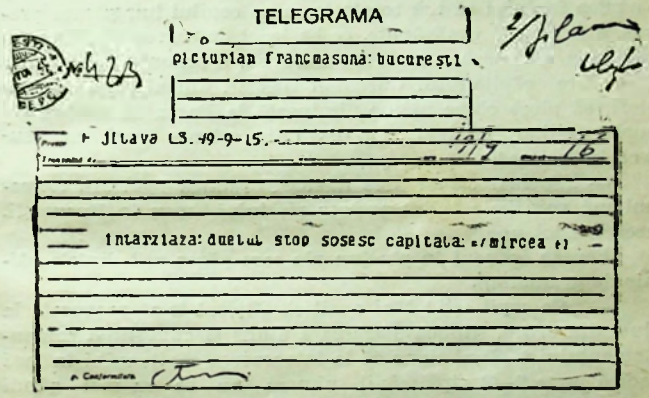
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mor1901-1932

„Şi toate astea din cauza strămbunului nostru Romulus, care a supt lapte de lupoaică!

„Primeşte, deci, o sărutare de eventual adio, dela fratele

„PYK"

După puţină vreme deia citirea rândurilor de mai sus de către Bonciu, Pyk, care în clipa aceea făcea exerciţii de scrimă cu un adversar închipuit, primi din partea prietenului său următoarea:

TELEGRAMA

pieturian francmasona: bucureşti

Jilava CS. 49-9-15.

întârziaza: duelul stop sosesc capitala: a/mircea

Şi în adevăr, în seara aceleiaşi zile, Mircea Bonciu, înalt de un metru nouăzeci şi doi, şi vârtos ca o piatră de temelie, urcă scara casei din strada Francmasonă în uimirea lui Pyk care nu pricepea rostul acestei vizite precipitate.

— „Am sosit la timp!" spuse Bonciu aruncând pălăria peste un manuscris al lui Pyk, în care acesta îşi trecuse dispoziţiile testamentare.

— „Ca să asişti la autopsia mea!" răspunse Pyk.

— „Ca să împiedic duelul!" replică Bonciu.

— „Eşti nebun!"

— „Se prea poate, însă deocamdată trebue să-mi spui când s'a decis eşirea pe teren".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— „Mâine dimineaţă, la hippodrom !"

— „Vrei să te antrenezi pentru cursele de toamnă ?"

— „Frate Mirceo, lasă spiritele şi spune-mi, te rog, ce planuri te-au adus la mine ?"

— „Ţi-am spus odată ! Prin urmare taci, şi dacă vrei ascultă :

„Inainte de a veni la tine, m'am abătut în treacăt pe la unchiul meu, generalul Sever Bonciu, ministrul de război. In virtutea faptului că mă socoteşte ca pe copilul lui, şi mai presus, a prieteniei desăvârşite, ce l'a legat de regretatul tău tată, căruia îi păstrează o amintire nestinsă, a ordonat să se pună în vedere căpitanului Christian Gaspar, din al 9-lea de roşiori, să plece chiar mâine dimineaţă la Paris, în calitate de curier militar. Inţelegi... chestiuni importante cari nu suferă întârziere !"

— „Tocmai că nu prea înţeleg !" replică Pyk. „In tot cazul mă voiu bate la întoarcerea rivalului meu în Bucureşti, ceeace e tot una!"

Bonciu isbucni în râs (un râs care părea eşit dintr'o pâlnie de gramofon).

— „Ce copil eşti ! N'ai auzit că ofiţerul te-a provocat la duel din ordin, fiindcă afacerea a ajuns la cunoştinţa comandamentului ? Sunt sigur că la întoarcerea căpitanului în ţară (adică peste 2—3 săptămâni) nimeni nu se va mai gândi (voiu avea eu grija s'o aranjez tot *din ordin)* la o chestiune de onoare eşită din actualitatea zilei".

— „Crezi, dragă Bonciule — întrerupse Pyk, refăcut în nădejdile lui pierdute — că un om care a intrat în horă, n'o să mai joace cum îi dictează ambiţia... profesională ?"

— „Admiţând că da — răspunse Bonciu cu convingere — vei câştiga timpul să înveţi cumsecade scrima, şi în consecinţă, să calci pe teren cu siguranţa luptătorului însufleţit, nu cu inima cât un purece, a candidatului la dezertare !"

* * *

Pe când cei doi prieteni şedeau de vorbă, Tudora înmână stăpânului ei o scrisoare, al cărei conţinut era pe cât de plăcut, pe atât de concludent ;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?an=1901-1932

Bucureşti, 24 Septembrie
ora 21.43

Domnule,

„Clientul nostru, căpitanul Christian Gospar, din regimentul 9 roşiori, având cinstea să primească o misiune extrem de importantă şi urgentă în străinătate, urmează să părăsească Bucureştii, chiar în dimineaţa zilei de mâine.

„In consecinţă, cu cel mai nemăsurat regret, se vede pus în imposibilitate să se întâlnească cu dv. pe teren la data şi pe locul fixat azi dimineaţă.

„In nădejdea că această întâmplare nu va da prilej cavalerismului dv. să se prevaleze de o întârziere nedorită, vă rugăm, în numele clientului nostru, să consideraţi chestiunea pendinte *până la înapoierea căpitanului Christian".*

Cu dosebită consideraţie,
(ss) *Maior Pistoliu*
(ss) *Căpitan aviator Ar. Senescu*

Prin întoarcerea curierului, semnatarii rândurilor de mai sus primiră următorul răspuns:

Domnii mei,

„Niciun motiv de ordin psihologic nu mă îndrituieşte să mă îndoesc de veracitatea imperativului care obligă pe clientul dv. să amâne eşirea pe teren.

„Fireşte că voiu socoti timpul absenţei sale din ţară ca inexistent şi voi ruga pe martorii mei să reia discuţiunea cu dv. la înapoierea căpitanului Christian în Bucureşti.

„Regret, totuş, că o coincidenţă atât de neaşteptată îmi îndepărtează deosebitul prilej de a da adversarului meu o satisfacţie, demnă de un fapt care a produs stupefacţie!"

Cu egală consideraţie,
(ss) *Grigore Damian Picturnian*
Publicist român
Doctor în drept din Paris

Când sosi miezul nopţii, Pyk găsind că redactarea testamentului său nu mai avea rost, pofti la o sticlă de vermuth pe martorii săi şi pe Mircea Bonciu, pentru a le rezuma în câteva pahare, originala sa teorie asupra *hyperfunambulismului social modern.*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista transilvana romana 1901 1932

VII

FLOAREA RUINELOR

Vlad Livadă avea pe lângă dragostea ascunsă pentru Celina, încă o patimă : pescuitul cu undiţa.

Scrisoarea lui Pyk l'a găsit tocmai în momentul când o biată ştiuculiţă se sbătea în vârful acului, la fel cu seniorul din strada Francmasonă în vârful săgeţii lui Cupidon.

O adiere călduţă de sfârşit de Septembrie aducea dinspre Dunăre un miros de prospătură, ca un prinos de recunoştinţă din partea marelui Fluviu pentru darurile largi ale Argeşului.

Vlad ceti de câteva ori scrisoarea, care i se păru tot mai nedesluşită, şi apucând peştele cu mâna, îl aruncă cu atâta putere în gârlă, în cât stropitura pricinuită de acest gest energic, îl atinse chiar pe dânsul.

Deşi neobişnuit cu frazeologia persiflantă a rivalului său, înţelegea totuş că e vorba de o ameninţare destul de serioasă, care ar fi putut avea drept consecinţă o provocare la duel.

Pentru el, care niciodată nu ţinuse o spadă sau un pistol în mână, aventura aceasta lua proporţii îngrozitoare, asemeni acelora pe care rătăcitul nopţilor vijelioase le dă tuturor lucrurilor întâlnite în cale.

Două zile şi două nopţi nu ştiu ce e odihna, iar bietul preot care bănuia că fiul său a căzut pradă frigurilor palustre, îi administra din 2 în 2 ore câte o optime de gram de chinină, căutând să facă pe doctorul până la venirea medicului de plasă.

Tremurând la gândul că Pyk o să-i găurească matele, Vlad era stăpânit de chinuitoare vedenii, învârtindu-se toate în jurul întâmplării dela hanul lui Burtică.

Aci se făcea că întuneric cuprinde tot hanul şi numai flacăra brichetei-pistol a lui Pyk se aprinde câte odată, plimbându-se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe sub nările drumeților ; aci un plutonier uriaș de jandarmi, cu mustața răsucită de 3 ori și cu nas de pătlăgică vânătă, intră intempestiv în han, legând cot la cot pe toți cei de față.

„Cine dracu m'a pus (gândea Vlad) să mă apuc la harță cu acest caraghios, care își râde de viața lui, întocmai cum își bate joc de examenele mele de chimie ?

„In definitiv, poate să facă pe nebunul cât o vrea, numai pe mine să mă lase în pace !

„Eu n'am gust să mă curăț ca un guguștiuc !

„Ușor le vine acestor spadasini, cari și-au tocat averea în cărți și și-au tocit nervii la femei să facă pe eroii cu oamenii fără apărare !... Dar ia să mi-i bage vreo 2-3 ani la răcoare, să vedem, le mai arde dumnealor să ucidă lumea ca pe puii rătăciți de cloșcă ?"

Și ca să-și mai înăbușe puțin frica ce-l frământa, conchise cu amărăciune : „ce porcărie !"

Păcat numai că aceste gânduri și expresii, nu puteau să-i depărteze perspectiva duelului, care prinsese în conștiința sa o consistență irevocabilă.

Ar fi fost în stare să dea zapis că renunță pentru vecinicie la Celina, numai să i se asigure neeșirea pe teren cu strănepotul (atât de trăsnit) al paharnicului Bărzăun.

* * *

In acest timp, la București, Pyk începu să cam regrete scrisoarea trimisă lui Vlad, dându-și seama că aceasta l'ar putea prinde într'o aventură nu tocmai plăcută (în sensul că i s'ar fi părut prea stupidă prin banalitatea ei).

Deaceea, la vreo 2-3 zile dela plecarea căpitanului Christian în Franța, comunică fiului popii din Singureni următoarele rânduri :

Domnul meu,

„Peste cel mult cincizeci de ani, și eu și dumneata vom fi niște oase pierdute în scoarța pământească, asemeni vetrelor romane înmormântate sub lava Vezuviului.

„Cred că atunci vom fi prieteni, fiindcă probabil în acea vreme Celina va zace și ea la oarecare adâncime sub nivelul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

Argeşului, desbrăcată de orice urmă de orgoliu femeesc şi chiar de orice podoabă trupească.

„Nu eşti de părere că ar fi bine să lăsăm vrăjmăşia pe seama dobitoacelor şi să încheiem un pact de neagresiune care (cine ştie căile Domnului ?) să se transforme într'unul de alianţă armată împotriva vrăjmaşului comun !

„De felul răspunsului dumitale, atârnă... pendula care va marca fazele înţelepciunii noastre !

Cu salutări în perspectivă,
Tot Eu (adică Pyk)

Când primi aceste rânduri, Vlad, deşi abia îl mai ţineau picioarele de emoţie, începu să joace tontoroiul prin odaie, asemeni nevinovatului căruia i se infirmă mandatul de arestare.

Răspunse lui Pyk, că este fericit să aibă a face cu un om aşa superior şi că deci îşi cere iertăciune pentru incidentul dela han, incident provocat la urma urmei de un ofiţer de cavalerie, aşa cum sunt toţi ofiţerii de cavalerie, şi o să-l înveţe el minte pe Christian, fiindcă tatăl său, părintele Livadă, are un prieten colonel în ministerul de război, etc.

In post-scriptum îl ruga cu insistenţă să vie câteva zile la dânsul la Singureni, ceeace firesce, Pyk făgădui cu o deosebită grabă şi bucurie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr_901-1932

VIII

O PRIETENA ULTRA-MODERNA

CELINA SINGUREANU, CATRE LULLY DRUMER

„...De ce ești răutăcioasă cu mine și nu vrei să mai stăm de vorbă scumpa mea Lully? Știu că nesfârșitele tale recepțiuni mondene *nu-ți prea îngăduie libertatea să-ți amintești de colega dela Notre-Dame, totuși prietena ta provincială nu merită ingratitudinea unei uitări atât de dureroase.*

„Inainte de a începe trecerea în revistă a evenimentelor de pe aci, dă-mi voe să-ți fac o mustrare:

„Se poate să arăți fotografiile noastre luate la Mamaia, tuturor indiscreților și ironicilor?

„Găsești tu nemerit să îngădui bărbaților să ne privească în maillot, nu pe malul mării, ci între pereții camerei tale de față? Nu înțelegi că una e psihologia omului în apă și alta la... gura sobei?

„Și chiar dacă ție îți este egal, poți oare să abuzezi de faptul că ne-am fotografiat împreună și să mă expui și pe mine privirilor unui om pe care'l cunosc numai de câte-va zile?

„Nu te supăra, scumpa mea Lully, de vorbele mele! Gândește-te câtă supărare mi-ai produs, dând prilej unui oarecare domn, să facă o glumă foarte obraznică asupra nudurilor noastre.

„Ce Dumnezeu? E nevoe să ne dăm în stambă chiar atunci când suntem în tricou?

„Pela Singurenï monotonïe destulă și pace generală. Vizite destule, însă nu toate amuzante. Oaspeți proaspeți: Rudi Petrescu, vecinul nostru de moșie și prietenul său Picturnian, zis Pyk (cel cu obrăznicia)

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

„Penelopa nu ne-a mai scris din Drezda, fiind prea ocupată, desigur, cu examenele de canto.

„Știi că a avut niște succese nebune! Directorul operei de acolo, fascinat de frumusețea și vocea sorei mele, i-a propus un angajament strălucit.

„Și mie mi s'au propus în timpul din urmă câte-va angajamente, dar nu tot atât de ispititoare.

„Primul care m'a solicitat să cânt (în struna căsniciei), a fostul căpitanul Gaspar Christian. (Nu contest că e băiat flerchеș, dansator dibaci, și temperament îndrăsneț — trei calități apreciabile, — totuși eu am plămânii altfel conformați de cât pentru a respira aer de cazarmă!)

„Al doilea este Rudi Petrescu, tânăr cu parale și cu o poftă de mâncare nemai pomenită. Chiar mi-e frică să nu mă înghită și pe mine într'un acces de lăcomie! (Renunț să-i completez portretul, fiindcă scopul meu e să mă strămut la oraș, nu să mă mumifiez în mormântul ăsta rustic, unde mi-am îngropat jumătate din tinerețe).

„Al treilea e băiatul popii din Singurenii-pe-Argeș, viitor profesor universitar (după convingerea sfinției sale preotul Gh. Popescu-Livadă,) și actual doctorand în chimie.

„Nu îndrăznește să-mi spună că mă iubește, fiindcă în dragoste ca și în știința lui, rezultatele se culeg în... laborator. (Și laboratorul îndrăsnelii și inteligenței lui, aplicate la femee, e cam sărac... cu duhul! (și apoi, gândește-te: cu nevastă de chimist)...

„In sfârșit, ultimul pretendent e omul care a sosit la Singureni cu trenul de marfă, căci s'a prezentat cam târziu în stația inimei mele blocate de cei de mai sus. E ironic cu și fără socoteală, ceeace mă îmbie să-l sgârii cu unghii de pisică, e inteligent, ceeace mă face să regret când pleacă, și vorbește o franțuzească academică, ceeace mă face să mă revăd, la Notre-Dame, când visam în limba lui Paul Bourget.

„Impresie generală: Nicio preferință.

„Concluzia: ce mă povățuiești să fac?...“

„Te sărut dulce.

„Celina“.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cersatransilvania.ro/index.901-1932

„PS. Am auzit că Gaspar a plecat la Paris. Decе și pentru câtă vreme?

„Sper că va fi în țară de 15 Octombrie, fiindcă un dansator ca el, nu trebue să lipsească de la balul Smeurenilor din Putineii-de-sus, unde ai să vii și tu!

„C"

LULLY DRÜMER, CATRE CELINA SINGUREANU

Scumpa mea Cella,

„Am primit rândurile tale chiar astăzi. E adevărat că preocupările mele mondene m'au absorbit toată, dar este nedreaptă să mă acuzi de lèse-prietenie!

„Cât despre fotografiile pe cari le-am arătat lui Picturnian, sunt dezolată. Adevărat că te-am supărat? Și numai pentru atât?

„Dar ce?.... Suntem niște slute, scumpa mea Cella? Tu care ești o estetă, poți să contrazici plasticitatea formelor?

„Și apoi, de ce atâta jenă... postumă?

„Nu ne-a învățat anul trecut Gaspar pe amândouă să facem pluta pe spate, ținându-ne strâns de mijloc? De ce nu te-ai supărat atunci și zâmbeai.... ca o sirenă?

„Fiindcă Gaspar nu era atunci în uniformă de roșiori ci numai în formă de satyr mitologic, sau fiindcă — sub pretextul de a ne fi fost profesor se lipea de corpul nostru, încât îi simțeam și vinele bătându-i sub apă?

„Așa'i că îmi dai dreptate, scumpa mea Sinceritate? Hai să ne împăcăm!... Vezi, eu te pup cea d'intâi!

„Vai ce proastă ești! Se poate să ai asemenea „embarras du choix?"

„Mărită-te cât mai de grabă cu cel mai bogat dintre toți!

„Simpatia vine treptat și la rigoare poate nici să nu vie, fiindcă în căsnicie (am citit în „Philosophie du mariage") simpatia pentru soț este o piedică stupidă de a nu'ți lua un amant!

„Nu face mutra asta, că glumesc!

„In orice caz pe Gaspar nu-l rupe din lanțul cavalerilor, căci vor suspina fetele.... mari.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

„Cât despre băiatul popei, cred că eşti prea crudă să faci ironii cu dânsul. Cu ce ţi-a greşit sărmanul să-l iei peste picior?

„(Ar vrea el!....)

„Te pup dulce,
„Lully"

„P.S. Gaspar a plecat la Paris ca să-mi facă mie trusou comision. Eşti geloasă? Se întoarce în ziua de 10 Octombrie. La 12 am ceaiul meu dansant, unde eşti invitată înaintea tuturor.

„La balul Smeurenilor se poate să nu viu?

„T. P.
„L„

Muzeul Digital al Romanului Românesc

IX

UN CEAI DANSANT

Cu păr ruginiu ca frunza de toamnă, cu ochi de piatră vânătă englezească veritabilă, cu obraji de pastel rozaceu, cu buzele de mușcată presată, cu silueta de galantar și cu dorințî depline, domnișoara Lully — fiica domnului Apollodor Drümer, directorul Societății pentru profilaxia boalelor morale și proprietarul clubului T. I. R. (Trefla Industriașilor Români) — era o tânără și îndrăcită blondină, crescută în atmosfera ceaiurilor dansante, pe care doamna Frusinica Drümer (mama domnișoarei) le organiza cel puțin odată pe săptămână.

Intreaga familie — tată, mamă, fiică, — reprezenta categoria aceea de oameni, cari știu să aplice, cu o superbă și inalterabilă filosofie, adagiul roman „ubi bene, ibi patria" ori de câte ori își amintesc atât țara din care au venit aci pentru îmbogățire, cât și greutățile unei epoci nesuferite.

Drept este, că doamna Frusinica Drümer mai îndulcea pe vremuri traiul căsniciei, cu micile ei economii, dar numai dumneaei știe cu câte jertfe sufletești — și mai ales trupești — putea să facă față acestor îndatoriri de ordin familiar.

Lully își amintește și azi zilele de mizerie din copilărie, când tatăl ei, cartofor pătimaș, pierzând la joc tot creditul său de slujbaș modest, intră ca simplu contramaister la o fabrică de marmeladă din B..., oraș de provincie monotonă, unde cucoana Frusinica, în lipsa soțului de acasă (sau cel puțin din dormitor) primea deseori vizita directorului.

Ca prin farmec aceste vizite aduceau multă bună dispoziție și chiar o îndestulare relativă, îngăduind tatălui visuri de avansare în post și fetiței nădejdea înscrierii la Notre-Dame-de-Sion.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De asemenea își mai aminteşte Lully ziua când întorcându-se acasă cu tatăl ei dela cinematograf, găsiră pe mămica şi director aproape desbrăcaţi în camera de culcare, adevărată furtună conjugală care nu s'a liniştit, până când domnul Drümer n'a fost înaintat în postul de subdirector general (cucoana Frusinica mulţumindu-se să rămână mai departe sub-director în particular!)

Zilele au trecut mai bine sau mai rău, până când directorul, când ortul popii, lăsă un testament favorabil fostului său contramaistor, devenit în ultimul timp asociatul răposatului.

* * *

Domnul Apollodor Drümer, retras din viaţa industrială în urma oboselii datorită muncii sale fără preget la fabrica de marmeladă, înfiinţase în localul domiciliului său din Bucureşti, o societate pentru îndreptarea sufletelor rătăcite, pe care, spre binele patriei, o conducea efectiv.

Căpitanul Christian, care pe vremea când era sublocotenent în B.... ştiuse să placă mult Frusinichii, devenise la Bucureşti flirtul fiicei fostei lui amante, precum şi cel mai nedespărţit partener de poker al proprietarului clubului T. I. R.

Doamna Drümer, cu toate că se jertfise de atâtea ori pe altarul zeilor lari, n'ar fi admis în ruptul capului să-şi dea fata după acest căpitan, căruia în ciuda primejdiei întrevăzute, nu putea să-i taie porţia afecţiunilor proteguitoare.

— „Bine dragă — îi spunea într'o zi soţul său — Gaspar e un băiat excelent, de familie bună, deştept şi vorbeşte franţuzeşte; sunt sigur că o să ajungă general!"

— „Iar mă plictiseşti, Pollidor! Nu ţi-am spus de atâtea ori că nu-mi dau fata după ofiţeri, chiar dacă ar fi comandanţi de divizie?"

— „Şi pentru ce, mă rog?"

— „Fiindcă nouă ne trebue ca ginere sau un diplomat, sau cel puţin un nabab!"

— „N'avem noi destulă avere?"

— „Aşa avere, care mă lasă desbrăcată, merci!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitalalromanului.ro/ro/1901-1932

— „Vezi bine — făcu ironic domnul Drümer — toți miliardarii americani la un loc n'ar putea să umple... sacul dumitale fără fund! D'aia ai rămas desbrăcată!"

— „Ești un impertinent!"

— „Ești o vulpe proastă!"

Lully habar nu avea de disputele părinților săi. Ea făcea tot ce-i trăznea prin cap și tot ce-o îmboldeau poftele, continuând să dea avansuri căpitanului, care nebătând în retragere (deviza unui ostaș trebue să fie *tot înainte)* provoca firește un caz de presiune.

Într'o zi s'a dus chiar la el acasă, după ce bine înțeles avusese grije să ceară ofițerului cuvântul de onoare că va fi serios, și după ce se rugase lui Dumnezeu să-i păzească nevinovăția. Apoi a urmat altă vizită la aceeaș adresă, și probabil și altele.

Sunt momente când legătura cu trecutul se face atât de strâns, încât toată vremea ce s'a scurs printre malurile nepăsătoare ale vieții, se șterge ca lumina fulgerului, dând continuitatea unor sensațiuni îndepărtate.

Nu numai asemănarea chipului doamnei și domnișoarei Drümer colabora la această impresiune, dar coincidența făcea ca Lully să împrăștie la întâia întâlnire cu Gaspar acelaș suav parfum pe care mama ei îl aducea pe vremuri în camera de dragoste a tânărului ofițer de roșiori.

Iar când sărutându-și prietenul pe buze, Lully îi spunea roșindu-se că n'ar fi crezut să aibă atâta îndrăzneală, căpitanul revăzu aidoma pe cucoana Frusinica de odinioară, cu acelaș zâmbet șiret și mulțumit, cu acelaș „grain de beauté" pe obrazul stâng și cu aceeaș voce, spunând aidoma aceleași cuvinte.

Totuși, pentru înțelegerea unor fapte ce vor fi cunoscute mai la vale, trebuie menționat că în urma acestor întâlniri sentimentale, atât cinstea domnișoarei Lully cât și onoarea căpitanului au rămas nedeteriorate, — admirabilă dovadă că niciunul dintre ei n'avea nevoe de sprijinul societății pentru îndreptarea sufletelor rătăcite de sub conducerea efectivă a venerabilului domn Apollodor Drümer

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdr1901-1932

Impozanta clădire din str. Romană, în care domnişoara Lully nu mai prididea cu amabilităţile, era înţesată de o lume pe cât de elegantă pe atât de pestriţă.

Pyk apăru şi el într'un impecabil jachet negru, cu ciorapi de mătase şi pantofi de lac, cu monoclu în ochiul stâng şi cu zâmbet obosit în colţul buzei.

Dând cu ochii de Christian — care se întorsese chiar în acea zi din Paris, vru să facă stânga 'nprejur, însă altă surpriză, mult mai neaşteptată îl ţinu pe loc: Celina.

Pyk se apropie de dânsa, şi interesându-se cum o duce cu sănătatea, o întrebă dacă nu doreşte o citronadă.

Celina, care asista cu silă la o convorbire dintre Lully Drümer şi Ticu Lustrin (poet şi colecţionar de mărci postale), fu încântată să poată scăpa din cercul acestora.

Căci Ticu Lustrin era în vervă:

— „De câte ori, scumpă domnişoară Lully ,privesc chipul dumitale de domniţă a veacurilor trecute, mă gândesc cu invidie la acela care în colecţia lui de mărci, ar poseda un aşa exemplar... de marcă!"

— „Am auzit totuşi — răspunse domnişoara Drümer, —că şi colecţia dumitale e foarte interesantă".

— „Într'adevăr, domniţă, mă costă o întreagă avere. Nu-mi lipseşte nici chiar lebăda neagră bronzată, din Australia de sud, cu data 1854".

Lully ştiind că marii filatelişti trebue să posede zimbrul de odinioară al Moldovei, întreabă cu un ton în care nu puteai deosebi răutatea de naivitate:

— „Domnule Lustrin, ai şi cap de bou?"

Pe Lustrin îl loviră aceste cuvinte cu puterea unui pumn de boxeur, ceeace îl făcu să răspundă roşu de contrarietate:

— „Am unul, dar îi lipseşte perechea!"

Şi pretextând că s'a cam întârziat cu vizita, îşi luă concediu, de urgenţă.

Lully stăpânită de replica poetului, găsi cu cale să ceară mediat lămuriri lui Pyk:

— „Ştii dumneata care este perechea capului de bou?"

— „Capul de vacă, domnişoară!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Contribuții la o istorie a romanului 1901-1932

Gaspar veni să dea bunăseara Celinei, cu toate că prezența lui Pyk îl cam stingherea — din pricina ordinului ministerului de război, care îi impunea să nu mai redeschidă chestiunea duelului.

Căpitanul și adversarul său civil își strânseră mâna cu răceală.

In acest timp, doamna Frusinica Drumer începu să cânte la pian un tango melancolic, plin de voluptăți indefinisabile.

Lully și Gaspar își deschiseră grabnic drum printre dansatorii ce lunecau pe parchet cu ondulațiuni lascive, dând prilej lui Pyk să facă reflecția că mișcările tangoului și ale celorlalte dansuri moderne, le executau (fără să fi urmat vreo școala specială) și primii noștri strămoși, cu deosebire că aceștia din urmă alegeau un cadru mult mai poetic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indri1901-1932

Celina își simți sufletul golit de orice entusiasm, parcă i l'ar fi scos cineva din piept cu pompa pneumatică. În schimb avu impresia că dinții fioroasei gelozii îi sfâșie pereții inimii amenințându-i funcționarea cu o emoragie mai arzătoare ca mânia.

Și pe când Pyk îi împărtășea impresiile lui asupra unui locotenent de pompieri, ea se întreba (cu drept cuvânt poate) care era rostul ei în această societate de juisseuri, unde viciul stăpânește cu puterea boalelor asiatice, cărora țara noastră le strigă foarte adesea : „Mai poftiți pe la noi căci suntem bucuroși de oaspeți !"

* * *

In această vreme, în biroul direcțiunii Societății pentru profilaxia boalelor morale (S. P. B. M.) situat sub scara de marmoră a imobilului, domnul Apollodor Drümer — omul datoriei înainte de toate — dicta dactilografei sale un raport foarte documentat asupra prostituției clandestine, cu scopul de a fi înaintat ministerului sănătății și ocrotirilor sociale.

Tăcănitul mașinei de copiat, contrazicând în chip enervant melodiile dansante ce veneau de sus, parfumul de „Frou-frou" și de nădușeală împrăștiat de tinerețea fragedă și indiferentă a funcționarei, precum și prezența unei largi canapele tapisată în piele galbenă, tulburară din tâlpi în creștet pe fostul contramaister al fabricei de marmeladă, făcându-l să se repete de mai multe ori și să piardă șirul frazelor ce trebuia să dicteze.

Se opri sub puterea fluxului nervos care-i pompa simțurile, și mai presus, sub aceea a părerii de rău că dactilografa — deși tânără și drăguță — era foarte serioasă și mândră.

Totuși, când fata se întoarse zâmbind și-l întrebă de ce nu continuă, domnul Apollodor, pierzându-se cu desăvârșire, îi prinse capul între mâini și o sărută pe gură.

Fata se ridică brusc de pe scaun, speriată de posibilitatea unei surprinderi prin ușa rămasă întredeschisă.

Își drese pieptănătura în grabă, ceeace făcu să i se vadă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mor1901-1932

părul dela subțioară. Domnul Apollodor întărîtat și mai mult de aceste mișcări sugestive, se repezi să închidă ușa și butonul lămpii din tavan, nu însă și pe al celei de pe masă.

(Întunericul profund în asemenea împrejurare ar fi însemnat o adevărată incomoditate).

Congestionat de emoție, de poftă și de nesiguranță, cuprinse în brațe pe dactilografă, purtând-o cu adevărată viteji spre canapeaua de piele galbenă.

Tremurând și neputându-și coordona mișcările, se trânti gâfâind peste prada lui fără apărare, care (pentru a nu provoca vreo sincopă primejdioasă patronului ei) socoti nimerit să nu se împotrivească.

In consecință, fiindcă mila și bunătatea o stăpâneau mai mult chiar decât cele 100 kgr. ale d-lui Apollodor, îi desfăcu acestuia cravata și gulerul dela gât.

Iar orchestra vestitului chitarist Iepure, care înlocuise pianul cucoanei Frusinica, umplea acum de sus și până jos

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

casa familiei Drümer cu cele mai dulci acorduri de muzică transoceanică, folosită cu mult zel chiar de d. Apollodor, în scopul binecuvântat al propăşirii întreprinderii sale, având ca scop îndreptarea sufletelor rătăcite.

* * *

Doamna Frusinica Drümer, care de multă vreme încetase relaţiunile „adulterine" cu Gaspar Christian, nu se putea adapta la ideea căsătoriei fiicei sale cu fostul ei amant.

(Un asemenea consimţământ i s'ar fi părut un adevărat incest).

In penumbra ispititoare a camerei de culcare, unde chemase pe ofiţer, Frusinica părea tot atât de tânără ca şi Lully.

Căpitanul, ascultând frazele pline de seriozitate maternă ale fostei lui prietene, se simţi apucat de aceeaş turburare senzuală ca în clipa când sorbi întâia oară din isvorul nesecat al voluptăţilor acestei femei.

Un foxtrot drăcesc contribuia într'o măsură destul de apreciabilă să adauge manometrului său nervos încă vreo câteva atmosfere, ceeace impunea fără îndoială un eşapament cazanului său plin de pofte clocotitoare.

Soţia d-lui Apollodor Drümer, urmărindu-şi scopul cu îndărătnicie (scopul ei era să smulgă din gura ofiţerului cuvântul de onoare că nu se va mai gândi să se însoare cu Lully) se împotrivi din toate puterile îmbrăţişerilor lui Gaspar, condiţionându-i satisfacerea dorinţei de promisiunea cerută.

Sub imboldul ispitei mereu crescânde, zăpăcit de băutură şi furtunat de muzică, Gaspar socoti că e momentul să cedeze, cu atât mai mult cu cât promisiunea lui n'avea nici o legătură cu dragostea semi-platonică dintre el şi Lully.

— „Acum e rândul tău să cedezi!" şopti Gaspar Frusinichii sărutând-o pe decolteul alb şi dulce ca zahărul.

— „Cum? aşa în rochie de serată, Micule?" întrebă ea speriată.

— „Aşa trata Caterina II-a cu diplomaţii în secret!" răspunse căpitanul, mândru de sine că a adus-o bine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Frusinca se lăsă convinsă de acest argument măgulitor, şi drept mulţumire îl asigură pe ofiţer că el a rămas singurul ei *béguin* adevărat şi că n'a cunoscut adevărata fericire de cât în braţele lui.

Gaspar înregistrând aceste mărturisiri prin ceaţa sensualităţii sale beneficiare, îşi reaminti fără să vrea un vechi cuplet cântat odinioară prin varieteurile din provincie:

„Foc de paie, foc bengal,
„Asta mi-e perfect egal!"
. . . . . .

* * *

După câteva minute, Celina căutând camera prietenei sale, ca să se pudreze, nimeri din greşală alcovul d-nei Drümer, în timp ce aceasta îşi refăcea coafura *deranjată*, iar ofiţerul mulţumit, ca după reuşita examenului de maior, îşi încheia tacticos tunica cu găitane.

Fără să articuleze vreun cuvânt şi socotind inutil să se mai pudreze, Celina se întoarse cu iuţeală lângă Pyk, pe care îl rugă să o însoţească chiar în acea noapte la Singureni.

— „N'ai văzut cumva pe Gaspar, scumpa mea Cella?" o întrebă Lully, contrariată că nu-şi găseşte partenerul de dans.

— „Nu-ţi fie teamă că se rătăceşte, dragă Lully. Cred că cunoaşte planul acestui imobil, tot atât de bine ca şi d. Drümer!"

Fiica cucoanei Frusinica înţelese unde voia să bată Celina, cu atât mai mult cu cât aceasta îi spusese că vrea să plece imediat.

— „N'a fost vorba să rămâi la mine noaptea asta? Cum o să te duci pe drum? Ce o să zică madame Singureanu?"

— „Cu toate acestea trebue să plec, fiindcă n'aşi dori să stânjenesc prin prezenţa mea aici, bunavoinţă cu care m'aţi primit în preţioasa voastră societate!"

Pyk înţelese că o dramă se jucase în sufletul Celinei, dramă al cărei erou fusese căpitanul Christian, dar din pri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

cina întrebărilor mirate ale domnişoarei Lully, nu ştia unde să caute firul real al situaţiei.

Cele două prietene se despărţiră sărutându-se.

* *
*

La miezul nopţii, Gaspar supraîncărcat de băutură, de oboseală şi mai ales de promisiunea renunţării la mâna domnişoarei Drümer, cobora scara de marmură a casei, petrecut de însăşi blonda Lully.

Cum această dansatoare neobosită întrerupsese întâlnirile cu ofiţerul (din pricina lipsei lui din ţară) simţea acum o blestemată nevoie ca să-şi potolească simţurile turburate de şampanie şi pauză.

Ajunsă în josul scării, se folosi de lipsa uşierului, prinzându-se lipicioasă de gâtul lui Gaspar.

Căpitanul, amintindu-şi cuvântul de onoare dat Frusinichii, răspunse pe şoptite:

— „Să nu ne mai jucăm cu focul, fiindcă..."

Vru să precizeze, dar vorba îi fu acoperită de valul gândurilor răscolite de furtuna ispitei.

Privi pe Lully lung, în ochi, pierzându-se în adâncimea viţiului ce zăcea acolo, ca lava din fundul vulcanului.

Îndrăzneaţă şi provocătoare, cu nările dilatate de poftă şi cu răsuflarea tăiată de dorinţa cărnii, această întruchipare a păcatului, părea o statuă vie, ieşită din cuptorul unde se făureşte veşnica ispită.

(Poate că în întuneric flacările sânilor ei s'ar fi văzut).

Pupilele albastre se aprinseră ca două gămălii mari de fosfor, luminând azurul în care sburau — asemeni păsărilor înfometate — gândurile fălfăitoare.

Lully se dădu câţiva paşi înapoi, fără vorbă, fără semn.

Deschise uşa camerei de sub scară şi aşteptă.

Gaspar auzi muta chemare şi înaintă vrăjit spre pământul făgăduinţei, cuprins între pereţii cabinetului directorial.

Luna albea interiorul cu o pudră lăptoasă şi confuză,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/?an=1901 1932

învăluind canapeaua de piele într'o mătasă sidefată şi iradiantă.

Acordurile unui dans de obârşie mexicană — „Fulgerul" — loveau ca valurile înfuriate, zăgazurile (tot mai ruinate) ale cumînteniei.

Şi muzica aceasta imboldea la dans...

Fără nicio grije de scumpetea şi finetea dedesubturilor ce întâlni în calea impetuosităţii sale masculine, căpitanul smulse din prinzătoarea lor şubredă, cele din urmă piedici de mătase diafană.

Cu gura sângerândă de brutalitatea unor muşcături dureros de dulci şi cu sânii isbucnind din corsaj ca o revoltă, Lully părea în ploaia razelor lunare o marmură înflăcărată, înlocuind prin dogoarea ei focul vechilor altare pentru jertfă.

Şi jertfa domnişoarei se făcu pe altarul confortabilei canapele de piele.

Iar luna se mişca printre perdelele cerurilor, asemenea proxenetelor bătrâne, cuprinse de bucurie în urma afacerilor reuşite.

* * *

Mai târziu, când cei din urmă oaspeţi se retraseră, d. Apollodor Drümer intră în cabinetul său de jos, spre a lua raportul destinat ministerului sănătăţii.

Întoarse butonul electric, strânse foile volante de pe masă şi dădu să stingă lampa.

Un lucru supărător îi atrase atenţiunea.

Se apropie, examină canapeaua cu deamănuntul, şi înlemni.

Ochii i se holbară, dinţii i se strânseră, vinele i se umflară.

Se reculese stăpânit de un sentiment puternic, dar nelămurit: era părerea de rău că şi-a necinstit dactilografa, sau bucuria că la cincizecişicinci de ani împliniţi, împrejurarea îi dărui posesiunea unei fecioare tinere şi frumoase?

Simţi că a întinerit cu cel puţin vârsta căsniciei sale (în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care nevastă-sa intrase cu piciorul stâng), stinse lumina şi se trânti îmbrăcat pe canapea, acoperind plin de fericire urmele temerarului act al... căpitanului Christian.

Un val de generozitate îi străbătu fiinţa, şi o hotărîre demnă de judecata lui Solon, ţâşni din creerii lui marmeladiani : „O voi înzestra !"

Când revărsările de zori, cu fredonări de shimmy şi tango se iviră la ferestrele somptuosului imobil din strada Romană, familia directorului pentru profilaxia boalelor morale, dormea adânc. (Idem Christian în garçoniera lui modestă.

Erau efectele conştiinţei împăcate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdr/1901-1932

X

O PLECARE FURTUNOASĂ PE O VREME LINISTITĂ

Trăsura înainta cu greutate prin praful adormit al drumului, un drum cum dă Dumnezeu şi cum vor oamenii să-l aibă, atunci când vreun înalt demnitar al statului nu-şi ma-

nifestă dorinţa (foarte legitimă de altfel) a unei plimbări în automobil prin partea locului.

Caii mici şi negri îşi domoliseră mersul lor anevoios,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu toate că se întorceau la grajdul plin de nutreț și cu toate că răcoarea nopții începuse să le înțepe spinările.

Neagu, bătrânul vizitiu al d-nei Singureanu, somnoros și rebegit de frig, mormăia necăjit, trăgând dintr'o pipă stinsă și scuipând des pe deasupra singurului felinar al vehiculului.

De mai bine de două ore de când plecaseră din București, călătorii nu schimbară o vorbă, ca și cum tăcerea nopții le-ar fi închis buzele cu lacătul unor amintiri înfricoșătoare.

Numai la ieșirea din curtea casei Drümer, Celina înfășurându-se în pledul ei de blană cenușie, spuse lui Pyk că nu se simte bine, și-l rugă să nu-i adreseze niciun cuvânt până vor ajunge la Singureni.

Când străbătură pădurea seculară a Smeurenilor, în apropiere de apa Argeșului, foșnetul ramurilor mișcate de vânt, înfricoșă atât de mult pe Celina, încât începu și ea să tremure ca umbra arborilor.

Pyk, pentru a rupe liniștea care-l apăsa cu puterea unei prese hydraulice, îi oferi pardesiul său de cauciuc.

Celina nu răspunse, continuând să tremure sub stăpânirea fricei și sub haosul unor gânduri fără socoteală, stârnite probabil de vârtejul cumplit al geloziei.

O lumină slabă de han necercetat îi dădu mai mult curaj decât i-ar fi dat raza unui far în mijlocul apelor răsvrătite.

Și șopti aproape fără glas: „Domnule Pyk, îți mulțumesc pentru bunătate!"

Pyk primi recunoștința Celinei în tăcere, ca și cum șoaptele auzite erau acum ecoul unei voci străine.

(Avu chiar impresia că orice i-ar fi răspuns n'ar fi ajuns până la ea, căci prea era departe).

Și Celina adaugă tot atât de încet: „Adineauri era să mor!"

Insă gândurile lui Pyk deveniseră de ghiață.

Atâta drum în noapte, străbătut în tovărășia unei făpturi de piatră, care purta doar chipul aceleia ce rămăsese în lumea iluziunilor pierdute, îi încleștase gura și inima.

I-ar fi trebuit ceva fioros și neașteptat, o întâmplare pli-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanromanesc.ro/mdrr1901-1932

nă de peripeţii primejdioase, ca să-l scoată din racla nopţii uriaşe.

Liniştea creştea odată cu străvezia viaţă a lunei, care se apropia de mormânt.

Şi moartea lunei se întâmplă, silind întreaga fire să se acopere cu o apăsătoare mantie de doliu.

Iar caii mergeau prin noapte trăgând după ei trăsura greoaie şi tăcută ca un car funebru.

Şi au mers aşa, de capul lor (fiindcă Neagu adormise de-abinelea pe capră), până când dinspre soare-răsare se arătară ca nişte zdrenţe suflate de vânt, zorile răsfrânte în nouri.

Argeşul ieşind din noapte începu a străluci ca un gigantic şarpe de sticlă, părăsind vastele tainiţe ale pământului.

Pe chipul Celinei somnolenţa pusese în jurul ochilor închişi, urmele gândurilor obosite.

Pyk se uita la faţa palidă a tovarăşei sale de drum şi nu-şi putu stăpâni teama care îl prinsese: cuvintele Celinei rostite cu dureroasă şoptire, tremurul ei nervos, criza anunţată la plecarea din Bucureşti, galbenul mortuar al obrajilor, cearcănele vinete din jurul orbitelor, în sfârşit chipul acela descompus ca după zile întregi de groaznică suferinţă, îi dădură o bănuială care îl umplu de înfiorare.

Şi cucerit pe de-antregul de impresia lui chinuitoare, strigă deodată din toată puterea plămânilor:

— „Celino!.... domnişoară Celina!... desmeticeşte-te!"

Celina deschise ochii speriată.

— „Iartă-mă", zise Pyk deconcertat „eşti palidă!"

Neagu tresări şi el din somn, şi scoţându-şi pipa din buzunar o îndesă cu mahorcă, aprinzând-o cu scăpărătoarea. Apoi dădu bice cailor, cari porniră în trap desghiţat dealungul malului ud de prospătură.

— „A căzut brumă, noaptea asta, Domniţă (aşa poruncise Celina să i se zică la Singureni). Nu e bine pentru via *noastră* spuse Neagu sentenţios.

Celina scoase din poşeta ei de piele o oglinduţă, o cutiuţă cu pudră, roşu de buze şi de obraz şi începu să-şi refacă figura,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

Pyk urmărea metamorfoza plină de farmec a făpturii, pe care o crezuse o clipă neînsufleţită şi începu să rădă de desnădejdea strigătului său involuntar.

Ca şi cum descoperirea din alcovul Frusinichii Drümer şi plecarea grăbită spre Singureni nu ar fi avut loc, chipul Celinei se îmbujora şi se înveselea ca prin minune, asemenea aurorei roz-clare ce-şi scălda aripile în albia râului deşteptat din somn.

Vila doamnei Singureanu îşi profila turnurile crenelate pe cerul plin de trandafiri al răsăritului de toamnă.

Şi Pyk gândea: „Sentimentul mişcă omenirea, — raţiunea o ţine pe loc!... Faptele mari au drept bază simţirea. Înfăptuirea izvorăşte din suflet... Cerebralul nu poate însămânţa niciodată!... Numai patima creează!... Ea este pântecul în care se zămislesc operele nepieritoare. Celina e geloasă pe Christian nu din amor, ci din amor... propriu; iar eu am pornit către dânsa nu cu inima, ci numai cu iluzia".

Şi trecând cu repeziciune spre partea glumeaţă a atitudinilor lui, adresă Celinei următoarea improvizaţie, — parodiată după *„Noaptea de Aprilie"* a lui Macedonski:

— *„O să ţii tu minte oare drumul ăsta mohorît?..*
„N'a fost lung, dar mi se pare că grozav te-a amărît!"

— „Domnule Pyk,—răspunse Celina cu o seriozitate nelămurită,—ceeace ai făcut d-ta se poate numi o faptă bună! Nu căuta s'o sluţeşti prin derivaţii zeflemiste!"

— „Ai perfectă dreptate, domnişoară, cu o singură condiţie: *Ne vous donnez plus des airs penchés!* Ce Dumnezeu, nu vezi că răsare soarele?..."

— *„Ne prennez pas s'il vous plait, mon âme à la blague!"* răspunse Celina. „Şi te-aşi ruga chiar să nu spui absolut nimic mamei mele de cele ce ai auzit sau crezi că ai înţeles!"

— „Iţi făgăduiesc bucuros — replică Pyk tot mai dispus — în schimb promite-mi şi dumneata că îndată ce vom intra pe poarta conacului, îţi vei îndeplini cu viteză îndatorirea unei cafele cu lapte pantagruelice!"

— „In cazul acesta", zise Celina cu zâmbetul unei actri-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

te care intră în scenă, „poţi să-ţi ascuţi pofta, căci am ajuns la timp : Raluca mulge vaca !"

— „Asta e o adevărată fericire, domnişoară" conchise Pyk sărind din trăsură spre a ajuta pe Celina să coboare.

Şi adăugă filosofic :

— „Toate bucuriile mari nu pot fi preţuite decât dimineaţa !"

Celina zâmbi cu sinceritate de această originală încheiere, în timp ce însoţitorul ei o privea, cu admiraţie, urcând scara verandei, dinspre malul gârlei.

„Ce păcat că surâsul acesta n'a luminat chipul ei astă-noapte... tâmpit am fost !.... Tâmpenie de gentilom !.... când eşti prea gentil mai poţi să fii om ?... Evident că da, mai cu seamă în cazul când după o asemenea funerară plimbare te alegi cu vreo gripă sau cu vreo dublă pneumonie !"

Cam acestea erau impresiile lui Pyk, în clipa când d-na Ecaterina Singureanu, îmbrăcată într'un kimono *ultra violet* apăru pe verandă, însoţită de Ghem, scumpul dumneai căţeluş cu pete albastre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Destinul literaturii române 1900 - 1932

XI

LA BALUL SMEUREANULUI

Boerul Iancu Grigore Trăsnea Smeureanul din satul Putineii-de-sus avea obiceiul, ca în fiecare an, după culesul viilor, să dea o mare serbare la castelul său, de pe malul repede și înalt al Argeșului, adunând acolo o lume amestecată din toate straturile sociale, potrivit datinei moștenite din bătrâni.

Găseai în saloanele dumnealui personagii atât de deosebite unele de altele, încât nici marile magazine universale din apus, n'ar putea da o icoană mai lămurită de ce va-să-zică bazar.

Și în lumea asta pestriță și dezordonată, adunată la Putinei, ca la un iarmaroc omenesc, nenea Iancu vroia să constate an cu an saltul pe care societatea noastră îl face în drumul său spre progres, și care (câte odată) se traducea prin evaporarea misterioasă a unor obiecte foarte solide din galeriile sale de artă.

* * *

Dintr'o limuzină elegantă ca un iatac de curtezană avută, coborî veselă o tânără și simpatică pereche: domnișoara Drumer, blondă și surâzătoare ca luna plină răsărind din pământ, și căpitanul Gaspar Christian în uniformă kaki de mare ținută.

Ofițerul își prinse o sticlă în ochi, făcând strâmbătura caracteristică monoclaților și după ce dădu instrucțiuni șoferului domnului Apollodor Drumer, intră la brațul însoțitoarei sale în sala de bal, întâmpinat de însuși proprietarul castelului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Orchestra bucureşteanului Iepure începu să atace un marş de deschidere, cântat parcă înadins spre a saluta sosirea strălucitoarei perechi, şi însufleţirea străbătu deodată sala înţesată de lume, aşa cum un snop de raze luminoase străbate interiorul unui aparat fotografic, pus la punct şi potrivit la instantaneu.

Invitaţii soseau mereu din împrejurimi şi din Capitală, cei dintâi aduşi de dorul de a petrece pur şi simplu, ceilalţi de a varia într'un chip ceva mai original.

In toiul dansului îşi făcură apariţia d-na şi domnişoara Singureanu, însoţite de Pyk.

Plină de tinereţe şi distincţiune, Celina — costumată în regină asiriană — câştigă dintr'odată sala, şi în special privirile dansatorilor ce se prindeau de clasicul decolteu mai vârtos ca peştii de undiţa pescarilor.

Doamna Singureanu încântată de admiraţia stârnită de scumpul ei odor, răspunse cu multă graţie la salutul localnicilor, care o preţuiau şi o respectau ca pe o femee foarte de treabă şi adevărată filantroapă (spitalul din Singurenii-pe-Argeş e opera dumneaei).

Celina îşi pierdu repede buna dispoziţie constatând cu dureroasă uimire, că fosta ei prietenă (Lully) avusese îndrăsneala să vie la acest bal.

Surâzând cu aer de triumf incontestabil în braţele căpitanului Christian care o purta albă şi vaporoasă printre valurile dansatorilor,—cum mateloţii vremurilor legendare purtau sirenele pe mare — Lully trimise Celinei un sărut flutural pe deasupra unghiilor sale ascuţite şi manecurate.

Domniţa Singurenilor răspunse printr'o rezervată înclinare din cap, simţindu-se jignită în mândria şi marţialitatea ei de Semiramidă coborîtă din grădinile suspendate ale Ninivei.

Când ofiţerul se prezintă s'o poftească la dans, ea îi tăie scurt orice avânt, recomandându-i mai multă rezervă faţă de lumea onestă, în urma spectacolului degradator la care „s'a pretat" în casa d-lui Apollodor Drumer din Bucureşti.

La care îndrăsneţul căpitan răspunse fără şovăire că asemenea spectacole sunt oprite pentru domnişoare, iar atunci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.bcucluj.ro/mdrr1901-1932

când împrejurarea neprevăzută le silește să asiste la ele, să-și pună mâna la ochi sau pe inimă.

Celina încercă să fie mai tăioasă ca un fierăstrău circular:

— „Știam că ești abil în vorbărie, atunci când bunul simț (cu care din nenorocire nu prea ești înzestrat) ar fi fost mult mai convingător decât orice pledoarie. Mai știam iarăși că atunci când spuneai că ții la cineva, făceai tot ce-ți sta în cale spre a-i jigni mândria și amorul propriu. Ceeace n'am știut însă niciodată, e motivul care m'a îndemnat să-ți acord până acum trei zile o prietenie neacordată oamenilor cari au știut să se facă demni de ea".

— „Și eu (răspunse căpitanul) constat că femeile, oricât de inteligente le-am crede sau ar fi în realitate, judecă (atunci când e vorba de mândrie sau amor propriu) prin bagheta ciorapilor de mătase sau a altor detaliuri de galanterie! Altfel nu mi-aș putea explica cum austera și intangibila domnișoară Singureanu, să mă acuze de un fapt care n'ar trebui să aibă absolut nicio legătură cu preocupările sale de ordin sentimental".

Această neașteptată impertinență, la care se adăuga proecția unei priviri directe asupra bustului Celinei, avu de efect o supra acumulare de nervozitate, ce se descărcă (întocmai ca o butelie de Leyda) asupra lui Pyk care tocmai voia să spună ceva privitor la flirtul dintre Lully Drümer și Gaspar Christian.

— „Dumneata vrei cu orice preț să mă indispui chiar acolo unde e muzică și lumină, vorbindu-mi despre ceeace știi că nu-mi face nici o plăcere".

— „Domnișoară Celino", răspunse Pyk cu duhul blândeții „supărarea ce-ți fac eu, e tot atât de trecătoare ca și prezența mea aci. Ceeace însă e mai puțin trecător, se găsește în sufletul d-tale frământat de mândrie rău înțeleasă!..."

— „Dumneata vrei să faci exerciții de retorică pe socoteala mea? Nu ți se pare că ai găsit rău momentul?"

— „Scumpă domnișoară Singureanu, trebue să știi că datoriile trebuesc plătite oricând. Momentul trebue silit în cazul când nu se prezintă singur. Și e o datorie pentru mine să vă vorbesc în chipul acesta. (Poate nu voi mai avea prilejul să mă simt atât de sincer)".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— „Prefer amânarea plății acestei datorii!" — răspunse Celina făcându-și vânt cu evantaiul. Sunt extrem de nervoasă astăseară!"

— „Iartă-mă, te rog, dacă îndrăsnesc să mai adaug câteva cuvinte!"

— „Probabil că vrei să-mi recomanzi inima dumitale!"

— „N'aș putea să-ți recomand inima mea fiindcă bate în contra-timp! In schimb te sfătuesc să nu mai pui bețe în roatele carului zeului Amor, când îi vine gustul să se plimbe pe bulevardele sufletului nostru!"...

* * *

Gaspar Christian era un fel de don Juan înzestrat pe lângă însușirile pe care i le cunoaștem: sabie, îndrăsneală, istețime, — cu un rar bun simț în ceeace privește hotarul despărțitor dintre îngăduit și neîngăduit.

Așa, niciodată nu s'ar fi gândit că Lully Drumer și Celina Singureanu sunt croite din aceeaș stofă, deși aparențele câte odată — și mai cu seamă la Mamaia — l'ar fi îndrituit să le confunde.

Totuși, în timp ce purtarea lui față de fiica directorului societății pentru profilaxia boalelor morale, era aceea a lacomului care așteaptă să fie poftit la o masă îmbelșugată — ca după ospăț să bârfească pe amfitrion, — față de cealaltă se conducea cu intențiuni îndatoritoare și nobilă expansiune, cum fac avocații cu împricinații când pledează nu din meschin interes pecuniar, ci din cea mai curată și mai necondiționată convingere (lucru constatat de sigur foarte rar).

De când s'au cunoscut și până la data acestui bal neobișnuit, niciodată, chiar în cele mai dogoritoare clipe petrecute cu Lully, căpitanul Christian n'a știrbit nimic din dragostea lui pentru Celina, dragoste făcută dintr'un amestec de idealizare și cavalerism, în genul idilelor legate odinioară între ostașii luptători și fetele închise și păzite prin castelele senioriale.

(Fiindcă la drept vorbind, Celina reprezenta ceva din castitatea silită a domnițelor medievale, în sensul că trăia la casă!)

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mom1901-1932

Cine însă ar crede că la rândul ei fiica răposatului numismat Panait Singureanu nu iubea cu temei pe chipeşul ofiţer de roşiori, s'ar înşela profund, ca asupra tutulor lucrurilor văzute la suprafaţă.

Dragostea lor s'a născut cu aripile lipite, şi de aceea când aceşti tineri s'au simţit atraşi deopotrivă, la băile de mare din Constanţa — în loc să umble cu inima în mână (cum zice francezul) umblau cu şoalda, (cum zice românul) lăsându-se amândoi pe tânjala întâmplărilor.

Când Pyk urcă pentru întâia dată veranda dela Singureni, era prea târziu. De sigur el era cel aşteptat odinioară pe malul Argeşului căci corespundea mai bine vederilor principiale ale Celinei Singureanu.

Dar ce să-i faci cu principiile, când setea de dragoste îţi dă ghes, şi când soarta îţi scoate în cale un izvor — evident nu cel dorit, dar în orice caz un izvor adevărat — din care te îmbie să sorbi cu toată nădejdea tinereţii.

Ce să mai faci cu al doilea izvor (izvorul visat) când sufletul şi-a bătut drum scump plătit, către prima ofertă a firii ?

Oare ţiganul din fabulă a putut bietul să se mai înfrupte cu şuncă fiartă şi curcan pe varză, când stăpânul lui, om fără Dumnezeu, il îndopase înaintea marelui ospăţ, cu mămăligă pripită şi lapte de putină ?

(Chemările târzii aduc tristeţea !)

Şi astfel, dragostea ce răsărise în sufletul Celinei se prefăcea câteodată — mai ales iarna când nopţile sunt lungi, dorul Bucureştilor chinuitor, iar drumurile impracticabile —într'un fel de cuptor în care ardeau de-avalma dorinţele ei singuratice, sortite să se mistue în de ele, ca valurile largurilor ce se ciocnesc şi se sparg, fără să simtă îmbrăţişarea caldului pământ al ţărmurilor primitoare.

* * *

O inscripţie cu indicaţia: „LA BORD" pusă pe o uşă din fundul sălii de dans, atrase atenţia Celinei.

Inchipuindu-şi că e o expresie fantesistă prin care boierul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Iancu Grigore Trăsnea Smeureanul vroia să arate ieşirea pe vreo terasă din spre Argeş, se gândi că ar fi bine să meargă într'acolo singură, cu dorinţa de a respira puţină linişte.

Deschise uşa cu pricina şi se strecură dealungul unui coridor stâmt, luminat de o lampă violetă şi ajunse în capul unei scări de lemn.

Curiozitatea o împinse să scoboare scara cu oarecare repeziciune, până când se găsi în faţa unei minuni care o făcu să creadă că visează.

Logica faptelor petrecute până în clipa aceea era prea normală ca să-şi închipuie că a înebunit aşa deodată cu gândul la o călătorie pe mare. Avea iluzia completă că se află pe puntea unui vapor, defilând în faţa unor panorame reale ce se topeau ca nişte palate de ghiaţă învinse de soare.

Şi puntea tanga uşor în ritmul unor valuri naturale din care se exala aroma proaspătă a apei frământate. La o distanţă de mile întregi se desfăşurau peisagiile Bosforului poleit de lună şi al Stambulului în noaptea luminată.

Şi Celina rămase înmărmurită în faţa acestei feerii de lumini şi culori, încercând zadarnic să pătrundă în realitatea faptelor care o stăpâneau şi care aveau următoarea obârşie:

Cu prilejul expoziţiei universale din Paris în anul 1900, boerul Smeureanul vizitând marecorama pictorului Hugo d'Alesi de pe *Quai d'Orsay* a întreprins o adevărată călătorie marină dela Vilafranca la Constantinopol — cu escale la Sussa, Neapole şi Veneţia— plutind în cea mai desăvârşită realitate.

In consecinţă, s'a prezentat numitului artist solicitându-l să-şi pună admirabilul său talent întru realizarea unei opere identice la Putineii-de-sus, în strămoşescul castel de pe Argeş.

După un an, Hugo d'Alesi veni în România, unde, în colaborare cu un dibaciu inginer român (căruia, fiind încă în viaţă, îi păstrez cu discreţie numele), izbuti să dea originalei clădiri a boierului Smeureanul o aripă nouă, deschisă după voie asupra celor mai minunate perspective pe care le stăpâneşte Neptun în vasta lui împărăţie.

Puntea unde sunt aşezaţi călătorii este aidoma punţii u-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/mdr1901-1932

nui steamer de mare capacitate, nelipsindu-i nimic din ce există în realitatea vaselor plutitoare.

Uşor mobilă — datorită unei articulaţii metalice — ea are un ritm foarte variat după cum curentul mării este mai puternic sau mai slab.

Undele vin atât de fremătânde câte odată, — în cât te silesc să te retragi la vreo câţiva paşi de balustradă.

La celălalt ţărm al mării (care se află la o distanţă de câţiva metri) se ridică un zid înalt pe care se desfăşură magicele pânze ale ingeniosului pictor francez.

Conduse printr'o mişcare înceată — combinată cu aceea a apei care saltă vasul — peisajele îţi dau senzaţia plutirii reale, cu atât mai mult cu cât deasupra noastră cerul este cer cu adevărat, (bineînţeles numai până acolo unde se uneşte cu cerul lui Hugo d'Alesi).

La nevoie, luna, — fiindcă e nevoie să fie întotdeauna plină — e înlocuită printr'un glob electric, din care nu lipsesc nici ochii, nici gura, nici strâmbătura bătrânului felinar al nopţii.

Dacă la toate acestea mai adăugăm sgomotul motoarelor cari acţionează vaporul (mai bine zis al uzinei din subsolul castelului) şueratul brazdelor de apă ce se sparg de placa metalică a punţii, şi briza mării, nu poţi — oricât de pământean ai fi — să nu te crezi în mijlocul neantului albastru.

Şi Celina, călătorind pe această mare misterioasă, gândea mereu la taina care o stăpânea, în timp ce luna (luna artificială de data aceasta) singură şi nemişcată ca şi izolata de pe punte, îşi împrăştia paietele aurifere dealungul unei lungi dantele de lumină tremurândă.

Pe puntea steamerului, acţionată cu socoteală şi dibăcie de comandantul de vas (ce nu era decât ajutorul de mecanic al uzinei — un ţigan adus dela moara satului) Celina aştepta după mai bine de o oră de reverie desfăşurarea peisajului sublim al Veneţiei.

Deodată se iviră în josul scării de pe bord două umbre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înlănțuite, în mișcarea cărora Celina recunoscu pe Gaspar, Christian și pe Lully.

Buzele lor se căutau și se deslipeau cu fiecare treaptă coborîtă în acordurile unui vals nemțesc, care părea că vine purtat de vânt din palatul de sticlă al sirenelor.

— „Nu ne vede nimeni, scumpa mea Lully!.. Nimeni de cât fantezia boerului Smeureanu plutind în iluzia acestor canaluri cântătoare! Privește cum doarme în lumină, vechea cetate a dogilor!.... Cine ar fi zis să ajungem atât de repede la Veneția în „voyage de noce" în adevărata noastră lună de miere!"

Gaspar și Lully, aproape contopiți în viziunea care le mărea nevoia dragostei, simțeau aceeaș nebunie în artere ca în noaptea ceaiului dansant.

Decorul feeric al monumentelor neperitoare cânta în sufletul lor o simfonie de viață deslănțuită, întocmai ca furtunatecele imnuri ale apelor. Piazzeta și palatul dogilor logodiți cu marea, biserica San Marco și coloana faimosului leu înaripat deasupra evangheliei, Campanilla și logietta plină de sculpturile lui Sansovino, atâtea poetice minunății amintitoare de luxul vremilor trecute, frământau carnea celor doi amanți, stăpâniți de gândul imperativ al posesiunii.

Canalele străluciau de focul lanternelor venețiene resfrânte în oglinda apei, edificiile țâșneau din lumină ca Aphrodita din valuri, iubirea stăpânea laguna înfrigurată a Adriaticei, iar luntrile liniștite și lenevoase ca lebedele, pluteau pe aripele fericirii.

Și gondola lor, gondola așteptată de ei sub porunca simțurilor încinse, sosi la bord, grăbită și supusă ca ordonanța căpitanului Christian.

Lully nu putea scoate nicio șoaptă de uimire sau de dragoste, fiind fermecată pe deantregul. Coborî ca o somnambulă în nava minunată care se lipi de puntea pachebotului în chip cu totul natural.

Sârma groasă care înlocuia pe clasicul vâslaș, conducea gondola peste undele Adriaticei dela Putinei.

Celina privi din umbra unui stâlp îmbarcarea amanților

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi avu impresia că se află în plin naufragiu. Auzi ca printr'un cornet acustic amplificatoriu, gemetele amorezaţilor, scoase sub repedea lichidare a furiei, şi furtuna îi străbătu atât de puternic sufletul. încât ameţeala o cuprinse din toate încheeturile.

I se păru că o joacă nebunia primejdiei şi mintea i se întunecă sub groaza înecului.

Gaspar şi Lully se iubeau fără odihnă şi fără grije, ca două păsări din pădure.

Gondola lor se depărta încet şi lenevos ca o cadână somnoroasă spre bae, purtând în pernele ei de brocat grupul luxuriei nesăturate.

In starea de desechilibru în care căzuse, Celina nu-şi dădea seama dacă vede sau îşi închipue scena dragostei din luntre, însă placa sufletului ei (fabricată de sigur, nu din bromură de argint) înregistra detaliat ca într'un aparat fotografic, tot spectacolul simţurilor răscolite ale celor doi amanţi.

(Fiindcă aceştia ca orice tineri căsătoriţi scăpaţi de cenzura consiliului de familie, căutau să profite cât mai grabnic de prezenţa lor în Italia).

Şi în timp ce însuşi căpitanul transmise valurilor vibrarea coardelor sale vocale, mucavaua Veneţiei, îşi încheie pe neanunţate magicul „roulement", trecând felinarului de lună electrică, obligaţia să gereze mai departe afacerile haosului înconjurător, haos care rostogolea în undele repezi ale geloziei şi ale desnădejdei, splendoarea naufragiată a unei regine asiriene.

* * *

Pyk căutând mai bine de o oră, prin parc şi prin saloanele castelului pe d-ra Singureanu, dădu în sfârşit de dânsa. Revenită din criza în care o aruncase scena nupţială la care luase parte, şedea buimacă pe o bancă, privind în neştire noua privelişte a Neapolului.

Pyk spuse Celinei că e trimis acolo de cucoana Ecaterina foarte îngrijată de lipsa fiicei sale pe care nu ştie unde s'o mai caute.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndrr1901-1932

Şi fiindcă domnişoara nu răspunse nimic, se aşeză pe bancă alături de dânsa, mai atent ca un hamal ce umblă cu lucruri pe care stă scris „se sparge!".

Neapolul îşi desfăşura frumuseţea seculară, ca un pergament străvechiu deschizând încetul cu încetul comoara de gânduri a unui poet clasic.

Pyk şi Celina se priviră în chip automat cuprinşi de misterul unei singurătăţi aproape reale, ca şi cum s'ar fi aflat cu adevărat în jocul apelor fără hotar.

Şi uitând cu desăvârşire misiunea primită dela d-na Singureanu, Pyk se complăcea în beatitudinea acestei retrageri îmbibate de briza mării.

Şi vremea se scurgea, şi Neapolul dispărea în urmă, cum dispăruseră la rândul lor Stambulul, Veneţia, şi gondola criminală.

Panouri mincinoase sau realitate netăgăduită, ce importă, când insula închipuirii se înnecă în oceanul adevărului şi când tot acest ocean nu e în stare să astâmpere setea celui mai umil dintre mateloţii vieţii ?....

Pyk se uită la ceasul său de aur (desrobit de curând dela Muntele de Pietate) şi se întristă la ideea că dimineaţa se apropie, şi odată cu ea desiluzia largurilor. Ca oricare înşelăciune, mareorama aceasta se va topi în lumina revărsărilor, lăsând moştenire soarelui un simplu canal cimentat, un fondal de zid cu pânze vopsite, şi o punte de lemn asemănătoare celor dela fotograf.

În ciuda acestor reflecţii deprimante, chipul lui Pyk se aprindea din ce în ce sub dogoarea impulsiunilor pe cari i le da apropierea Celinei, ca o flacără de carbid pe care vrei să o stingi cu apă.

Scoase o ţigare de foi din buzunar şi o aprinse cu multă greutate, fiindcă fitilul brichetei nu lua foc. Asociaţia de idei îl sili să se gândească la mutra ridicolă pe care ar fi făcut-o la hanul lui Burtică, în cazul când pistolul-farsă n'ar fi executat comanda.

Trase adânc din ţigare, ca şi cum ar fi sorbit o primă sărutare de pe buzele Celinei, şi după ce turbanul cenuşiu al fumului îi învălui capul, rupse hotărît tăcerea pseudo-marinei singurătăţi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi spuse Celinei toată povestea iubirii lui pentru dânsa.

Vocea lui posedată de arcuşul dragostei ieşea din violoncelul plămânilor, plină de vibrări înfrigurate şi de melodioasă inflexiune.

Ironistul de pe veranda conacului dela Singureni, apărea acum într'un chip cu totul nebănuit Celinei, aşa cum eroii de feerie apar în mintea copiilor.

Dar oribila scenă la care asistase Celina, atât de chinuitor îi sdrobise nervii, încât declaraţia fremătândă făcută de Pyk lăsă în sufletul ei urme tot atât de inexistente ca cele ale proecţiunilor luminoase pe ecranul sălilor de cinematograf.

Deaceea când Pyk vru să-i dovedească în chip ceva mai palpabil calitatea locvace a buzelor sale, Celina se ridică brusc de pe bancă şi fugi speriată, întocmai ca o bolnavă pe care o goneşte din pat alarma sinistră a unui incendiu de spital.

* * *

După trecere de câteva minute, pe acelaş vapor care sosise din nou în rada Veneţiei adormite, Pyk şi Gaspar lichidau un incident pe cât de scurt pe atât de lămurit, privitor la felul cum înţelegea fiecare să-şi apere demnitatea şi să-şi arate prietenia pentru Celina.

Pyk apăsă de două ori pe un buton de os prins într'un stâlp, cu indicaţia *„Gondole, luntri, caicuri"* şi aşteptă.

Două cochilii de lemn răspunseră la porunca transmisă electric, două bărci fără vâsle, dar cu direcţiune contrară.

Pyk apăsă pe un alt buton deasupra căruia scria: *„Furtună"* şi furtuna începu. Veneţia se trezi şi dânsa, începând să umble pe pereţi. Marea mugea, puntea juca, iar apa îşi spărgea feliile lichide de îmbrăcămintea inflexibilă a steamerului.

Pyk şi Gaspar coborîră fiecare în câte o luntre. Revolverele sclipiră în bătaia lunei (de sticlă mată), şi duelul american începu.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pe punte se revărsară zorii zilei şi câţiva dansatori alarmaţi. Boerul Smeureanu apăru şi dânsul, apoi Lully Drümer şi Celina Singureanu îmbrăcată de plecare.

Şi în faţa chipurilor mirate de acest sensaţional spectacol, Pyk trăgând în aer ultimul foc al revolverului se adresă stăpânului castelului care tocmai apăsa în acea clipă alt buton de os cu indicaţia: *„Linişte"*.

— „Boerule! regisorul d-tale a uitat că serbările veneţiene cer artificii, şi rachete, şi focuri. Fiindcă noi am vrut să

plutim în plină cetate a dogilor ne-am însărcinat cu lansarea surprizelor!"

Lumea izbucni în râs, afară de d-rele Drümer şi Singureanu — care înţeleseră dintr'odată nebunia săvârşită acolo, — şi de Gaspar Christian — care simţea sângele udându-i uşor cămaşa în dreptul şoldului drept.

Şi astfel se încheie noaptea balului din castelul de pe malul Argeşului al boerului Iancu Grigore Trăsnea Smureanu din comuna Putineii-de-sus, plasa Domneşti, judeţul Ilfov.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr/1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

XII

CÂTEVA SCRISORI NECENZURATE

PYK CĂTRE CELINA

16 Oct. ora 10 dim.

Stau la o masă prăfuită din grădina preotului Livadă sub un nuc intrat în rostul morții.

Simt iarna la poarta vremii ca pe un oaspe nepoftit dar sigur.

Aud murmurul Argeșului condamnat la veșnică mișcare, întocmai ca fiecare dintre noi.

Acest lucru a fost formulat în axiome de filosofii greci.

Democrit a spus că atomul nu se odihnește niciodată.

Concluzia științifică: Nu există repaos absolut!

Și acum, după un duel american pe ape italiene, să facem puțină literatură românească:

„Vrei veșnică odihnă? Ce năzuință oarbă! Mișcarea ține 'n jugu-i mai rău ca pe un bivol, întregul univers.

„Ți-e sete de repaos (cum spune Eminescu)? Zadarnică-i nădejdea acelui care crede că poate întrerupe necontenita cursă ce-i hărăzîră sorții, — oprindu-se să soarbă din sursa neființei!

„Căci nicăeri odihnă nu e: nici printre astre nici pe pământul nostru. Iar moartea nu e moarte, căci mii de noui vlăstare răsar din putregaiul ființei noastre stinse.

„Natura e o mare bătută 'ntotdeauna de furia ursitei. De ai pornit dealungul talazurilor repezi, va trebui deapururi să mergi până la capăt spre-a reîncepe iarăși.

„Căci dacă pre capacul sicriului lugubru ai auzit căderea lopeților de humă, nu crede că odihna va stăpâni în groapă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nori1907-1932

din carnea puturoasă a mortăciunii tale, — sămânță roditoare deapururi fără scop, —vor răsări puzderii de alte noui ființe a cărora mișcare o vezi prin microscop!"

. . . . . .

Aceste rânduri mi-au rămas dintr'o citire a unei poezii nemțești. Nu știu cum mi-au revenit în minte. Poate din pricină, că în loc să dormi (după cum s'ar și cuveni în urma unei nopți atât de vijelioase), te-ai apucat să cânți la pian An den Frühling *de Grieg, cu o putere de evocare cum rar am întâlnit.*

Și acum puțină glumă spre a-ți risipi melancolia:

Eu te iubesc din tot sufletul meu de strănepot al paharnicului Bărzăun. Dacă vrei, ți-aduc mărturie cadrele tuturor cruciaților cari au murit pentru apărarea sfântului mormânt, precum eu eram să mor astănoapte pentru apărarea mormântului iluziunilor mele.

La rîgoare chem pe mătușa mea Zamfira să-ți facă dovada cu arborele genealogic al familiei mele, care dacă (după cum spune dânsa) e prea înalt, am să te ajut să ajungi în vârful lui împrumutându-ți scara de mătase a visurilor mele.

Ce dracu? nu pot să vorbesc serios nici când vreau să glumesc!

Gaspar Christian a fost pansat — în secret și în grabă — de către domnișoara Drümer, după plecarea d-tale.

Rana n'are nicio importanță, reducându-se la o simplă jupuitură.

In orice caz mi-ar fi părut extrem de rău să i se întâmple ceva mai grav. M'ar fi mustrat cugetul toată viața. Nu de altceva, dar mi-e tare simpatic! Pe când eu dacă aș fi dat ortul popii, nu m'ar fi plâns decât cel mult bătrâna mea servitoare și melancolicul meu câine Hop!

Dar în sfârșit am trecut și hopul ăsta!

Ce frumos cânți la pian, Celino!

Ce fericit aș fi să mă prefac în claviatura de fildeș a pianului și să lovești cu degetele subțiri și parfumate în clapele lui imaculate.

Ce muzică sublimă ar ieși din vibrațiunile mele termecate!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mcm1901-1932

Grieg şi-ar aduna din mormânt fir cu fir din ce a fost şi s'ar întoarce în lume ca să-ţi sărute recunoscător şi îndrăgostit, genele tale mai ascuţite ca vârful lăncilor cavalerilor lui François I-er!

Am adus-o bine!

P.S. — Un amănunt impresionant:

Faşa cu care a fost pansat căpitanul va fi expusă la Muzeul Militar. Ea a fost ruptă chiar din cămaşa de mătase a domnişoarei Drumer.

Ce zici de asemenea devotament antic?

. . . . . .

Ultima oră: *Familia Livadă m'a primit cu o adevărată bucurie în sânul ei creştinesc.*

P.

GASPAR CATRE CELINA

Bucureşti, 16 Octombrie

In urma incidentului de astă noapte m'am hotărît să plec din Bucureşti.

Adversarul meu mi-a povestit că aţi fost martoră unei scene de dragoste dintre mine şi domnişoara Drumer. Pricep destul de bine deci supărarea d-tră la plecarea din Putinei.

Este drept că sunt vinovat, însă vinovăţia mea s'ar micşora simţitor dacă aţi putea înţelege firea omului.

Cât despre mine, am fost consecvent convingerii mele: trebue să cer altcia ce n'aşi fi putut îndrăsni să cer dela d-tră!

Nu pot să explic de ce în firea mea au intrat fără contradicţie (şi în acelaş timp) atât legătura banală pentru care mă acuzaţi, cât şi afecţiunea curată, — ce v'am închinat.

Eu vă rog să mă credeţi sincer, şi să-mi răspundeţi prin iertare.

Gaspar

P.S. — Noua mea garnizonă e Constanţa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

CELINA CATRE PYK

Singureni, 17 Oct.

Îţi mulţumesc pentru rândurile trimise. Ele mi-au făcut mult bine.

Te rog să crezi în prietenia mea curată, fără să-mi ceri să adaug la ea un sentiment ce nu poate naşte...“

PYK CATRE CELINA

Singureni, 17 Oct. ora 11 noaptea

'Am stat de vorbă azi cu învăţătorul satului, invalid de război.

Lipsit de o mână (pierdută la Răzoare în 1917), îmi spunea următoarele: „Eu, domnule, nu m'am deprins cu ideea că sunt aşa cum mă vezi! De câte ori nevoia îmi cere două mâini, pornirea simţurilor mă face să uit că sunt un biet mutilat. Şi vrând să întind braţele către obiectul dorit, porunca trupului se întoarce înapoi spre pântece, tot atât de mutilată ca şi braţul care nu mai execută. Şi atunci se face un gol în jurul meu la fel cu acela ce se deschide în prăpastia pasării săgetată în aripă...“

Mai târziu am primit scrisoarea dumitale.

Nu putea fi mai bine venită ca să-mi dovedească invaliditatea mea morală. Fiindcă întocmai ca şi învăţătorul de mai sus, sunt şi eu un veşnic torturat de impulsiuni native cari se întorc la centru fără să-şi ajungă vreodată ţinta lor firească.

Sunt un mutilat moral.

Îmi lipsesc braţele sufletului.

Şi atunci cu ce aşi putea să îmbrăţişez sufletul dumitale dornic de o prietenie adevărată?

Cum să mă lupt cu vrăjmaşii, când armele strămoşilor mei cruciaţi ruginesc în arsenalul egrasios al nehotărîrei?

Cele ce-ţi voi povesti mai la vale, n'au nicio legătură cu mărturisirea ce ţi-am făcut aci.

Şi tocmai aceasta este scopul povestirii! Gândindu-mă însă la conţinutul ei (perfect şi riguros autentic) resimt o emoţie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cel puţin tot atât de sinceră şi de puternică, pe cât a fost a căpitanului Christian când a intrat în fruntea bravei sale unităţi de război în inima... Budapestei lui Bela-Kuhn!

Intr'una din zilele mohorîte ale primăverii lui 1917, după o ploaie care a ţinut toată dimineaţa, un soare de o strălucire neobişnuită şi trimisese razele prin aerul spălat de meşterii Domnului, învăluind Bucureştii în lumina speranţei.

Locuitorii cetăţii ferecate, auziseră de pregătirile de luptă ale armatei române, şi se putea citi în ochii lor încrederea în ceasul de răzbunare ce trebuia să sosească.

Pe drumul înfrângerii (redevenit după război ceeace a fost şi înainte: bătrâna cale a Victoriei) lumea roia potrivit obiceiului, împrejurul vitrinelor cari expuneau situaţia frontului puterilor centrale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi ca o ironie a soartei nemţeşti — care parcă începuse să-şi arate încă de pe atunci intenţiile, — o minune a văzduhului se ivi deasupra Bucureştilor: un curcubeu sticlos, în care se deosebeau în chip luminos, numai colorile stindardului nostru naţional.

Şi lucrul se înfăţişa atât de îndrăsneţ, încât ai fi zis că mâna tainică a Răzbunării, a desfăşurat deasupra acestei lumi obidite, o uriaşă eşarfă tricoloră, în semn de întărire pentru noi şi sfidare pentru vrăjmaşul prigonitor.

Deşi nimeni nu îndrăsnise să spună vreo şoaptă, nici nu manifestase prin vreun zâmbet mulţumirea sufletului, totuşi gândurile s'au înţeles şi s'au contopit într'o tăcere sublimă aşa cum numai fericirile sau durerile mari pot să dea înţelegerea şi contopirea.

Providenţa vestea marea izbândă care avea să încununeze mai târziu jertfele patriei noastre.

Dar minunea văzduhului fu urmată de un fapt pe care închipuirea locuitorului Capitalei, nu-l putea cuprinde nici măcar în vis.

Un avion românesc sburând la o înălţime de cel mult o mie metri, trecu pe deasupra Capitalei, urmărit de fumurile şrapnelelor germane.

Deodată o ninsoare de hârtiuţe albe începu să pogoare deasupra oraşului, ca nişte fluturaşi nebunatici în raza soarelui de Maiu.

Patrulele nemţeşti se înmulţiră într'o clipă, şi cuvântul de ordine străbătu calea Victoriei: „Toată lumea se va duce numaidecât acasă!... Cine va pune mâna pe manifestele inamicului va fi împuşcat pe loc!"

Avionul se depărtă, pierzându-se în zarea luminată de soare şi nădejdi noui, iar porunca ofiţerilor păzitori, fu ascultată atât de repede încât după câteva minute străzile rămaseră pustii.

Totuşi, mai era acolo cineva care nu vruse să asculte de ordinul comandanţilor de stradă:

Era steagul României strălucind în văzduh ca o mărturie adusă împotriva „colossalului" vultur germanic, care începuse să ia contururi de ispăşită găină plouată!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivelor.ro/mdr 1901-1932

Iată ce cuprindea manifestul pogorît din cer:

„Fraților, suferința voastră se apropie de sfârșit! Steaua vrăjmașului se întunecă. Credeți în Dumnezeu căci El este cel mare și drept!

„Dorul vostru îl purtăm cu noi în inima Moldovei.

„Spuneți tuturor că răzbunarea va veni și nedreptatea va pieri!"

* * *

În zarva obositoare a podului Mogoșoaiei, am văzut în aceeaș seară de primăvară mângâietoare, un om din alte vremi și dintr'alte lumi, care mi-a atras luarea aminte într'un chip ce nu mi l'am putut explica vreodată.

Cu o pălărie neagră și mare, îngăduindu-mi să bănuesc ce frunte largă se tăinuia sub ea, cu un chip de medalie romană și cu plete argintate, această făptură se strecura cu un mers ce părea că nu atinge pământul — pașnic și singur printre valurile triste și înfrigurate ale mulțimii din zilele acelea.

M'am luat după dânsul fără să vreau (mai bine zis, m'a luat după dânsul fără să știu) și am mers așa magnetizat, până la marea piață a Victoriei.

Am intrat într'o prăvălie după dânsul și l'am privit de aproape.

Liniștit ca un vârf de munte sub furia văzduhului, m'a învăluit în razele ochilor săi, așa cum santinela de piatră a țărmurilor marine, învăluie sub lumină noaptea navelor în primejdie.

Eșind în stradă s'a oprit și m'a întrebat:

— „Ești român?"

— „Da, domnule!"

— „Eu știu că românii sunt în Moldova!"

— „Sunt reformat!"

— „Reformat la suflet!..."

Nu știam cum să ocolesc un interogatoriu atât de tainic. Întâia oară în viața mea mă simțeam nefericit pentru debilitatea care-mi pricinuise la recrutare, reformarea din armată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1931-1932

Bolborosii aproape maşinaliceşte :

— „Prezenţa dumneavoastră aci face dovada contrarie!"

— „Eu, tinere, am aproape 60 de ani! Totuşi mi-am făcut datoria ca simplu soldat voluntar, alături de bătrânul Donici, căzând împreună — el mort, eu grav rănit, — la şarja dela Robăneşti. Şi fiindcă m'au lăsat în spital la Bucureşti, de aceea nu sunt astăzi dincolo, *— la Siret!"*

Ce puteam să mai răspund acestui necunoscut ?

Vrusei să plec, însă mă opri.

O luarăm dealungul unei alei de pe şoseaua Kiseleff, plină de verdeaţa copacilor şi de pustiul acelor vremuri triste.

M'a cercetat cine sunt, ce am făcut în viaţă, ce am studiat şi ce gândeam despre război şi în special despre campania noastră care debutase atât de rău.

Când a auzit că sunt fiul generalului Spulber Tiberiu Pic-turnian, celebrul ostaş dela 1877, s'a oprit brusc pe loc, m'a privit uluit din tălpi şi până 'n creştet, şi rotindu-şi ochii în semn de cruntă nedumerire, răspunse desnădăjduit :

— „Nu credeam să fie cu putinţă ca un leu de specia lui să dea naştere unei curciturі atât de fricoase".

Încercai să mă indignez, dar nu putui. Vocea lui nu era a omului întâlnit din întâmplare pe stradă, ci ecoul formidabilei mustrări cu care zilnic, vitejii mei strămoşi îmi loveau şi îmi frământau sufletul.

Necunoscutul, care mă judeca în chipul acesta, era proprietarul castelului unde ai petrecut alaltăeri seară, — boerul lancu Grigore Trăsnea-Smeureanu.

Şi pe aceea pustie şi inegrită de umbrele serii, acest viteaz ostaş al românismului, îşi deschise braţele în formă de aripi sburătoare, şi îşi înălţă sufletul în lumea trecutului, — în lumea morţilor cari vorbesc.

(Eu am avut chiar iluzia creştinilor cari au urmărit ascensiunea la ceruri a Domnului nostru Iisus Christos).

Şi ca să nu rămân singur în şosea, avui grija să pornesc şi eu cu Smeureanu prin înălţimile sublime ale nemuririi :

Un strămoş de-al Smeureanului, Mihail Todiriţă Trăsnea, făcând parte din legiunea celor 1000 călăreţi olteni, cari au în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

soţit pe Banul Mărăcine în Franţa la 1346 ca să lupte pentru nefericitul Filip VI de Valois, — a fost făcut prizonier la Crécy-en-Ponthieu de către arcaşii regelui Eduard al Angliterei. Neputându-se deprinde cu soarta aripilor frânte, pasărea care şi-a părăsit cuibul dunărean ca să sboare în văzduhul cu orizonturi largi al apusului, a ştiut să se dea morţii decât să trăiască mai departe viaţă fără libertate.

Mai târziu, pela 1601, căpitanul Radu Vladimir Trăsnea, făcând parte din oştirea lui Mihai Viteazul care lupta în Ardeal, a preferat să fie ars de viu de vrăjmaşi (ca Farcaş şi Baba-Novac) decât să părăsească cetatea Făgăraşului.

Şi sub razele împrăştiate de gloria trecutului unui neam de eroi, simţeam mai bine ca oricând ce greu de suferit era aerul Bucureştilor, otrăvit de suflarea ticăloasă a duşmanului.

A doua zi de dimineaţă, 9 Mai 1917, pornirăm spre Putineii-de-sus.

* * *

In ziua de 10 Mai 1917, potrivit calendarului nostru naţional, Smeureanul a vroit să serbeze cum se cuvine această dată istorică.

Aci începe povestirea celei mai îndrăzneţe fapte ce s'a înregistrat vreodată în sânul populaţiei cutropite de vrăjmaş.

La conacul boerului Trăsnea se înfăţişară (ţanţoşi şi fâlnoşi ca nişte curcani îndopaţi) doi militari din armata de ocupaţie a duşmanului: un sublocotenent prusac în formă de prăjină cu cască şi un feldwebel în formă de salâm cu şapcă.

— „Control de arme şi alămuri" se adresă răspicat ofiţerul prusac, Smeureanului, drept orice formă de prezentare introductivă.

Boerul se supuse cu docilitate ordinului, conducând pe oaspeţi prin toate încăperile bătrânului conac.

Ajunşi în faţa Constantinopolului de pe Argeş, (cu toată lumina zilei ce descompunea miragiul vestitei mareorame) militarii nu-şi putură înăbuşi un sincer sentiment de admiraţie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon1901-1932

— „Oh! Das ist kolossal!..."

Şi încântaţi peste măsură de descoperirea făcută şi în special de gustoasele băuturi servite pe vapor, îşi manifestară dorinţa vizitării marelui port oriental de pe Bosfor.

I-am condus deci înapoia zidului din faţa punţii care nu este (cum s'ar putea crede) un zid masiv de beton, ci peretele exterior al unei galerii misterioase.

Acolo a ascuns intendentul castelului podoabele şi obiectele rare ce se mai văd şi astăzi prin saloanele boerului Smeureanu.

Militarii intrară în ascunzătoarea aceea fără arme şi fără bănuială, fiindcă şi armele şi bănuiala se înecară în fundul paharelor de băutură furtunatică.

Priviră tezaurul de valori, de obiecte artistice şi de relicve cu atâta sinceră aiureală, încât ai fi zis că au realizat acolo idealul lor de expansiune economică!

Dar când zăriră pe pereţii acelei galerii tricolorurile româneşti şi portretele Suveranilor noştri atârnate în plină îndrăzneală, nemţii se indignară din adâncul autorităţii lor, jignite şi voiră să protesteze cu vehemenţă.

Ofiţerul scrâşnind din dinţi, ca şi cum ar fi sorbit sare amară, scoase sabia din teacă, şi încercă să prefacă în zdrenţe şi în ţăndări acele simboluri de nădejde şi de independenţă cutezătoare.

Dar drapelele se închiseră asemeni porţilor ameninţate şi portretele se retraseră ca nişte luntrii sub primejdia bandelor de piraţi.

Şi o perdea de fer coborî în tainiţă, ca o mână de apărare în contra opreliştei vrăjmaşului stăpânitor.

In cetatea aceea necunoscută şi necercetată de pe colina Putineilor-de-sus, zăceau acum doi prizonieri dezarmaţi,—doi bieţi piţigoi în colivie, — fără ca cineva să audă glasul fireştei lor mâhniri.

Ofiţerul văzându-se victima unei fapte atât de îndrăzneţe, cu toată nădejdea ce-şi făcu asupra descoperirii „ce nu putea să întârzie", voi să-şi treacă sabia prin inimă. Feldwebelul însă, plecându-se cu resemnare în faţa soartei celei noui care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îi asigura o captivitate îmbelșugată și o eclipsă de emoțiuni războinice, — împiedică pe șeful său să-și curme viața și asigură pe proprietarul lagărului de toată filosofia sa în materie de înfrățire a popoarelor!

Hainele și șepcile militarilor au fost duse într'o noapte pe malul Argeșului unde au fost găsite a doua zi dimineață, de către țărani români.

Înștiințate, comandaturile respective au conchis că ofițerul și subofițerul voind să se scalde în albia râului, au fost prinși de curentul apei la punctul primejdios numit „Rechinul" și s'au înecat.

Cadavrul sublocotenentului identificat după semnalmentele comunicate din București, a fost găsit după vreo trei săptămâni în Dunăre, la Cernavoda, unde a și fost înmormântat cu onorurile militare cuvenite.

Al feldwebelului însă nu a putut fi pescuit fiindcă a fost (probabil) vârsat în mare de vârtejul fluviului, sau mâncat de pești din pricina grăsimei sale abundente.

Când am citit celor doi captivi aceste amănunte din „Bukarester Tageblatt", au început să râdă cum numai nemții știu să râdă.

Ofițerul — resemnat pe de-antregul — m'a rugat să transmit în secret logodnicei sale (fata unui arendaș din Ilfov) vestea că nu este el cel din jurnal.

Atunci am râs și eu ca nemții și a râs și Smeureanul, pe care nici măcar nu puteam să mi-l închipui zâmbind.

Ca să dau mai multă dispoziție acestei întrevederi originale, am propus ofițerului prusac să facem prizonieră și pe fiica arendașului.

Această propunere senzațională, primită cu destulă sceptică seriozitate nu fu cu totul desconsiderată în lagărul boerului Trăsnea.

(„Cine știe! își zicea ofițerul. Poate că omul acesta e și el amorezat și în consecință înțelege inima mea în suferință").

Și m'am ținut de cuvânt, aducând pe domnișoara cu pricina la Putinei, după multă vreme firește, când armata noastră din Moldova intra în București.

N'aș putea să-ți descriu emoționanta revedere a logodnici-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lor la care am asistat fără să fiu zărit. Pot să-ți spun însă că acest ex-ofițer german, se află acum în Românía la moșia domnului Kiril Boiceff, însurat fiind cu fiica acestuia, domnișoara Lorica Boiceff.

Iată cum am descoperit în mine, scumpă domnișoară Celino, însușiri de crou necunoscut și de foarte dibaciu pețitor.

Și fiindcă te văd zâmbind cu sinceritate, îți transmit vesel următoarea impresie personală:

Eu sunt ca ghicitoarele în cărți: lucrez pentru viitorul altora.

Pentru al dumitale aș vrea să fac mai mult decât aș putea să fac pentru ziua mea de mâine.

Post scriptum: Nu este.

LULLY CATRE GASPAR

București, 22 Octombrie

Scumpul meu Cocoșel,

De ce ai sburat atât de repede din cuibulețul nostru?

De ce ai plecat la mare când știi bine că acolo e patria pescărușilor?

Dacă nu te întorci numaidecât acasă, făzanița ta o să aibă o pană la... inimă.

Te sărut dulce

Mica ta Lullyșor

P. S. Tiiii.. cum am uitat! Poetul Ticu Lustrin mi-a cerut azi mâna pe care i-am acordat-o! Drept mulțumire i-a făcut tatei cadou celebrul său cap de bou! (Las că-i fac eu altul mai reușit!).

Concluzia: Grăbește-te, căci plec pentru o lună în „voyage de noce" la Venetia. (Cea veritabilă de astă dată).

T. P.

L.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.ro/index/1901-1932

PARTEA II

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromanilyana.ro/mdr1901-1932

I

O CAMERĂ EGRASIOASĂ ŞI UN REZULTAT INSUFICIENT

Iarna îşi dădea obştescul sfârşit în braţele lui Chronos, fără ca în registrul comptabilităţii lui Pyk să se fi adăugat fapte demne de ţinut minte.

Din ziua când a primit scrisoarea Celinei, prin care aceasta îl sfătuia să nu-şi mai facă iluzii asupra unei iubiri imposibile, sufletul lui Pyk s'a retras în vizuina resemnării din pădurea îngheţată a desnădejdii.

Când cele nouă babe ale lui Martie au căzut la pământ odată cu foiţele calendarului în care au fost găzduite, şi când vremea mugurilor a sosit îmbrăcată în culoarea vieţii, un suflu de dragoste se abătu asupra întregei firi, desmorţind din somnolenţă fiinţele pământului şi ale văzduhului.

Pyk, în odaia sa umedă ca şi gândurile ce-l stăpâneau, încercă să scrie ceva pentru revista literară pe care o redacta personal. După multă contradicţie sufletească, scrise următoarele rânduri, de care nu păru câtuş de puţin mulţumit, socotindu-le, ca pe multe altele, rezultatul unei desgustătoare corvezi ;

LUNTREA VISELOR

Celinei

Primăvara veşnică. *In insula aceea fermecată, unde creşteau tot felul de flori îmbătătoare, era un castel frumos ca o vedenie din basme, bătut de valurile unei mări într'una frământate....*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ind-1901-1932

Stâncile de alabastru pe care fusese ridicată această cetățuie, se înălțau cu îndrăsneală cutezătoare deasupra nemărginirii plină de mișcare a apei, iar parcul învăluit în lumina unui vis feeric, părea văzut din depărtare, că strânge în brațele sale înflorite trupul veselei clădiri, pentru a încremeni așa în veșnicia dragostei.

Goelanzi grăbiți atingeau în sbor perlele de o clipă ale valurilor, și ai fi zis că în graba asta, ei duc pe aripele lor imaculate, cel din urmă dor al unui vâslaș căzut pradă vârtejurilor.

Și trăia acolo, în mijlocul acestei comori bogate ca închipuirea, o domniță neasemuit de frumoasă, despre care pribegii depărtărilor spuneau că într'atât de mult ispitise prin farmecul ei tot ceeace căta spre dânsa — valurile mării, razele lunii, suflul zefirului — încât firea întreagă se făcea din zi în zi mai plină de frumusețe.

Intotdeauna învestmântată în valuri de mătase albă, ai fi crezut văzând-o culcată pe nisipul scânteietor al țărmului din fața parcului, — că s'a născut pentru a doua oară Venus din spuma curată a mării, însă mai superbă, mai fermecătoare, mai ispititoare ca întâi.

Seara, în liniștea care se revărsa peste sbuciumul zădarnic al apei, se ivea pe negândite stăpâna nopților senine.

De un roșu sălbatec la început, ca roșul unui gigantic ochi în flacări, ea își trimitea privirea către celălalt țărm al mării, unde murea, încetul cu încetul, Dumnezeul zilelor și al florilor.

Și așa, față în față, soarele și luna, oglindindu-se în pacea de cristal a nesfârșitului, păreau patru sori viteji, — patru cavaleri ai văzduhului —, care își încrucișau săgețile fluidului lor însângerat, pentru cucerirea insulei fermecate.

Iar vâslașii nopților curate, purtați de pânzele ușoare ale luntrilor, cântau un cântec atât de duios și rupt din suflet, în cât (sub îndemnul de iubire ce se revărsa asupra-i) Domnița, prinsă de înfiorare, închidea ochii ei mai adânci ca lacurile din gurile vulcanilor, pentru a ascunde și păstra în cuprinsul lor, toată fericirea acelor clipe trecătoare.

Iarnă fără de sfârșit. Dela țărmul îndepărtat al unui ținut plin de tristețe și zăpadă, unde firea n'a cunoscut niciodată a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dieri calde şi cer senin, s'a desprins, uşoară ca lebăda, o luntre învăluită în lumina speranţei.

Şi luntrea aceea sprintenă şi cutezătoare, lunecând ca un vis peste crestele nebunatecelor unde, purta de-alungul mării plină de întuneric, de ceaţă şi ispite rău făcătoare, dorul unui poet născut între malurile strâmbe şi stâncoase ale unui ţinut bătut veşnic de vânturile aspre ale iernii.

„Departe — îşi spunea supt farmecul necunoscutului visătorul — departe de tot, dincolo de acest abis clocotitor, e Insula vrajei, *unde cresc naramzi şi ficuşi, portocali şi palmieri, flori îmbătătoare şi suflete însetate de iubire.*

„Acolo este primăvara caldă a nădejdilor împlinite şi a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

revărsărilor de zori mai limpezi ca reflexul nestematelor de pe coroana reginelor din basme.

„Acolo este Domniţa din Vis, cu ochii ei plini de enigme fără înţeles, pentru care vâslaşii îşi spulberă viaţa în furia valurilor.

„Acolo este pământul făgăduinţei celor împliniţi în jertfă, în suferinţă, în blestem!"

Astfel s'a desprins dela ţărmul îndepărtat al ţinutului plin de tristeţe şi zăpadă, uşoară ca o lebădă, luntrea purtătoare de vise.

Ispita învinsă. *Au început să scântee stele atât de strălucitoare printre nourii subţiri şi uşori ca nişte braţe de fum, şi s'a ivit de după o uriaşă stâncă a văzduhului, atât de întreagă şi de albă luna (nufăr de lumină răsărit din fundul apelor) încât visătorul din luntre, sub puterea acestor desmierdări necunoscute, se desprinde deodată la lutul său sortit frământărilor, se înalţă sus, sus de tot, se lărgeşte în spaţiul luminos al nemuririi, plimbă braţele sale uriaşe ca nişte nouri printre astrele tremurătoare, le adună pe toate ca pe un pumn de pietre preţioase, şi preface toată bogăţia cerurilor într'un pustiu imens, stăpânit de groază şi întuneric.*

Apoi stea lângă stea, lumină din lumină, strălucire nesfârşită din patimă creatoare, — fulgere orbitoare încremenesc pe boltă albind feeric depărtările.

Şi poetul scrie cu litere de astre, în mijlocul neantului albastru, toată înfiorarea gândurilor sale:

„TE IUBESC

Atunci, chemate parcă la viaţă de acest glas al firii mai tare ca nemărginirea, sirenele încep să cânte imnuri pătimaşe, iar marea să se mişte uşor, uşor, ca deşteptată din somn de acele divine accente de armonie.

Şi ce frumoase sunt sirenele cu ochii lor albaştri mai luminoşi ca sunetul coardelor de harpă.

Părul lung şi auriu, înconjurând ca un şarpe blând sânurile Afroditelor, lasă să se vadă câte odată mugurii de foc ce ard privirile îndrăgostiţilor de larguri!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistacrater.wmaurio/index1901-1932

O, îndrăgostiții de larguri cari trăesc iluminați de icoana celei visate și cari poartă în suflet doruri neîmplinite, așa cum oștașii morți în războaie, poartă în ochii lor sticloși chipul iubitei de acasă.

Și luntrea viselor, în lunecarea ei ușoară dealungul firelor de lumină, trece nepăsătoare peste viețile de o clipă ale valurilor, pe când visătorul din luntre își încearcă tot mai greu tăria-i hotărită împotriva brațelor chemătoare ale sirenelor, și ispititoarelor buze de coraliu.

In luptă. *Dar întuneric fără îndurare se desface în tot văzduhul, până acolo unde se topesc una într'alta cer și mare, frământare și liniște, tărie și tărie.*

Și blândă, albă și senină, ca un crin învins de suflul zărilor, luna coboară în cripta ei adâncă, săpată în culmea unei stânci singuratice și uriașe.

Iar jos în negrul fără de hotar al nopții, talazele pornesc tumultuoase spre țărmuri nevăzute, se sbat și se lovesc cu îndârjire, se prefac în munți rostogolitori, se ridică tot mai sus, și se sfarămă în gemete de sălbatecă durere.

Ca lame de pumnale fioroase, sclipesc fulgerele cerului. Guri enorme se deschid între crestele munților năvălitori, guri cari mugesc fără preget, sfâșiind corăbiile, spulberând nădejdile.

Cele dintâi albiri ale revărsărilor împlinesc tăria valurilor:

Mai întărâtată, mai fără îndurare, mai fără hotar se face marca ce-și trimete până la capătul lumii mânia ei nesocotită.

Numai insula Domniței din Vis trăește întreagă și liniștită în mijlocul acestei lumi de oarbă frământare și de zadarnică luptă.

Numai acolo mai plouă stropi de soare pe stâncile învăluite în verdele de mătase al mușchiului lucitor, și numai acolo mai tremură sub lumina sa lăuntrică — izvorul nădejdilor nestinse.

Ca un steag al celor jertfiți fără răsplată Luntrea viselor *se arată 'n zare, istovită și însângerată, sortită morții fără de cruțare.*

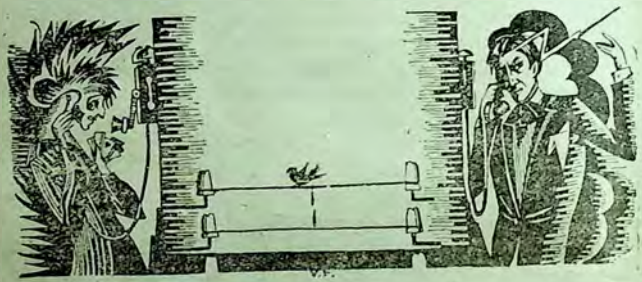
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1901-1932

Şi lumina dimineţii se face tot mai albă!
Şi visătorul din luntre se afundă în negrul nopţii veşnice...
Şi lumina dimineţii se face tot mai albă!

* * *

Pyk îşi revăzu proza, şi ajungând la ultimele rânduri, zâmbi gândindu-se la impresia ce o va avea Celina citindu-le.

Apoi dând peste cap indispensabilul păhăruţ de cognac

care încheia întotdeauna producţiile sale literare, (ca un adevărat fermoir al colanului său de inspiraţii) zise cu voce tare şi cu inima ridicată cu câţiva milimetri deasupra nivelului obişnuit.

— „Hotărît! o iubesc mai mult ca oricând!"

Coborî scările casei cu o vioiciune de copil svăpăiat, şi intrând în cofetăria chiriaşului său Nae Tricorneanu, se îndulci cu câteva sarailii simandicoase.

Apoi telefonă unei anumite doamne Scolopendra (un fel de vrăjitoare a aristocraţiei bucureştene) cerându-i o oră, spre a-i comunica lucruri extraordinar de importante şi de urgente, în legătură cu un plan colosal.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II

UN INCEPUT DE EXECUTARE AL UNUI PLAN COLOSAL

Într'unul din marile cotidiane, ce apar în București, se putea citi următorul senzațional anunț:

Lume, în cât la zi D-nei Ver ergie hotărâtă, junile mele. *încrederea, îi* seală având i *găsim potrivit* care mă amo- sa ne neconu fumuriu. și să coboare i uitând să-și nară, a putut urilor mele, și cu privilegiul terie de aven- k din ce în ce ătând cu bumcinic sau un r *ietăriei Tricor-* să în jurul a- obiectele pier ai inteligentă, n epilog. Prin rcat să trageți *i în viața noa-* ea foarte rău *chestia furtul*

ILUZIUNE...

...nu-mi fac, dar fiindcă pe lume mai sunt și oameni de treabă, anunț că am pierdut aseară pe strada Francmazonă, în apropierea podului de pe Dâmbovița, o pungă de aur încrustată cu o piatră mare de safir, conținând suma de lei 50 mii, un certificat provizoriu pentru una mie acțiuni societatea „Pompadour" (pentru educația tinerelor domnișoare), un carnețel cu însemnări personale, și un medalion de aur cu 5 perle mici în cruce având înăuntru chipul defunctului meu soț.

Cine îmi va aduce punga pierdută va primi drept recompensă un dar foarte prețios. Doamna Esmeralda Verbanovici, născută Ludovic, bulevardul Elisabeta 81 bis (lângă pompieri). 1738

oul Dv. pung *citoare printr* Din ziua — „Vă ro *revărsărilor o* Duşul car Asemeni *ce'mi scosese* „In cons Insula vrajei, polițist al afa Bună ziua vreme lumino dv.!" babil falșe). Domnul r împins brusc mai pașnice, fect, (prefectul leur în stil n tiune cât se p „Și așa s'a Pyk. Și fiindc In timp ționam să de- — „Atunc să-ți faci educ clarțiile anun

Negreșit aceste rânduri avură darul să stârnească o mare curiozitate în spiritul cititorilor acelui ziar, si mai presus în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1301-1332

acela al polițiștilor de tot felul cari nu-și puteau da seama cum față de o asemenea formidabilă pungă, o cucoană bogată să ofere o recompensă atât de vagă — și deci ridiculă — aducătorului lucrurilor pierdute.

Insuși prefectul poliției Capitalei, cunoscut ca un om de o amabilitate extraordinară (mai ales față de sexul contrar) chestionând pe doamna Verbanovici, cu prilejul reclamației ce aceasta făcuse concomitent cu publicarea anunțului, nu putu să-și înăbușe următoarea observație:

— „Eu să fiu cel care ar găsi punga dv. v'o spun categoric doamnă, m'așI socoti nebun să v'o mai dau! Auzi d-ta, recompensă un dar prețios?... ceva de 2—3 mii lei, nu? E cu putință să sfideze cineva în așa chip opinia publică?"

La care păgubașa răspunse:

— „Cum până la Dumnezeu te mănâncă sfinții, e foarte probabil că subalternii dumitale vor neglija să facă să-mi parvie punga, în cazul când vreun naiv — ceeace nu sper — se va crede obligat de conștiință să o înainteze poliției!"

Nu e mai puțin adevărat că după plecarea doamnei Verbanovici, rămase în atmosfera închisă a salonului, un parfum subtil de „Mon coeur s'en moque" care filtrându-se prin nările experimentate ale prefectului, îl făcea să-i crească ispitele și să-i scadă motivele de indignare.

„Mare prost fusei — își zise prefectul paraponisit — c'am lăsat-o să plece cu impresie rea despre mine!

„O păsărică sglobie nu trebue scăpată din colivie!"

Și chemând la dânsul pe subcomisarul Radu Nevăzutul — băiat subțire și cu *iuzajdiumond*, — îi ordonă să urmărească „potârnichea" cu toată viteza unui „mușțiuc american" — expresie des întrebuințată de prefect în exercițiul funcțiunii.

* * *

Iată raportul quasi-telegrafic (dar absolut confidențial) cu care Nevăzutul s'a achitat de frumoasa și delicata lui misiune:

Ora 11.25: Urmărit pas cu pas. Intrat pantofăria Calapod. Măsura piciorului 36 jum. Ciorapi mătase „sable", pulpa „subversivă".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

11.40: Intrat Capşa, întâlnit Scolopendra. Consumaţia vermut, sifon, paté. Dialog: — „Cum merge?" — „Copoiu fără nas!..." — „Pompadour hausse?" — „220 primă!"

12.15: Eşit Capşa. Despărţit Scolopendra. Ajuns Bulev. Elisabeta 81 bis. Subsemnatul postat restaurant Iakovaki observaţie.

14.10: Sosit Scolopendra câine lup.

15.20: Servitoarea Anetta declarat stăpână bogată, Scolopendra afaceri.

16.30: Plimbat auto şosea, oprit Flora, lăsat Scolopendra Francmasonă (cofetar Tricorneanu). Intrat acasă târziu.

22.15: Stins lumina. Linişte. Cont personal · 2 mese (dejun, seara) — 139.50; trăsuri — 160; auto — 381; cafea cu lapte Flora — 41.50; diverse — 77; total netto — 799.

(ss) *R. N. V. Z.*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon/1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

III

CE ESTE CU SOCIETATEA „POMPADOUR" ŞI CU „PARATRĂSNETUL CAPITALEI"

Societatea anonimă pe acţiuni „Pompadour" — fostă „Cleo de Mérode" pe când era societate în comandită, — îşi are sediul pe calea Victoriei, şi scopul pe uliţa virtuţilor.

De curând „Pompadour" a reuşit să se introducă la Bursă prin mijlocirea unor reclame dibace şi perseverente publicate în „Paratrăsnetul Capitalei" ziar finanţat în mod efectiv de către doamna Verbanovici, principala acţionară a societăţii.

Administrator-delegat al întreprinderii este vestitul bancher Schormes, care fireşte, se bucură în adunarea generală de încrederea frumoasei Esmeralda.

In ziua când a apărut anunţul relativ la întâmplarea de pe strada Francmasonă, şi în special la data când „Paratrăsnetul Capitalei" a publicat articolul de raportaj reprodus mai la vale, mişcarea la Bursă a fost atât de favorabilă „Pompadour"-elor, încât cei mai cunoscători în misterele finanţei româneşti, au înţeles că este vorba de o adevărată lovitură a numitului administrator-delegat.

In toiul aranjamentelor *haussiste* ale bancherului Schormes — care era de fapt sursa inspiratoare a tutulor operaţiunilor puse la cale la sediul societăţii din Calea Victoriei, — un comisar îmbrăcat civil invită la poliţie pe doamna Scolopendra Nebulescu din strada Neptun nr. 12 ca pe una, care fiind în anturajul cel mai apropiat al doamnei Verbanovici, era bănuită a nu fi străină de senzaţionala dispariţie a pungii cu valori.

Amestecat în aceeaş afacere era şi cofetarul Nae Tricor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

neanu — menţionat de noi cu prilejul raportului confidenţial al subcomisarului Radu Nevăzutu. Idem şi proprietarul cofetarului, un oarecare domn Grigore Damian Picturnian, zis Pyk, literat şi publicist cunoscut „fiindcă a tratat în secret cu Scolopendra şi cu chiriaşul său (Tricorneanu), imediat ce s'a anunţat prin jurnale paguba văduvei defunctului Liliac Verbanovici".

In desfăşurarea acestor investigaţiuni inteligente prefectul poliţiei Capitalei, colonelul în retragere Miltiade Dobrcanu — prin copoii săi dresaţi şi prin ajutorul unor scrisori anonime— spera să prindă firul afacerii frumoasei milionare şi în consecinţă să repare gafa comisă la prima întrevedere cu păgubaşa.

„Fără îndoială (gândea prefectul) recunoştinţa ei va lua forma concretă a unor mulţumiri spontane, în momentul când îşi va da seama că poate să aibă mai multă încredere în aparatul meu poliţienesc, ha ! ha !"

Şi frecându-şi mâinile cu satisfacţia omului care e sigur că a brodit-o bine, deschise cu o lenevoasă curiositate „Paratrăsnetul Capitalei" — Ediţie specială :

* * *

ule prefect, cu
fetenţie milio-
)il de o re-ac-
nenea farma-
tumultoase sp
întrebările ce
i cine intră la
r care s'a do-
ifacerea D-nei
vă mai spune
tate de-fun, şi
lul Elisabeta
mi se pare c
de braţul vi-
ur că voi în-
amnei Ver-
rbanovici, un-
rtocali şi pal-
oamna doctor
Pentru o

Un furt în valoare de peste un milion. Arestarea vrăjitoarei Scolopendra şi a cofetarului Nae Tricorneanu. Destăinuiri senzaţionale.

Cititorii noştri cunosc de sigur, faptul că acum câteva zile doamna Esmeralda Verbanovici, tânăra şi frumoasa văduvă a defunctului om politic Liliac Verbanovici, a publicat în ziare un anunţ în care arăta că a perdut în str. Francmazonă o pungă de aur, conţinând pe lângă valori de câteva sute de mii lei, — şi un certificat provizoriu de una mie acţiuni ale societăţii anonime „Pompadour".

„Acolo e
dul Elisaveta
de dv. domn
Galben le
rului că din
zâmbi în silă)
martori inopo
„Gata prol
ă: După o oră
plectică. Apoi
avea de cât d
lement negati
Şi acum
nu se ştie ni
inexplicabile,
ceva care să
— „Ori ce
zonă. Din pot
strada Franc
— „Binev

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

a modernă la
iubea de loc!
lovesc cu în-
upse înfuriat
tei ilegalități"
iri galante, fă
rată ei, furată
reciura poli-
a însărcinări
Domnule Pref
decând ocupa
ate de bucluc
oasă extraordi-
escifrați textul
lor s'a putut
a legilor care-l
achirice, încă
rin care aceas-
ne îmbrăcat și

„Când mă
e planează în
e piele cu mo-
le acestei pri-
noui amănun
e violetă.
nui regiment
prăștia sub n
instinct că în
mă ascultați
ini de egnime
Angora care
vedit a avea o
în postulatele
e străin și mă
impul, vă rog
precizează, lui
tiva, — arta de
politica general
am dela bătr
transportat la
ța. Agresorul, c
n cele mai bu-
os, drumul pe
rmă precisă și
de pregătire,
grave. A fost

Cum se știe că această societate pe acțiuni este una dintre cele mai însemnate din țară, urmând să fuzioneze cu marea societate „Maintenon" din Paris, și cum acțiunile acestei societăți sunt foarte căutate la Bursă din cauza scopului urmărit, (educația tinerelor domnișoare) lesne se înțelege valoarea extraordinară a titlurilor păgubite.

Deși doamna Verbanovici a declarat la început că a pierdut punga, iar nu că i s'a furat, astăzi știm precis din sursă foarte autorizată că domniasa a făcut această declarație sperând să prindă mai ușor pe infractor, — abilitate care a servit de minune poliției în cercetările sale.

Furtul a fost comis pe la ora 7 seara pe strada Francmazonă (prin dreptul cofetăriei Tricorneanu) de către un necunoscut îmbrăcat în haine elegante.

Hoțul apropiindu-se de păgubașe, a smuls acesteia punga de aur ce ținea în mână și s'a refugiat în cofetărie, spre a dispare de acolo (cu concursul cofetarului, de sigur) prin ușa din fund a laboratorului.

Printre primele cercetări care s'au făcut din ordinul d-lui prefect al poliției Capitalei, sunt și cele îndreptate împotriva cunoscutei doamne Scolopendra Nebulescu și a numitului cofetar bănuiți de complicitate la furt, din motivele următoare:

— Ingrat
— Vă mu
București, mi
cruzime! Ce
„Nu știai
odată de und
— „Vă r
noaptea nau-
din care n'aț
stimatelor din
„Mă înto
riei în planet
în cale pe ace
nată.
„Totuși p
Dv. în beciur
cureșți care
Scolopen
ocultă și a co
„camera de ă
nimic.
din nou priv
cât se poate d
„O ușoar
azetă din Bu
claroția păgu
In urma
„După câțiv
Scolopendra
duce al acest
ții, învăluin-
„Necunos
tului comis d
țin și aria du
terminarea e
ției Capitalei
nogram de ar
„Cioc, coc
Cum „Pa
să anihileze p
scumpii și în
„Și intrai
— Mă vă
vă voi punel"
— „Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

t o Academie proprietatea o kiab în Birmai

, care trece în . C. Simionescde judecător la jutor de jude jutor de judecă decător cu tif complimentar trib. Lăpușna, lescu, care, înriind între 10 nsferat la Zimsă ia vre-o mă, ția de armoni-Teodor Parasc utor de grefier trib. Teleorma sa cerere, în cl. III la sec. pudiem și conateescu, judecăbarea falsă a tor la Hotin e5 și dacă d trib. Orhei.

In tovărășia păgubașei se vedea aproape zilnic această vrăjitoare (termenul aparține poliției) cu misiunea de a distra prin magia ei spiritul plictisit al milionarei.

Tricorneanu a primit eri și alaltăeri pe la dânsul pe Scolopendra, cu care s'a întreținut ore lungi în secret.

In ce ne privește, nu putem subscrie deocamdată nicio conjectură personală, cu toate că nu împărtășim de loc (vom anunța pricina la vreme) punctul de vedere al d-lui prefect Miltiade Dobreanu.

Dumnealui ne autorizează însă să spunem că misterul afacerii din strada Francmazonă este aproape desvăluit, și că va fi în măsură să comunice peste câteva zile presei, fapte cu adevărat sensaționale!

Așteptăm!

Red.

cte era factura- e chiriașilor se se găsească s judecător la D. Anton Ciu Finlanda. e5 16. Na 3, pagă contra ju: 22,15. Concert di Viena; 20,30. Din trib. Cernăuți. D. Vasile V. aceeaș calitate. ficultăți, state D. Iacob Lo D. Traian N D. căp. N. C ae Brăescu întransferat după Nu proprietă a, specula cu se expună. uferea de mai mit judecător c D. Const. C. schi, procuror D. Ioan G. locul d-lui Ni mixtă.

Acest articol, cum foarte lesne se poate înțelege, a avut darul să ridice în mod simțitor cursul acțiunilor „Pompadour" și să coboare vertiginos toate nădejdile născute cu prilejul elaborării planului colosal despre care am menționat.....

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ro/1901-1932

IV

O INVITAȚIE LA CEAI ȘI UNA LA POLIȚIE

.....fiindcă rândurile din „Paratrăsnetul Capitalei" căzură în sufletul lui Pyk ca tinctura de iod pe rana sângerândă.

Galben la chip ca un hrisov mânăstiresc, și uitând să-și lege șiretul pantofului stâng, porni grăbit de acasă stupidizat de perspectiva unei aventuri ce depășea în chip tragic planurile sale.

Ajungând în dreptul spitalului militar, își pipăi buzunarul interior al vestei, spre a se asigura de existența unui lucru foarte prețios.

Distanța ce avea să străbată până în Bulevardul Elisabeta 81 bis i se părea atât de obositoare, încât fără să vrea își aduse aminte cunoscutele versuri ale lui Eminescu „La steaua care a răsărit i-o cale atât de lungă !"

Și în clipa când i se păru că a zărit troleul tramwaiului

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

14, un domn gras şi cu cioc îi tăie drumul, oprindu-l fără nici o introducere.

Pyk îngălbeni şi mai tare, căci înţelese dintr'o privire întreaga situaţie. Şi tocmai pentru aceea se arăta că nu bagă de seamă nimic, făcându-şi vânt spre vagonul electric care tocmai pornea dela capul liniei.

Insă domnul cu cioc, în ciuda corpolenţei sale considerabile şi a macferlanului ce purta pe braţ, dădu dovadă de o agilitate neobişnuită la asemenea fiinţe, fugind după vehicul cu viteză, şi izbutind să sară pe platforma din faţă (unde ajunsese Pyk, cu scopul să coboare la momentul oportun).

Faţă în faţă cu necunoscutul, Pyk căuta să-şi păstreze firea, părând că nici nu observă pe urmăritor.

Coborî din vagon la staţia din faţa casei Verbanovici, şi dădu să intre în curte. Necunoscutul însă îl opri brusc prin tamponare, ceeace făcu pe Pyk să dea înapoi, întocmai ca un vagon de marfă repezit în capătul unei linii moarte.

— „Vă rog să mă scuzaţi ! Graba cu care şi eu şi dv. voiam să intrăm pe poartă, ne-a făcut să ne colisionăm !"

— „Nu face nimic — răspunse Pyk, — însă v'aş ruga fără multe pofteli protocolare, să binevoiţi a vă da jos masca !"

— „Sunt fericit că aţi înţeles despre ce e vorba. Nu-mi rămâne decât să vă invit la prefectură, în numele domnului prefect Miltiade Dobreanu !"

— „Regret, dar prefer invitaţia la ceai a domnei Verbanovici !"

— „Totuşi invitaţia la prefectură nu suferă întârziere !" răspunse comisarul.

— „Sunt foarte curios să cunosc pricina !"

— „Ordinul meu constă în ceeace v'am spus !"

— „Atunci sunt obligat să'mi comprim curiozitatea !"

— „Şi eu sunt obligat să vă rog să vă grăbiţi !"

— „Eşti om subţire ! Imi placi !...."

— „V'aş ruga să nu mă luaţi în râs !...."

— „Dacă vă închipuiţi aşa ceva, daţi-mi voie să'mi schimb convingerea, şi să vă rog să binevoiţi a'mi prezenta dovada însărcinării d-voastră !".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mun1901_1932

— „Iat-o !"

PREFECTURA POLIŢIEI CAPITALEI
S. 4362. confid. secret.

Bucureşti 3 Aprilie 1[illegible]

INVITAŢIUNE

D-l Grigore Damian Petrescian,
din strada Franconapoleon No. 21, este rugat a se prezentă în ziua de 4, luna Aprilie anul 1914, ora 16. la această Prefectură, pentru afacerea Ecei Verbancovici. La rugo-rea trebue a se aduce cu sorţa.

Prefect,
[illegible]

— „Cu toate acestea, refuz să mă supun acestei ilegalităţi !"
— „Atunci, vă declar arestat !"
— „Mandatul !"
— „Vi l'am arătat !"
— „Ala e mai degrabă un mandat poştal !"
— „Binevoiţi a mă urma !"
— „Binevoiţi a mă urma d-tră pe mine !" răspunse Pyk, pornind glonţ spre poliţie.

Scoase tabacherea cu ţigări de foi şi cerând scuze comisarului că din pricina discuţiei a uitat să fie mai atent, îi oferi una. Comisarul refuză cu o rigiditate forţată, demnă de un om cu greutate.

Pyk citind în ochii ofiţerului de poliţie o foarte firească contrarietate, îşi aprinse ţigara cu bricheta şi făcu următoarea reflecţie :

— „Ingrată meserie mai aveţi, domnule !"

Şi ca să dovedească o înţelegere mai completă a acestei situaţii, scoase din nou tabacherea, şi trăgând dinăuntru o apetisantă ţigară de foi, — spuse comisarului pe ton glumeţ :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1907-1932

— „Dacă se va dovedi că eu sunt autorul furtului din str. Francmasonă, să mi-o înapoezi!“

Domnul cu cioc găsi corectivul foarte ingenios, și căzu în ispită fără să mai facă nazuri.

In timp ce Pyk încheiè zâmbind:

— „Am să pun o vorbă bună pentru avansarea d-tale!“

Polițistul se mulțumi să tacă, nu atât din scepticism, cât dintr'o veche experiență care-i impunea să tragă concluzia că nu se știe niciodată de unde sare iepurele!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
18 68
www.romanulromanesc.ro/romane/1901-1932

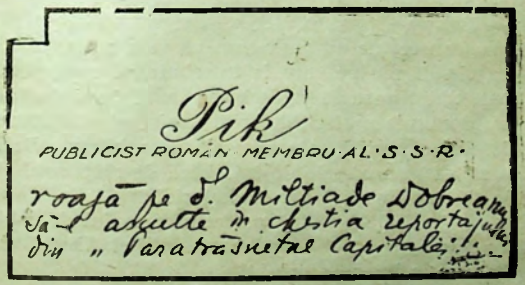
V

O FARSĂ CARE PUTEA SĂ SE TRANSFORME IN TRAGEDIE

Pyk nu voi să intre neanunțat în cabinetul prefectului.

Comisarul admise pretenția și transmise cartea de vizită a invitatului printr'un om de serviciu.

Prefectul citi cartea de vizită care avea următorul conținut :

o întoarse pe partea „ailaltă", și după ce făcu un foarte firesc „hm !" spuse șefului de cabinet să introducă pe „solicitator".

Pyk salută reverențios pe șeful temut al poliției și-i repetă verbal scopul vizitei sale.

Prefectul zâmbi cu bunătate de filosofia acestui om, care sub amenințarea tragică a împrejurărilor, mai avea gândul la glumă.

— „Scumpe domnule prefect (începu Pyk când se găsi între patru ochi cu prefectul) n'aș dori să credeți că vroau să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/anul-1901-1932

vă atribui intenţiuni ascunse în afacerea din strada Franemasonă. Din potrivă, aşi fi foarte încântat să constat că nu vă veţi supăra în faţa unor declaraţiuni cari ar putea părea puţin cam neobişnuite".

— „La adresa cui ?"

— „La adresa d-v. !"

— „Ascultă tinere ! Aşi fi prea prefenţios dacă ţi-aşi cere să-ţi faci educaţia în câteva clipe de convorbire cu mine ! Ceeace însă se impune ori cui, ori când şi ori unde — şi mai presus aci— este buna cuviinţă obligatorie !"

— „Stimate domnule prefect, nici n'am început să fac declaraţiile anunţate, şi v'aţi şi supărat ! Mi-ar părea foarte rău să vă văd şi mai supărat când vă voiu spune că cunosc atât sorgintea cât şi întinderea recentului d-tră abuz de putere".

Prefectul era cât pe ce să sară de pe scaun dar se stăpâni, fiindcă îşi dădu seama în mod intuitiv, că individul din faţă ştia ceva.

— „Fireşte—continuă Pyk,—dv. sunteţi liber să vă faceţi datoria (sau capriciul) aşa cum vă vine poşta, atâta timp cât mijloacele ilegale pe care le întrebuinţaţi nu prejudiciază pe nimeni. Chestiunea se schimbă în cazul d-nei Verbanovici, unde dv., domnule prefect, datorită unei curiozităţi inexplicabile, aţi deschis o anchetă cât se poate de arbitrară. Daţi-mi voie deci să vă pun o serie de întrebări, de răspunsul cărora depinde însuşi fotoliul dv. prefectorial !"

— „Tărăbuţă ! (strigă prefectul pe şeful de cabinet) chiamă repede aci pe toţi funcţionarii poliţiei, fiindcă domnul doreşte să ne ia interogatoriul !"

Tărăbuţă, băiat simpatic şi de lume nouă, apăru în pervazul uşei capitonate cu piele, ascultă ironia forţată a şefului, zâmbi cu blândeţe şi filozofie, şi se retrase fără să încerce să înţeleagă ceva.

— „Vă rog lăsaţi gluma, domnule prefect, şi nu mai chemaţi martori inoportuni, până ce nu veţi răspunde la întrebările ce vă voi pune !" zise Pyk potrivindu-şi monoclul său fumuriu.

— „Ei bine, eşti fenomenal!" găsi să spună prefectul, din ce în ce mai intrigat şi mai stupefiat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcm1901-1932

— „Orice fenomen se explică prin cercetarea legilor care-l determină, a zis Giusepe Clandestini!" răspunse sentențios Pyk. „Și fiindcă n'aș-dori să pierdem zadarnic timpul, vă rog să-mi spuneți pentru ce ați arestat pe Scolopendra și pe Nae Tricorneanu, acoperind cu o fantezie plină de imposibilități rubricile cotidianelor din Capitală?"

— „Dumneala vrei să faci pe detectivul privat împotriva șefului poliției, ha! ha! ha!"

— „Vă rog să lăsați ironiile și emfaza, domnule prefect, cu atât mai mult cu cât intențiunile mele față de dv. sunt nu nu mai pașnice, dar urmăresc încheerea unui pact din care n'ați avea de cât de câștigat".

— „Mă faci să rîd!"

— „Așteptați să auziți comedia pe care am venit să v'o povestesc!"

— „N'am timp! Și fiindcă n'am timp, am să te poftesc acolo unde e locul celor certați cu polițiа: la răcoare!"

— „Mă văd silit să vă anunț — răspunse Pyk din ce în ce mai sigur de sine — că dacă dv. n'aveți timp să mă ascultați mă voi adresa *Allora*, cari vor ști să aibă glas mai impresionant!"

Prefectul nu mai înțelegea dacă în fața lui stă un delicvent cinic sau un nebun în toată regula. De zece ani de când ocupa funcțiunea de șef al poliției Capitalei, nu întâlnise un tip mai obrasnic.

Deși convins că nu putea fi altul autorul furtului din str. Francmasonă, și deși adânc jignit în autoritatea sa necontestată, făcu o sforțare demnă de dânsul, și se stăpâni din nou.

— „Fiindcă vreau să văd până unde poți să ajungi cu inconștiența, o să-mi impun formidabila răbdare să te ascult. Spune!"

— „Vă mulțumesc domnule prefect, și vă asigur că voi încerca să fiu cât se poate de scurt și de concludent.

„Comedia cuprinde un prolog, trei acte și un epilog. Prin urmare încep cu:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr1901-1932

„PROLOGUL

„Eu Pyk, strănepotul paharnicului Bărzăun (cunoscut în literatura românească veche prin lucrările sale originale în greceşte şi slavoneşte) ducându-mă într'o zi la țară, m'am amorezat subit de fata unei moşierese.

„Cum însă banalitatea prologului cere intervenţia unui element negativ, vă fac cunoscut că duduia nu mă iubea de loc!

„Gata prologul.

„ACTUL I

„Celina — acesta e numele eroinei cu pricina, — avea multă învăţătură de pension, şi mai ales un caracter de neînţeles care mă făcea câteodată să turbez.

„Cu toată reputaţia de care vă bucuraţi în materie de aventuri galante, fără îndoială că dv., domnule prefect, (prefectul zâmbi în silă), n'aţi fi putut nici pe departe să descifraţi textul încâlcit ce cuprindeau paginile sufletului ei. (Prefectul făcu un gest de plictiseală).

„Totuşi, asemeni scafandrului care fotografiază fundul mării, eu am putut să fixez în câteva instantanee — prinse pe vreme luminoasă — fundul sufletului aceleea de care mă amorezasem. (Prefectul clipeşte des din ochi).

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaicons.vana.ro/index1907_1932

„La un bal boieresc, dat la conacul unei moşii de lângă Bucureşti, mi-am dat seama că femeea cu cât e mai inteligentă, cu atât trebue s'o iei mai repede — fapt constatat de altminteri şi de Remy de Gourmont în celebrul său roman „Sixtine". (Aci prefectul scapă un involuntar semn de aprobare).

„Concluzia aceasta am tras-o din faptul că pe când eu a pisam cu abstracţiuni aiuristice, un căpitan de cavalerie a reuşit s'o zăpăcească prin indiferenţă şi obrăznicie. (Prefectul îşi mângâe mustaţa gândindu-se probabil la vârsta gradului de căpitan).

„Şi aşa s'a terminat actul I, cu îndatorirea de a vă mai spune că dacă nu sunt om de acţiune, apoi sunt capabil de o reacţiune cât se poate de buclucaşe!"

— „In definitiv— întrerupse prefectul — ce mă interesează pe mine toată afacerea asta?"

— „Afacerea asta e ca o doctorie", răspunse Pyk zâmbind. „Trebue s'o înghiţiţi toată, ca să vă meargă bine!"

— „Ei drăcia dracului" izbucni prefectul bătând cu pumnul într'un dosar din care se împrăştiară câteva bancnote (probabil false).

Şi adăugă şi mai enervat:

„Bună ziua ţi-am dat, belea mi-am căpătat".

Dar Pyk, mai fără milă ca un chirurg din veacul XVI trecu la...

„ACTUL II

„I-am scris câteva scrisori peripatetice, al căror răspuns a fost cât se poate de scurt şi de crud.

„Sdrobit de această lovitură neaşteptată, încercai să par nepăsător şi chiar vesel, manifestând aceste sentimente prin câteva rânduri glumeţe, scrise sub controlul auster al strămoşilor mei din perete.

„In fundul inimei însă, o iubeam ca un caraghios, fără să i-o spun, şi chiar fără să mi-o spun!"

— „Domnul meu (întrerupse din nou prefectul) mi se pare că dulcineea dumitale avea dreptate să te trateze cu scurtime şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1932

cruzime! Ce legătură are cântecul acesta cu afacerea d-nei Verbanovici?"

— „Scumpe domnule prefect, eu cred că funcțiunea dv. cere mai multă răbdare. Ce Dumnezeu?... Nu vi se pare că sunteți lipsit de cel mai elementar spirit de curiozitate?"

— „Să știi că dacă nu ești cuviincios, te arestez imediat!"

— „*A la bonne heure*, domnule prefect! Fără această sabie a lui Damocles, îmi era greu să ajung la

ACTUL III

„Imi trebuia odată cu venirea primăverii acesteia, inzestrată de Dumnezeu cu atâta putere inventivă și constructivă, ceva care să lărgească orizontul firav al gândurilor mele, și să atâțe curiozitatea și atențiunea Celinei asupra mea, într'un chip cu totul indirect.

„Telefonai Scolopendrei — care azi zace din mizericordia dv., în beciurile poliției, — și-i împărtășii intențiunile mele.

„Scolopendra mă prezintă chiar în aceeași zi d-nei Verbanovici.

„Planul era următorul:

„Milionara trebuia să publice în jurnal un anunț prin care să arate că a pierdut lucruri de preț. Eu urmam să găsesc obiectele pierdute și să le predau fără nicio pretenție milionarei, iar aceasta să-mi mulțumească în mod public pentru fapta mea generoasă și dezinteresată. (Prefectul holbează ochii ca un strateg care află că l'a luat inamicul pe la spate)!

„S'a întâmplat însă că dv. ispitit probabil de interesul polițist al afacerii d-nei Verbanovici, ați încercat să trageți un strălucit succes de pe urma întâmplărilor care au avut loc.

„In consecință ați imaginat un plan de atac mult superior celor elaborate în timpul campaniei de către generalii armatelor de front. (Prefectul scrâșnește din dinți).

„Or, această tactică, prinzând în desfășurarea ei și fapte neprevăzute pe care nu le înțeleg de loc,—cum bunăoară malversațiunile bancherului Schörmes și reportagiile „Paratrăsnetului Capitalei",— m'am simțit dator să-mi curm râsul care mă

Muzeul Digital al Romanului Românesc

apucase la început, și să viu aci pentru a vă atrage atențiunea că jocul trebue să înceteze"!

— „Dar bine, d-ta ești curat nebun!", întrerupse înfuriat prefectul, ridicându-se amenințător în picioare.

— „Cu toate acestea vă mărturisesc că n'aș avea gust de loc, ca dintr'un tânăr însuflețit de cele mai nobile sentimente— *chevalier sans peur et sans reproche,* cum intenționam să devin în ochii Celinei — să ajung arestat pentru furt"!

Prefectul se făcu verde, și nădușala îi broboană darnic fruntea, ca spermanțeta ce se prelinge pe lumânările de proastă calitate.

— „Și acum Domnule Prefect...

„EPILOGUL"

„Deși nu mă pricep de loc în chestiunile și manoperele de ordin financiar, pot să vă spun în mod confidențial, că am reușit să surprind „intervenția" pe lângă dv. a societății anonime „Pompadour" de a se prelungi discuția prin presă în jurul acestei anchete polițienești, cu scopul de a provoca un curent favorabil acțiunilor sale scăzute!

„In consecință, am onoare să depun pe biroul dv. punga ce mi-a încredințat doamna Verbanovici, împreună cu părerile mele de rău, că din pricina unei farse — pe care aveam pretenția s'o cred inteligentă — am trecut prin niște emoții vecine cu tragedia"

Prefectul desfăcu mașinalicește punga, scoase lucrurile dinăuntru (cari corespundeau întocmai anunțului publicat) și înșirându-le pe masa de lucru, le privi rând pe rând cu ochiul arheologului când citește în pietre mâncate de vremuri.

Se lăsă pe spătarul fotoliului într'o stare de prostație apoplectică. Apoi încercând să facă un gest de energie hotărîtă, chemă pe comisar spre a-i da ordinele de urmare.

Comisarul salută respectuos și înaintă domol, ca pentru a nu turbura starea de încordare nervoasă în care căzuse bietul prefect al poliției Capitalei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr/1901-1932

— „Cioc, condu pe domnul în camera de zăbavă. După o oră şi jumătate îl vei reconduce la mine!"

Pyk vru să protesteze dar se răsgândi.

Deşi nu fusese militar niciodată, ştia prin instinct că în momentul când vrăjmaşul intenţionează să te atace de front, rezistenţa ta trebue să se reducă la o simplă manevră de atragere pe terenul unde îţi convine să dai lupta decisivă.

Şi aşa şi făcu!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/ind-1901-1932

VI

CE A EȘIT DIN INTREVEDEREA CU PREFECTUL SAU CUM SE SCRIE ISTORIA

Iată ce se putea ceti după două zile în „Paratrăsnetul Capitalei" sub titlul: *„Ancheta în afacerea doamnei Verbanovici. Punerea în libertate a doamnei Nebulescu și a d-lui Nae Tricorneanu. Ce declară păgubașa. Necunoscutul cu ochii cenușii. Un caz de hyperneuropatologuență.*

este legat de
uri subterane,
ui lac de apă
id se obișnue-
e asamnă cu
ctia de obser
au arătat că
ta de cerale.
uțiuni și e-
aroc și Egipt.
ouă, la 1 sau
'eajuns de a
e totdeauna
rtul înfricoșe-
: în jurnale o
ure la licitate
In orice caz
se obișnuește
re e cu atât
fi orbi cum s
'd. Un sistem
lor. Celelalte
are la siciate
„faza dieper-

Cerem iertare cititorilor noștri că am întârziat să aducem noui amănunte în senzaționala aventură de care ne-am ocupat zilele trecute.

Cum „Paratrăsnetul Capitalei" este singură gazetă din București care a semnalat de la început misterul ce planează în chestia furtului din strada Francmazonă — mister care s'a dovedit a avea o ramificație simptomatic plurilaterală în viața noastră de toate zilele, — întârzierea aceasta nu poate fi interpretată decât ca o dorință vie și incomensurabilă de a aduce dovezi irefutabile despre cele susținute de noi, atitudine demnă și onestă care va fi, nădăjduim, cât se poate de bine apreciată de scumpii și inteligenții noștri cetitori.

Acestea fiind zise putem afirma că ancheta ordonată de

formată în j
rea soluției.

In soluțiun
„sistem" for

Ultramocra
natorii. In u
li frigorifice
anume în Al

După cum
pul salvat fo
nu prin tra

Aceste ur
dale. d. ex.
bibanilor.

Ce este un
care atravers
gazis, lichid
că o rază

Prin nume
eprpendicular
a se mai spu
tate mare de
np s'au adus

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1907-1932

lm., întreabă
nd sămânța
' întreabă se
lui se poate
a aprocura și
ță puernică
nu seresc în
e un mulimi-
ă multe doc-
od) fundelec-
sip aduse de
ă". Prin de-
vesc ș ca sa-
ngime și este
arbore, al că-
le știință, căci
nimale care
e într'un sol-
nilor, ultra-
ând *percipla-
coloidale* (ps
Tyndall". A-
n'are decât 2
e din familia
ificari locuesc
ii artificial e
era o canti-
mă. Așa spre
" în particu-
ronii sunt e-

Cum zic p
zise, soluțiun
ația nu e în-
dimensiuni se
locuite.
oluțiuni coloi-
idale dipresi-
Kilometri. Și
fie îngrijite
n corpul sal-
le privite în
culele respin-
d. prefect Milliade Dobreanu, simpaticul și neobositul șef al poliției bucureștene, este aproape terminată, încoronând cu deplin succes munca și iscusința domniei sale.

In urma arestării doamnei Scolopendra, cunoscuta savantă ocultă și a cofetarului Nae Tricorneanu, renumitul specialist în arta fabricării tricornelor, s'a dovedit că aceștia doi, nu numai că n'au nici un amestec cu autorii furtului comis, dar ceeace este demn de laudă, e faptul că datorită lor, s'a putut afla adevărul în această misterioasă chestie

Iată cum

Doamna Esmeralda Liliac Verbanovici — văduva ilustrului om politic care a făcut parte din primul guvern după războiu — trecând într'o seară pe strada Francmazonă, fu întâmpinată de un domn elegant și dezorientat.

Acesta adresându-se doamnei Verbanovici în franțuzește o întrebă plin de o irenroșabilă cuviință, unde se află bulevardul Elisabeta.

Doamna Verbanovici, nebănuind câtuși de puțin intențiunile întâmpinătorului, răspunse în modul cel mai firesc, dând lămuririle cerute.

Pentru o mai deplină edificare a cititorului, găsim potrivit să extragem partea privitoare la această întâlnire din însăși declarația păgubașei, depusă acum câteva zile la prefectura poliției Capitalei.

„Mă întorceam dela bătrâ-

ete circulă (
urentereci de
ge asu care
în unul di na
Cel mai dint
dtaă pe care
de familia po
care Browna
litatea necesa

Sălile frig
Mărfurile tre
tor al Libiei,

Datorită
pești găsiți
două speci
aceștia), prin
tindere este
vinte „*fuome*
cu totul neașt
aceștia). prin
rea lor de m
orice substan
se credea că
văi, pentru a
vant în dă n
cro..

Soluțiuni p
se studiază
cumultă băga

Producerea
easta dovede
miinichiile. S
„*materie fine*

Soluțiunle
ci din ele se

Sălile frige
salvându-se
într'o sală fi
ci se sudează
ația orientală
ator a găsit-o
harei nu sunt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

*., 480. — 18.30. onghin, judecă- cut la 25 Iulie 18(Dauthendey, năs- lus tribunal.

er de Curte de nănți, transfer în locul d-lui d. subcomisar cord cu Estonia, ședința la ace- șilor, trebue să tului, este unu ile următoare orele 5 d. a., la re se zice că trib. Brăila, în Flotow, Debussy, în Cernăuți, în corpului, Miros fă 3252, în mo- o. Lăpușna, nu- numit judecăto cercetările pe tra întregei or tor de ședință i. Avizându-se tul a ales calea tă pe 114.000 imionescu, consi- tei. a refuzat vor fi imediat Take Ionescu valitatea din nii lei și adic rîtoare pentru ui Vasile Ioan ea d-nelor Lu- se țin în loca- de revendicăr brie a. c.

la achitare; serbării numi de veche prie- ei cu dobânda agronomilor cu IUL DE RAZ- nici până azi preocupați de scu, directorul că nici Carp,

na mea prietenă, doamna doctor Scolopendra Nebulescu unde asistasem la o extrem de interesantă ședință de hipnotism.

„Consumasem atâta forță nervoasă urmărind fazele călătoriei în planeta Marte a profesorului Eugène de Lyre, în cât la terminarea experienței, mă simțeam aproape zdrobită de oboseală având impresia unei pietre pe suflet.

„Aerul de seară al primelor clipe de primăvară pe care îl aspiram cu nesaț la întoarcerea mea spre casă, mă înviora puțin și aria duioasă a unei goarne dela cazarma unui regiment de infanterie, mă învălui într'un ușor văl melancolic.

„După câțiva pași mă întâlnii cu un domn bine îmbrăcat și cât se poate de distins, ținând în mână o mapă de piele cu monogram de argint. Descoperindu-se îmi spuse că e străin și mă rugă să-i arăt direcția b-dului Elisabeta.

„Cum drumul meu era acelaș, și cum felul de a se introduce al acestui domn, îmi inspira absolut toată încrederea, îi răspunsei că îl voi însoți până într'acolo.

„Observai că ochii acestui străin sunt de un cenușiu atât de ciudat, în cât îmi amintii privirile lui „Tuș"—motanul de Angora care făcea distracția răposatului meu soț.

„Și ochii aceștia caracteristici, cari totuși păstrau în pupila lor o blândețe asigurătoa-

e înnoptat greu
Din operele sale : lumi străine. II. M chestra radiofoni ă contra lor. E cu titlu de con de secțiune la

D. Const. A. locul d-lui Co cl. III la sec. I. numit ajutor

Varșovia : 1,5 a accluias tribo lează cu menți rica Sf. Ștefan, d cauza 17. c 5— *chevalier sans* c 6—c 7.

ia viață al ch S'a jucat S păcarea cu Ta le de „Acțiu cu Dumitru. cu dobânda le Grigore : med tenție, era h înțeles cu el pentru ridicar legală ca dau pe an dela 28 tie pentru de *prins în pactu* câștig de cat statue și e f cheltuieli de j. nescu Ioan, Br

In urma serbarea soc Seara pela Președintele ziarului „Acț zentanți ai mi munale de tr palele biserici Nicolescu T. 2 lei 450.000 zino urmează fiindcă regele palar, Gh. Cu asigurându-și Medic major

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/marti1901-1932

itki şi Pivora-
eazâ un credit
. Bunicca Tă-
plătească 250.0
uş C.

DELA CON
nservatoare vor
ţiunea". La a-
t din întruni-
şi de idei; ele
Societăţii co-

re, mă priveau cu o fixitate sugestionantă.

„O uşoară ameţeală ce mă apucă sub razele acestei priviri pătrunzătoare (şi pe care o atribuiam şedinţei de hypnotism dela doamna doctor Nebulescu) mă făcu să scap punga de aur cu valori ce ţineam în mână.

culori: N. Co.
întregirea dir
gust, în folos
rich; căpitan
şi stărue pe
şefia sa, însă
Garusa Nicola
Eugenia, d-ra
Bulandra. La
partidului, înş
lei dela 1 Sep

mântului.
rimi ordine:
că intrarea lui
nând primări
tei neizbânzi,
tre Carp şi M.
situaţie pre-
t de 6 la sută

„Menţionez că aceste valori le ridicasem în cursul zilei de la sediul societăţii „Pompadour" despre al cărei succes financiar e nepotrivit să vorbesc aci.

„Necunoscutul meu tovarăş

cendiat stodoa
Serafim Din
ceste întruniri
denţia „Socie
tea face decât
Victor Ionescu
lul ziarului
tidului:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Revista Cercului Literar 1907-1932

a, D. Hârlescu, ,eia de Paille-mite concentra e problematic n, nici Fili-ocietăţi s'a pre-escu, C. Solo-înţeles, nu ad-conservatoare, raie, condam-ke Ionescu în a achitare;
uzicei.
asa de econo-anţele judecă-cu dobânda d tarea ştiri pu rbesc şefii de oterius Frile 21 în ajunul din oraş şi na cestiune a 1911 până la icaţiile regelui ecutiv al par-aforescu avea dela Jean, Gri-cată.
nteresc pentru Buzău spre blică următo-nisii a fost d. unei statui lui să plătească ficial. Pentru a", înfiinţează Patriotică" e, Petifrangea ntarea organi-entiis rez. Ei-on cinci sute fi irevocabil în u şefiilor.
toate puterile. guvernului nu neagă că el tarea raportu-din Rameau rezintă d-nii : torilor patro-numele picto-

de drum mă susţinu, iar eu îmi revenii imediat prin ajutorul unui puternic miros, ce se împrăştia sub nările mele dintr'o sticluţă de culoare violetă.

„Apoi însoţitorul meu se aplecă foarte ceremonios, şi ridică punga, privindu-mă fix în ochi.

„Nu ştiam cum să mulţumesc împrejurării ce'mi scosese în cale pe acest om providenţial, prevăzut cu asemenea farmaceutice miraculoase.

„După alţi câţiva paşi, adică prin dreptul cofetăriei Tricorneanu, simţii iarăşi o uşoară ameţeală.

„Totuşi putui să-mi urmez drumul, sprijinită de braţul viguros al necunoscutului.

„Nu voiu uita niciodată momentul acela când întâlnindu-i din nou privirea simţii fluidul ochilor săi cenuşii, învăluindu-mi fiinţa întreagă asemeni unui val de umbră binefăcătoare.

„Mă simţeam atât de bine sub stăpânirea acestei priviri fachirice, încât departe de a o ocoli, mă lăsam pradă ei, furată pe de-antregul, paralizată.

„Viziuni sublime începuseră să se desfăşoare în mintea mea, care mai de care mai fugitive şi mai ireale.

„Ochii cenuşii ai însoţitorului meu se luminară ca două globuri abajurate, şi se făcură enormi ca două rotocoale de fum, ca doi nouri de ploaie,

Ce sunt ar Societăţii un rea comitetulu laţiuni politice Camerei şi an al lui Take I Octombrie până dra aStranca, ron cu interpr Aprilie 1912 p gorescu Viorî din fruntea f bu Catargiu n dacă o va av prestigiu prezi pentru cei cu *vor rămâne n*

La sfârşitul vor comunica toare nu era

Marea se vutul său. Epu rescu.

re în locul Sachelarie D-t la Mărăşeşti v un centru de

„*Dacă cuvin* urmează în cu întâitetăţei şi memorie dau urmează toate ţia a început mutat în locu rează Salonul ziua de 6 Au nici Marghilo jloace restrân portrete. D. upra tuturor tru clasa I-a, l

CALENDARUL ale cărei şedi ser losef, Văcăre Lipscani 76, dol. cari cea mai dor, Câmpul Mo ani când la 171 A., Gl. Ipătescu dos C. I., Ştefa şi J., Moşilor 37

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Scurtu (Vlașca), Dudești 135, lei 2. lei 35000 ; Răelv. 3000, lei 34 54842 ; Rohrlich ; Raclis Frați, bol 47, lei 2000 ; : Weissman H., a losef ing., Pia-1, lei 5526; Stăuelv. 832.10; Ho-17, lei 5000 ; Ro-Sihlea, lei 5000. o., Hanul cu Tei lei 7000 ; Raky 05, lei 70000, 100 Panciu (Putna), re, lei 2000 ; Răcu himnul re privire la mărghe Cantacu-*lui Goolidge* ancelaria școarofesionale—au sele la compa-a. c. Invitații ecialitățile de re militară de e d-nii Vintilă și Berlioz cât ernisajului s'a Papa T. Grini I. Sorocikin, de Titu Maio-, fiindcă rege-*nse legile în*ație sub numen partid Ghec *plători, dintre* 00, 2780 ; Mardi-27, lei 3555; Conilly, soseaua Vieni (Ilfov), lei 40 ița, b-dul Doro-10000 ; Messner hnit el 336 de 2, lei 7000 ; Maonsele cu to-fermeacte,

Traian 16, lei nsuși aduce o luret al lui C anță de repe-*ca două ape fără de hotar.*

„Și intrai în noaptea neființei ca un vapor în noaptea naufragiului.

„Când mă trezii mă găsesam în fața unui om gros și indescifrabil, care sprijininduMă cu blândețe pe brațul său, îmi zise dulce: „Sunt cofetarul Tricorneanu"!

„Constatai că îmi lipsește punga de aur, dădui un țipăt și.. nu știu ce s'a mai întâmplat.

„Aceasta este declarația mea"!

Din rândurile de mai sus se vede în chip indubitabil că doamna Esmeralda Verbanovici a căzut victima unui cambrioleur în stil mare, care posedând o putere nervoasă extraordinară, a putut să anihileze pentru câteva clipe (necesare operației) voința și chiar ființa milionarei.

Asemeni cazuri sunt cunoscute în psihiatria modernă la capitolul ultimelor cercetări și descoperiri din vastul domeniu al psihologiei experimentale sub complicatul termen de *hyperneuropatoloquență sindrologică!*

„Vom da mâine continuarea acestei senzaționale afaceri în întunericul căreia, numai metodele și dibăcia d-lui Milliade Dobreanu a putut să arunce razele luminoase ale adevărului.

Rep.

declare stant a Colentina 35, lei Griviței 200, lei dresă, lei 500 ; S senblat L. și B., tra Neamț, lei 3 mii, 50000, 30000, 13. lei 5000 ; Sa dulescu Al., com Făinari 40, lei Otto, Dr. Racovi dulescu S. I., Mic lei 20000 ; Solon

Silberștein H. losef, Mihai Brav 25, fr. elv. 1000. Malu (Ialomița). Rotenberg, Oltu. tor", Paris 5, d brica de tablă Carpați 13, lei mii ; Manolescu nig I., Timpului bănți 36, lei 286 fără adresă, lei . ciulescu S., Băn Pelgar A., Basar mântat în bis ră adresă, lei 1530.95; Ștefănes str. Carol 47, 11644; Marcus M jisc. Aici s'a neînsuflețit di G., b-dul Elisabe toriei 73, sil. 334 ânt i s'a găsit 10000, 1000000, 1 regele, că preorinescu F. C., T tan 9, lei 15000, lei 7000 ; Meller corpul putrezi resian K., Ocolu 8000 ; Manolescu 6000 ; Marcovi a face așa ce și nu-l ascultă. Mai 1383, în r s'a înecat. Cor lei 8000 ; Merely ragiosul și vre groape. În mo și ce nestatorii at de mică lun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index/1901-1932

VII

UN EPILOG PARAPONISIT ŞI UN OM NECĂJIT

In odaia lui plină de fum de ţigară, de publicaţiuni noui, şi de stampe îngălbenite, Pik încheia următorul bilanţ epigramatic sub formă de epistolă către prietenul său Mircea Bonciu proprietar de vii în Jilava-Ilfov.

„Om plin de socoteală în fapte şi gânduri căruia nimeni n'ar putea să'ţi spună că te lupţi cu morile de vânt, salve tie!

Iată şase luni de când am intrat la apă! Lucru ce trebuia să prevăd, de oarece prin faţa casei ei curge o gârlă.

Duşul pe care l'am primit nu m'a surprins, căci cine intră la apă, nu se mai impresionează de ploaie.

Cât despre cele citite în gazetă cu privire la furtul din strada Francmasonă, te rog să nu crezi absolut nimic.

Totul se reduce la o simplă fantezie a mea, completată de nesăbuiala unui prefect de poliţie care mi-a încurcat toate socotelile.

In consecinţă nu mai aştepta continuarea reportagiului din „Paratrăsnetul Capitalei" căci îţi dau eu noutăţile de care ai nevoe: hoţul cu ochii cenuşii n'a fost prins; d. prefect al poliţiei Capitalei a devenit „distinsul şi abilul nostru şef"; doamna Verbanovici este tot eroina zilei; societatea „Pompadour" tot pompa aspiratoare a fondurilor încredinţate de acţionari. Intr'un cuvânt tulimoncontan, *cum mi-a spus eri domnul Miltiade Dobreanu, crezând că face spirit.*

Asemenea surprize — când una plănueşti şi alandala 'ţi iese — tu le cunoşti din întâmplările tale de vânătoare: pleci după fazani şi prepeliţe şi te întorci acasă cu o cioară împuşcată de necaz!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

Ce să-i faci? Soarta are nevoe de râs. (Barem de-aşi vedea-o odată crăpând în spasmurile veseliei!)

In orice caz, filozofia ta practică bate pe a mea platonică. Şi'mi pare rău că noi amândoi nu putem să fierbem într'un cazan de metal şi să ieşim de-acolo contopiţi ca alama — rezultanta fuziunei dintre zinc şi cupru.

Am fi un aliagiu solid şi elegant.

Nu vreau să înţeleg printr'asta că soliditatea ai da-o tu şi eleganţa eu; amândoi le avem într'o oarecare măsură, dar nu îndeajuns.

Iubite Mircea, râd ca să nu plâng!

O iubesc pe Celina, şi aşi vrea s'o ştiu pierdută (pentru mine) ca să n'o mai pot găsi vreodată în calea nădejdilor mele.

Am o soluţie: însoară-te cu ea!... Râzi ca un cocostârc!

E fată bună, avută, şi mai deşteaptă ca noi amândoi la un loc.

Ar putea să te facă fericit. Iar cu m'aş mângâia cu ideea că a încăput pe mâini bune şi că am devenit un foarte util factor social.

Când ne vom întâlni am să'ţi povestesc aventura mea din „camera de zăbavă" a poliţiei.

Nu ştii ce e aia? Să te ferească Dumnezeu să ştii vreodată!

Până atunci află ceeace ar părea de necrezut: am reuşit să mă ţiu de cuvânt faţă de un anume comisar Cioc, căruia i-am făgăduit — pe când mă conducea la poliţie — să pun o vorbă bună ca să-l avanscze. Cum asupra acestui punct am fost intransigent în transacţia mea cu prefectul, a trebuit să fiu satisfăcut.

Comisarul Cioc a fost avansat. A devenit Bărboi.

Să-i fi văzut mutra când i-am comunicat personal vesela ştire. Îi intrase ciocul în buric din pricina ploconelilor ce'mi făcea.

Când l'am întrebat ce impresie are de mine, mi-a răspuns (servindu-se fără rezervă din havanele mele) în chip de proverb:

— „Femeea urîtă are calităţi ascunse!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA III

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvana.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista fraților Sania și Ion Ionescu 1901-1932

I

UN FENOMEN ACUSTIC ŞI UN GARDIST RESPONSABIL

Sfârşit de August la Constanţa.

Seară caldă, parfumată de mireasma proaspătă a valurilor.

La cazino lumină, muzică şi bal.

Pe terasa încărcată de mese goale, Pyk rămas singur, se gândeşte că în stropii de apă ce-i umezesc pantofii, sunt poate câteva molecule din apa Argeşului.

Dorul Singurenilor îl apucă din nou, şi tristeţea îl învăluie pe neaşteptate, ca şi cum printre valurile ce lovesc stâncile terasei ar fi şi unul de melancolie.

Orchestra atacă un vechi vals nemţesc şi Pyk îşi aminteşte câteva versuri din Samain:

„Les souffles qui flottaient parlaient de défaillance,
„Là-bas, d'un bal lointain, à travers le silence
„Douce comme un sanglot qu'on exhale à genoux,
„Des valses d'Allemagne arrivaient jusqu'à nous...

Valsul încetează şi tinere perechi invadează terasa spre a se răcori cu o „cassată" sau cu un pahar de şampanie.

Cochilia de paie în care se află ascuns Pyk, îl fereşte de privirea celor dimprejur, afară de a sirenelor ce eventual ar ajunge până la mal.

Râsete şi vorbărie, destupări de sticle şi ciocnete de pahare, murmurul valurilor şi du-te-vino al chelnerilor grăbiţi, ca şi eleganţa atâtor vestminte de bal, dau prilej lui Pyk să se simtă mai singur ca înainte, mai trist, mai copleşit de nostalgie, mai nimicit de imensitatea neagră a monstrului ilu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

minat de lună care își întinde coama solzată până la capătul lumii.

...„Dacă Celina ar fi fost mai puțin descurajantă... Sau dacă el, Pyk, ar fi fost mai... altfel! Ceva în genul lui Gaspar Christian.... ba nu!... ceva în genul lui, plus îndrăsneala căpitanului..." (Această reticență o face fiindcă s'ar simți jignit să invidieze un ofițer de cavalerie).

„Totuși (își zice Pyk) la ce-mi folosește personalitatea mea cu tot arborele ei genealogic, — când toți gușații ăștia de pe terasă sunt de o mie de ori mai mulțumiți decât mine?..."

„Pe unde o fi oare Celina în acest moment?..."

Cursul gândurilor îi este întrerupt de o stranie coincidență care îl strivește ca o mașină de sfărâmat piatră.

Alături de dânsul, la o masă încărcată cu răcoritoare și dulciuri, se aude glasul Celinei pe care-l recunoaște după caracteristica unui *rrr* puțin comun, și a unor accente de râs, pe care dânsul n'ar putea sub niciun cuvânt să le confunde sau să le uite.

Privind prin împletitura cochiliei sale, vede ceeace n'ar fi crezut. Patru persoane bine cunoscute lui, se întrec în vorbărie și bună dispoziție, în ciuda muzicei din sala de bal care își reîncepe corvoada cu docilitate.

Doamna Singureanu, Celina, căpitanul Christian și Lully Lustrin (fostă domnișoara Dümer) se complac într'o prietenie climaterico-balneară, care face pe Pyk să se ghemuiască în scoica sa de paie, ca un melc în casa lui, sub amenințarea primejdiei.

Și sub nedumerirea care îl cutropește, are tăria să asculte o convorbire nu tocmai favorabilă cinstitei lui persoane:

* * *

— „Eu, coană Catinco — zise căpitanul în bună dispoziție — am un principiu extras din tactica cavaleriei: când intri în țară inamică nu lăsa soldații și caii să se adape la fântânile întâlnite în cale, până nu te-ai convins că apa nu e otrăvită.

„De aceea am refuzat prietenia suspectă a acestui tip ca-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

raghios care se numeşte Picturnian I". (Cochilia lui Pyk s mişcă).

— „Odată pe când eram domnişoară — spuse blondă doamnă Lully Lustrin — Pyk a fost invitat de tatăl meu la un ceai intim în casele noastre din strada Romană împreună cu actualul meu soţ şi cu mai mulţi prieteni. Bine înţeles nimeni dintre străini sau cunoscuţi nu trebuia să afle de acest ceai (care între noi fie zis a fost jazz-band în regulă) de oarece grossmaman murise cu vreo câteva zile înainte şi deci, se presupunea că familia Drümer e în doliu.

„Care nu mi-a fost mirarea a doua zi de dimineaţă când ducându-mă la lecţia de canto mă întâlnesc cu Pyk, care cu zâmbetul mulţumit — parcă cine ştie ce ispravă ar fi făcut — îmi dă să citesc într'o gazetă la „Cronica mondenă" un *compte-rendu* conceput cam în felul acesta:

„Eri după amiază familia respectabilului domn Apollodor Drümer, directorul societăţii pentru profilaxia boalelor morale, a oferit intimilor casei, un ceai dansant *în saloanele măreţului imobil din strada Romană.*

„Atât doamna Drümer cât şi drăgălaşa sa fiică se întreceau în amabilităţi în scopul unei cât mai complete reuşite a petrecerii.

„Fermecătoarea d-ră Lully, al cărei păr de aur strălucea sub lumina splendidelor lustre ale salonului de dans, şi ale cărei graţii întreceau pe ale amăgitoarei vedenii din mintea sfântului Antoniu, a avut fericita idee să transforme pe nesimţite ceaiul într'un adevărat dineu-supeu, la care invitaţii s'au antrenat *până în zorii zilei, etc.*

„Când tatăl meu a luat cunoştinţă de această formidabilă gafă a lui Pyk, s'a făcut foc şi ne-a certat — pe mama şi pe mine — mai rău ca pe vremea fabricei de marmeladă, după vreun conflict cu tovarăşul său co-director. Cât despre autorul *compte-rendu*-ului multă vreme n'a mai călcat pragul casei noastre".

(Cochilia lui Pyk se clatină).

— „Nu mă miră nimic — reluă căpitanul râzând — fiindcă toţi donchişoţii de felul lui, sunt cei mai obişnuiţi gafeuri, din pricină că niciodată nu ştiu să se pună de acord cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mom-1901-1932

realitatea. Numai eu l'am făcut pe acest domn să'şi dea seama cu cine are aface când se întâlneşte cu mine!".

— „Imi daţi voie să confirm afirmaţia căpitanului prin felicitările ce i le prezint personal pentru nobilele sentimente ce'mi păstrează!" întrerupse ironic Pyk, eşind din cochilie, şi căutând să'şi păstreze calmul perfect al omului de lume.

— „Aaa!... dar ce-i asta?".. isbuti să întrebe căpitanul deconcertat pe deantregul.

— „O gafă ceva mai reuşită decât aceea despre care v'a povestit adineauri coniţa Lully!" răspunse Pyk, sărutând cu ceremonioasă înclinare mâna doamnei Ecaterina Singureanu, fericită că atât dumneaei, cât şi „Celinica" n'au riscat niciun cuvânt răutăcios la adresa adversarului lui Gaspar Christian.

* * *

A doua zi de dimineaţă, pe plaja unde altădată Ovidiu hexametrà gândurile sale pentru principesa îndepărtată a sufletului său, Pyk cu o havană originală între dinţi, îşi plimba resemnat nefericirea lui filosofică, sau mai bine zis, filosofia lui nefericită.

Poetul şi filatelistul Ticu Lustrin, în costum de baie cu dungi diagonale, aleargă prin nisip aşa cum l'a învăţat un prieten al său, ofiţer de marină.

Intâlnind pe Pyk îi spune:

— „Fug 600 metri dus, 600 întors, egal 1.200,—apoi intru direct în mare. E un procedeu eficace pentru fortificarea plămânilor şi combaterea obesităţii. Salutare!..."

Pyk are impresia că e la cinematograf, nu din pricina spectacolului pestriţ care se desfăşură pe dinaintea ochilor săi, ci datorită faptului că n'aude nimic altceva decât muzica.

Aceasta se petrece întotdeauna în urma întâmplărilor de felul celei din ajun dela Casinou când a fost nevoit să-şi pună auzul la o prea obositoare contribuţie, trăgând cu urechea la cele ce se spuneau despre dânsul; dar nu e pus în situaţia caraghioasă a lui „Nea Istrate", fiindcă pricepe după mimică, fără vorbă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromana.ro/ind/1901-1932

Deși a întrebat pe cei mai venerabili specialiști de urechi asupra acestui ciudat fenomen, nimeni nu a putut să-i dea vreo deslușire, cu atât mai mult cu cât cea mai mare parte dintre ei credeau că se află în fața unui farsor.

— „Atunci să vă explic eu, domnule doctor, cum stă chestia!" a spus el enervat unui medic cunoscut, care negă posibilitatea unui asemenea caz.

„Urechea, organ receptor, funcționează în virtutea principiului vibrațiunilor normale. Când aceste vibrații depășesc în intensitate maximum îngăduit, se produce procesul de supraîncărcare al aparatului acustic, care în chip fatal duce la o astenie foarte ciudată, receptivitatea pentru armonie rămânând intactă.

„Muzica, după cele mai noui teorii, făcând parte din domeniul terapeuticei ultrainsinuante, firește că trompa lui Eustache va continua să perceapă undele melodice, în ciuda defectuozității senzoriale a timpanului.

„Cât despre faptul că ceeace urechea pierde ca funcție de înregistrare, compensează ochiul, printr'o formidabilă creștere de penetrațiune vizuală, — fapt care mă face să afirm fără exagerare, că aud admirabil cu vederea — aceasta se datorește în bună parte legii interdependenței simțurilor, cunoscută (și necunoscută) până azi în psihologia experimentală!"

La care medicul, a răspuns (foarte contrariat de impertinența clientului său) că știința respinge orice încercare de speculație divergentă în domeniul specialității sale, etc.

* * *

Valurile mării se urmăreau în largul plin de mișcare al apei, de parcă ar fi fost cai de curse.

„Fac și spume la gură, fiindcă nu pot să ajungă la potou!" își spuneà Pyk.

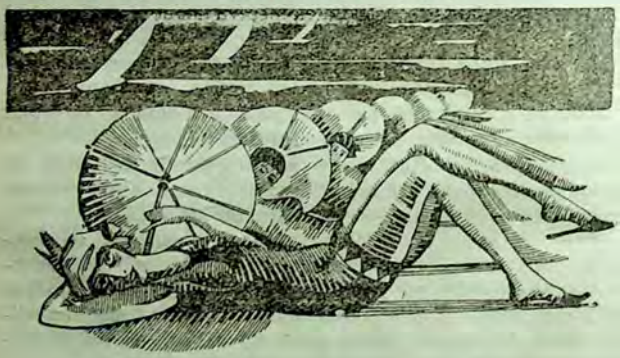
Lume tânără și mai bătrână, îmbrăcată (mai potrivit, desbrăcată) în costum de baie, ședea tolănită pe nisip, sub ochii indiscreți și îndrăsneți ai vilegiaturiștilor.

Un gardist de pază se apropie de Pyk și îi spuse:

— „Este oprit să privești cucoanele cu ochianu'!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdr/1901-1938

— „De ce ?"
— „Fiindcă n'ai voe să le priveşti de aproape !"
— „Dar pe cei cari le ţin în braţe nu-i opreşti ?..."
— „Nu, fiindcă dumnealor sunt în apă !
— „Ei şi ?..."
— „Apăi acolo sunt mai potoliţi !..."
— „Aşaaaa ?!..."
— „Vezi bine ! Uite, eu care stau aci şi privesc de pe ust atâtea goliciuni, îmi vine câteodată să turbez mai rău ca un armăsar. Dacă m'aş arunca în mare m'aşi mai potoli !"

— „Dar dacă te-ai arunca într'o... cabină ?"
— „Tare şugubăţ mai eşti domnule !"
— „Atunci ia o ţigară !"
— „Să trăeşti boerule că eşti deştept nevoie mare !"
— „Ce folos că nu înnot !"
— „Cum se poate ?... Şi de ce nu înnoată boerul ?"
— „Fiindcă mi-e frică de apa rece !"
— „Şi de ce'i pare rău boerului că nu înnoată ?"
— „Fiindcă e o chestie foarte complicată la mijloc !"
— „Înţeleg : dată dracului !"
— „Bine grăişi, camarade. Ce poate să fie mai dată dra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nori1901-1932

cului ca o femee ?"

— „Mai dată dracului ca o femee nu poate să fie de cât nevastă-mea, boerule !"

— „Mai ia o țigară că m'ai făcut să râd !"

— „Sărut mâna !"

— „Ia ascultă, camarade, vezi colo lângă ponton, o femee, în tricou alb ?"

— „Da, boerule !"

— „Vezi cum aleargă după dânsa prin apă, un bărbat în tricou albastru ?"

— „Firește că văd !"

— „Vezi cum a prins-o în brațe și o ține de burtă ca să înnoate ?"

— „Văd boerule !"

— „Ei bine, camarade, pe acea femee ași ține-o eu de burtă dacă ași ști să înnot, pe când asa altul o ține, iar eu mă mulțumesc să fumez !"

— „ ! ? !..."

* * *

Celina zări pe Pyk și simți că o pătrunde oarecare rușine.

Deaceea se sbătu cu mâinile și cu picioarele din brațele lui Gaspar și reuși să scape printre valuri, ca o sirenă din ghiarele unui triton.

Pyk urcă pontonul ca să deosebească mai limpede chipurile persoanelor din apă, și mai presus pe al Celinei care-i părea acum mai interesant ca oricând, de oarece turbanul de mătase ce-i strângea părul, îl făcea să semene cu al unui maharajah eșit dintre valurile pernelor de puf — de pe somptuoasa lui sofa parfumată și evantaiată !

Gaspar Christian salută pe Pyk, urcă scara de lemn de la capul pontonului, și ajungând — printre sutele de gură cască — lângă fostul său rival, îi strânse mâna ca unui adevărat prieten.

Pyk îi privi muschiulatura și se îngrozi la ideea unei experiențe de box pe socoteala fălcilor sale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Iată — își spuse el — ce anume admiră femeile la bărbați : moștenirea preistorică !...“

— „Știi că ai fost piramidal, mon cher ? Toți te-au găsit maestru în lovitura de teatru ce ne-ai dat aseară. Auzi ! Noi vorbeam de lup și lupul lângă noi !“

Pyk, în ciuda legii de interdependență a simțurilor enunțată cândva de dânsul, nu înțelegeà nimic din cele ce-i spu-

nea căpitanul cu toate sforțările vizuale ce făceà.

Totuși *par politesse* răspunse fără preget :

— „Evident, idiosincrasia simultană a apercepțiunii insensibile și inpenetrabile curente, nu poate avea un efect retroactiv asupra cuantumului aprioric al terapiei marine, căci punctul lucrativo-sentimental al omenirii — când e vorba de interes tactil — rămâne etern și unic : principiul sabiei... lui Damocles !“

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Gaspar văzând mutra atât de gravă a lui Pyk, crezu că vorbește serios, și simțindu-se sincer intimidat că nu pricepe nimic spuse încet :

— „Nu prea am auzit bine ce-ai spus, fiindcă mi-a intrat apă în urechi !"

Pyk prinzând după mișcarea buzelor oițerului, replica justificativă a acestuia, ar fi vrut să-i răspundă că având prea multă apă la cap, era firesc să i se scurgă puțină și în urechi.

Privi însă muschiulatura căpitanului și renunță benevol la confecționare de spirite.

In acest timp Celina se îndrepta în spre cabină, foarte necăjită că Pyk îi privește cu coada ochiului picioarele în plinătatea însușirilor lor naturale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cdr.bratianu.ro/fndrm:301-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ
„ASOCIAȚIUNII"

UN SCHIMB DE ACROSTIHURI ȘI O SUBRETA FOARTE BLONDĂ

După câteva zile de vilegiatură marină, punga lui Pyk în care un editor speculant și un creditor nemilos strecurase câteva mii de lei, devenise tot atât de amărâtă ca și sufletul lui pus la grea încercare de ușurința Celinei.

Leafa dela redacție întârzia să soseasca din București, iar filotimia lui Ticu Lustrin începuse să facă oarecari rezerve, prea bine justificate față de scumpetea traiului la băi și risipa nelecuibilă a lui Pyk.

Incă două-trei zile de stat la Constanța și eroul nostru trebuia să-și ia rămas bun dela atâtea frumuseți iubite — marea, Celina, plaja, — pe care le va putea revedea cine știe când și cine știe cum!

O furie de ostaș viteaz, înfrânt de utilajul mecanic al vrăjmașului, clocoti în sufletul lui Pyk, asemenea unei ape mari, silită să treacă printr'o albie prea îngustă.

Cecace îi rodea mai grozav inima, era faptul că nu putea să ia parte la escursia cu vaporul la Constantinopol, organizată de „un distins cerc de ofițeri de marină și de dame din înalta societate", din care făcea probabil parte și Celina.

Niciodată nu simțise mai mult ca acum lipsa banului, iar prezența atâtor îmbogățiți de război în primul nostru port, îi coborî prestigiul sub zero grade, făcându-l să gândească cu sarcasm că bine a spus sfântul Mateiu Evanghelistul, că nu trebue să arunci mărgăritarele la porci („margaritas ante porcas") fiindcă din mocirla în care a căzut Constanța — perla mării negre — nici Mitropolitul Dosofteiu n'ar mai putea-o scoate!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/anul-1901-1932

Şi apoi el Pyk, ai cărui strămoşi îşi purtau îndrăsneala dealungul apelor răsvrătite, să fie nevoit să părăsească băile de mare, pentru meschine motive financiare!

Scârba ce-l cuprinse şi-o tăie cu o înghețată de lămâie la o cofetărie din piața lui Ovidiu.

Văzând statua din piața primăriei, reprezentând pe marele poet clasic printr'o artă foarte puțin clasică, făcu următoarea reflecție glumeață:

„Ovidiu cu Iulia, eu cu Celina, amândoi ne-am ars ca niște fraeri, victime ale potentaților zilei!... Pe el l'a curățat August, pe mine banul. In definitiv tot aia e!"

Şi adresându-se direct bronzului, adaugă:

— „Iubitul meu coleg din antichitate! când *perispritele* noastre se vor întâlni în Câmpiile Elizee, ai să cunoşti şi tu „Fastele" şi „Tristele" vieții mele, şi ai să scrii şi tu acolo, cu stiletul tău fluidic, o ediție mai reuşită a *Artei Iubirii!*"

In acest timp, Celina, însoțită de doamna Singureanu şi Gaspar Christian, trecea spre Cazino, îmbrăcată într'o toaletă de mătase albă, cu reflexe şi luminosități sidefate, în bătaia soarelui de amurg.

Gândul despărțirii de această „spintecătoare de suflete" îi inspiră un rămas bun, pe care îl aşternu pe hârtie în formă de acrostich.

A doua zi după amiază când Pyk îşi făcea calabalâcul pentru Bucureşti, subreta impopoțonată a doamnei Singureanu aduse un plic cu sigiliu princiar rus purtând inițialele C. S., şi care plic conținea un răspuns — tot în formă de acrostich — cu următoarea finală închinare:

„Pyk, dă-mi arta să pun ciucuri
„Imposibilelor mucuri
„Cc-ți trimit ca să te bucuri..

„Pe cuvântul meu de fată
„Iți promit să-ți dau odată
„Carameaua ta visată!..."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Pyk citi de vreo zece ori versurile primite, bău un păhăruţ de cognac în cinstea iubitei lui, şi în culmea fericirii pământene, începu să strângă în braţe pe subretă.

Aceasta nu făcu nicio împotrivire care să arate vreo contrarietate de ordin psiho-fisiologic.

Mai mult încă, braţele ei schiţară un gest asemănător, ceeace dădu lui Pyk un impuls nu tocmai potrivit respectului ce purta Celinei Singureanu.

Dilema în care îl punea provocarea curierului femenin ce-i răsculase poftele, îl făcu să tragă concluzia că o fatalitate oarbă îl urmăreşte în toate acţiunile sale. Cum va mai apare el în faţa iubitei lui, când aceasta va afla din gura servitoarei actul cu care s'a nedemnitat singur ?

Totuşi, în ciuda acestui fulger scăpărat de raţiune în conştiinţa lui întunecată, îşi simţea trupul înfierbântat, mai rebel ca un armăsar ce nu mai vrea să ştie nici de zăbală nici de strună.

Şi servitoarea care era mai blondă ca o coajă de franzelă, şi mai albă ca miezul acestui aliment de primă necesitate — ceeace însemnează că era antipodul Raluchii dela Singurenii-pe-Argeş —, simţea o perversă mândrie la gândul că încă unul din cavalerii stăpânei sale o preferă pe dânsa, aşa cum o preferase în ajun (şi în împrejurări similare) domnul căpitan Christian la hotelul unde era tras dumnealui.

De aceea zâmbi mulţumită de hotărîrea lui Pyk de a trece dela intenţie la fapt, cu toate că i se păru inexplicabilă această şovăire (domnul căpitan Christian mersese mai cu iuţeală).

Căci la urma urmelor, Margareta (acesta era numele subretei) se comporta destul de bine faţă de asemenea situaţii.

Destul de îngrijită şi de curată, cu un jupon de pongé rose (primit în dar dela stăpâna ei), cu picioare pline dar nu groase, cu pieptul desvoltat dar nu pornit la vale, cu miros de piele dar nu de sudoare, (făcea baie zilnic la plaja veche), în sfârşit cu oarecarî nervi „naturali", — dânsa nu era de lepădat.

Dacă n'ar fi fost imagina severă a Celinei — care se interpunea fără rost şi fără preget în atmosfera acelei camere

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon/1901-1932

de hotel —, poate că Pyk şi-ar mai fi prelungit dispoziţia şî ar mai fi reţinut achiziţia!

Margareta mirată că entusiasmul domnului Pyk a scăzut prea repede, lucru ce n'a observat la domnul căpitan, („care nu se mai sătura de dânsa") părú puţin cam jenată când se simţi părăsită brusc pe dormeuză.

Aşa om aproape că nici nu mai văzuse!

Îşi acoperi repede goliciunea pânteculuí ei, rotund şi alb ca un tort cu frişcă, şi sări de pe canapea dintr'o singură mişcare.

Când însă Pyk îi puse în mână penultima lui sută disponibilă, fata se însenină subit, ca portolaca la ivirea soareluí, şi se crezu obligată să îmbrăţişeze din nou pe darnicul ei pasager, însufleţită de constatarea că tot „ţivilii" sunt maî galantomi ca militarii, (fiindcă dărnicia lui Christian se manifestase sub forma unei bancnote de un pol).

Pyk îi dădu un bileţel de răspuns pentru domnişoara, şî o concedie cu binişorul.

Apoi plin de dispreţ faţă de sine însuşi, şi gândind că atunci când bestia încalecă pe om, nu-i mai îngăduie să alcagă binele de rău, — coborî scările hotelului, cu intenţia să ceară lui Ticu Lustrin ceva bani cu împrumut fără scadenţă.

Ajungând jos, era cât p'aci să-şi frângă picioarele într'un canal deschis, prin care urma să fie introdus un vagon de lemne pentru serviciul hotelului.

Lui Pyk îi trăsni o năstruşnică idee prin cap, aşa cum numaî comandanţilor de mari unităţi li se întâmplă pe front, în clipe de grozavă ameninţare şi răspundere.

Pentru realizarea ei trecu drumul la o casă scundă unde locuia vechiul său camarad de liceu şi tovarăş de internat, medicul căpitan G. Petrescu-Fibrom cu serviciul la aviaţia din localitate.

Se întreţinu cu dânsul mai multă vreme, descusând amintirile înseilate pe tiparul uneî adolescenţi anodine şi trecu la scopul vizitei sale: solicitarea unei fructuoase colaborări într'o chestie care cerea pe lângă intervenţia medicului, discreţia absolută a prietenului.

* * *

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII"

Când eşi dela doctor, Pyk se simţi mai fericit ca fătul ce scapă din încleştarea chinuitoare a forcepsului. De aceea porni cu paşi vitejeşti spre piaţa Ovidiu, fredonând — se mira şi el de ce —, cunoscuta melodie a „Internationalei".

Poate fiindcă era vorba de o lovitură de stat... la Constanţa!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morn1901-1932

III

UN CANAL PREȚIOS ȘI UN PATRON GENEROS

Pentru lămurirea povestirii de mai la vale trebuie știut că hotelul unde ședea Pyk, era condus de către cunoscutul antreprenor Moses Iacobsohn, om foarte priceput în afaceri, devenit arhi-milionar după războiu.

Patrona trei hoteluri în Constanța cu restaurantele și anexele lor (cafenea, bodegă, cofetărie, etc.), avea concesiunea societății Techirghiol-Movila la băile Carmen-Sylva, *„gira"* mai multe cinematografe și varieteuri în București, în sfârșit era omul de afaceri al vremurilor de astăzi.

Adevărul e că loviturile sale „en grand" nu le dà singur, ci ajutat de vizitatorii băilor, cari ar fi plătit orice prețuri li s'ar fi cerut, numai din dorința colaborării desinteresate în opera de propășire națională a antreprenorului.

Cum însă unii dintre clienți (puțini la număr) nu prea se împăcau cu situația de mai sus, — protestând vehement împotriva speculei desfășurate în stabilimentele d-lui Iacobsohn —, și cum printre acești clienți se număra și publicistul Grigore Damian Picturnian, firesc era ca ziarele din Capitala țării (și în special cotidianul la care lucra Pyk) să mai ia din când în când în sfârcul biciului pe marele antreprenor.

Or, domnul Iacobsohn, printr'o abilitate profesională foarte bine sprijinită de majoritatea vizitatorilor, știa să îndulcească lucrurile (acuzațiile nedrepte cad dela sine) și să pună pe fiecare la locul lui. (Bunăoară ziariștii l'au atacat fiindcă dumnealui n'a înțeles să-și deschidă punga sub presiunea amenințărilor lor).

In consecință, publicul serios se desolidariza bucuros de „pescuitorii în apă tulbure", dând la nevoie (și de ce nu mă rog ?) orice declarație de mulțumire i s'ar fi cerut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Iar un general pensionar a ştiut să precizeze de minune vina publicului printr'o glumeaţă comparaţie, strigată în plin restaurant :

— „Socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg, cum nu se potriveşte domnul Iacobsohn cu noi... sau cu o gâscă de jumulit !"

Auditoriul (inclusiv marele antreprenor) a râs satisfăcut, iar lucrurile au reintrat în normal cum reintră jucătorul de cărţi în tripoul în care s'a decavat.

* * *

La ora când muzica regimentului 36 infanterie îşi sfârşise prima simfonie, şi când lumea curgea nesfârşită pe stradă ca un râu umflat de ploaie, un ţipăt de plămâni sănătoşi

atrase pe curioşi în jurul unui canal, în care un tânăr cu mustaţa rasă, intrase până la brâu, zbătându-se ca o pasăre răpită în gura câinelui de vânătoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1932

Pyk — fiindcă nu putea fi altul tânărul din canal — gemea și se văicărea într'una, în timp ce un domn bine îmbrăcat și un sergent dela muzică, încercau să-l scoată binișor din gaură..

La fiecare atingere a piciorului drept, Pyk urla de-ți lua urechile, spunând printre răcnete că și-a rupt osul.

Patronul hotelului — simpaticul domn Moses Iacobsohn — sosi la locul accidentului, și recunoscându-și clientul își dădu părerea că ar fi bine ca domnul Pyk să fie transportat în camera dumisale unde un medic îi va da ajutoarele necesare.

Pyk protestă și ceru ca doctorul să sosească imediat, spre a'l ridica de acolo în mod științific, fiindcă oameni nepricepuți în chirurgie ar putea să-i deplaseze iremediabil oasele rupte.

Un comisar (martor ocular) și alte persoane din asistență convinși de argumentul pacientului, fără să mai asculte replica patronului, dădură fuga la medicul de peste drum, fiind cel mai aproape de locul accidentului.

Doctorul G. Petrescu-Fibrom, răspunzând de urgență la cererea publicului, cercetă foarte amănunțit piciorul lui Pyk cu o mutră foarte gravă pe care se citea descurajarea.

După câteva minute de palpări dureroase, subliniate de gemetele înăbușite ale lui Pyk, medicul opinând că se află în fața unui foarte serios caz de entorsă maleolară, împărtăși comisarului necesitatea transportării la spital a pacientului.

Reprezentantul forței publice chemă numaidecât un birjar și ridică pe Pyk cu ajutorul profesionistului.

Hotelierul care scăpă ca prin urechile acului de furia mulțimei (fiind socotit vinovat de accident) se grăbi să alerge la spital ca să afle adevărata stare a clientului său.

Nenorocirea făcu să audă acolo, din însăși gura medicului șef al spitalului, confirmarea entorsei piciorului drept a victimei neglijenței sale.

Pyk continuând să se vaite fu izolat într'o cameră separată, datorită intervenției medicului căpitan G. Petrescu-Fibrom pe lângă medicul șef al spitalului, sub cuvânt că pacientul este un distins personagiu al publicisticei românești,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901_1932

membru în S. S. R., directorul revistei literare „Pleiada", redactor la marele cotidian „Globul", etc. etc.

După o noapte petrecută în neliniște și nesomn din pricina nesiguranței sfârșitului acestei aventuri, Pyk primi vizita patronului la spital.

Cu un aer catastrofal, care amintea pe al Papei Piu VII în clipa când a aflat că Napoleon Bonaparte nu era cununat religios cu Josefina de Bauharnais, hotelierul se apropie de Pyk și întrebându-l de sănătate, îi zise :

— „Așa nenorocire pe capul meu, nici că se putea mai mare !"

La care fostul său client răspunse jumătate zâmbind, jumătate gemând :

— „Nenorocirea nu e pe capul dumitale, scumpe d-le Iacobsohn, ci pe bietul meu picior !"

Această replică dădu puțin curaj patronului, care îndrăsni să ceară, plin de emoție, renunțarea la orice acțiune în daune. (Vezi art. 998 C. Civ.)

Firește, Pik cu toată bunătatea-i caracteristică, nu putea să făgăduiască așa ceva, atâta vreme cât contravaloarea jertfei sale, nu catadicsea să ia conture mai vizibile.

Domnul Iacobsohn plecă demoralizat dela spital iar pe la amiază când fu chemat la comisariatul de poliție respectiv, pentru anchetarea cazului, starea sufletească în care se găsea, era în adevăr de plâns.

In consecință (sau mai bine zis în înțelegere de situație) recurse la ultima dureroasă încercare : un pachet cu bancnote.

Lovitura reuși de minune, evident nu fără oare cari dificultăți, înfrânte de apelul desnădăjduit al patronului pe lângă „distinsul domn Pyk" și pe lângă nobilele dumnealui sentimente.

Plecat dela spital, hotelierul alergă spre poliție cu declarația salvatoare care cuprindea renunțarea pacientului la orice pretenție.

Comisarul — ochi de veveriță și nas de prepelicar —, înțelegând rostul (mai bine zis prețul) acelui petec de hârtie,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

se lăsă greu, chiar mai greu ca victima domnului Iacobsohn, întrucât (susținea ofițerul de poliție) renunțarea la acțiunea civilă nu înlătură culpa penală, a cărei urmărire rămâne întreagă.

Impricinatul, deși auzise dela avocat că quasi-delictele (facta culposa) au un caracter pur civil, totuși găsi cu cale să se mai scotocească puțin prin buzunare.

Găsind în ele un mod de a vedea mai puțin juridic, dar ceva mai judaic, dădu din cap semnificativ, având aerul că zice: „Speculanții ăștia ordinari ar putea perfect de bine să intre în întreprinderile mele!"

— „Și cât te costă toată daravera asta, scumpe domnule Moses?" întrebă (după încasarea onorariului) comisarul pe patron.

— „Apoi 50 mii declarația asta și 10 mii dreptul dumitale fac tocmai câștigul meu pe un sezon!"

— „Chiar dacă nu ar fi așa, eu cred, — răspunse comisarul zâmbind satisfăcut — că ai scăpat extrem de ieftin, iubite nene Iacobsoane!"

Și servindu-se cu țigări (la plural) din tabacherea hotelierului, conchise în chip de zicătoare:

— „Cine nu închide canalul, deschide punga!"

Ironia soartei, adăugăm noi, e că Pyk, evacuat din spital în cursul aceleași zile, fiindcă examenul radiografic dovedise cu nu era vorba de o entorsă maleolară, așa cum se crezuse la început din pricina impresionabilității și hypersensibilității pacientului, ci numai o ușoară întindere a ligamentelor, sbură (șchiopătând) spre București, ca să-și scoată hainele dela croitorul Froim Iacobsohn (fratele antreprenorului din Constanța).

„Nimic mai cinstit — își zicea Pyk — decât să iau banii dela unul și să-i duc celuilalt. Pentruce să înstrăinez averea prea cinstitei lor familii?"

Avusese însă grije, înainte de plecare, să „împrumute" doctorului G. Petrescu-Fibrom, o modestă sumă recompensatrice...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ncr1901-1932

O IDILĂ INTRERUPTĂ ŞI UN CĂLĂTOR CU GHINION

Plecarea grăbită a lui Pyk la Bucureşti era socotită de Gaspar Christian ca o demonstraţie împotriva Celinei.

In ziua hotărîtă pentru escursie, „Impăratul Traian", răbdător ca orice monarc bătrân, primea în palatul său plutitor mulţimea celor dornici de călătorii prin orientul veşnic poetic al Europei.

Puntea vaporului înţesată de lume, ora plecării aproape, căpitanul la postul de comandă, — întâiul semnal prevestitor străbătu văzduhul, oprindu-se fioros în urechile întârziaţilor.

Printre aceştia din urmă, Pyk într'o trăsură hodorogită şi prăfuită, trasă de o mârţoagă schioapă, lovea cu desnădejde în spinarea vizitiului cu fes, care deşi fatalist din fire ca orice turc, opri la un moment dat vehiculul, spunând cu hotărîre clientului său:

— „Dacă dumneata baţi la mine într'una, atunci domnu merge pe jos!"

Lui Pyk îi venea să sdrobească cu măciuca lui de abanos, capul turcului, dar se gândi la apropiata plecare a pachebotului şi se mulţumi să facă apel la bunăvoinţa vizitiului (în schimbul tarifului dublu).

Turcul dădu bice calului, care porni în trei picioare spre cheiul portului, unde ajungând în galop provocă râsul publicului înşirat pe punte.

Al doilea semnal făcu pe Pyk să electrizeze printr'un pumn şi mai puternic pe turc, care la rândul său îl trecu în formă de biciu asupra mârţoagei sale săltăreţe.

Când Pyk, transpirat şi agitat ajunse la debarcader de abia avu timp să prezinte actele la control.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Odgoanele fură numaidecât deslegate, iar scara ridicată în ciuda celor din urmă retardatari cari n'avură norocul să găsească o brişcă ante-deluviană şi o mârţoagă tripedă cu importanta misiune de a face legătură între uscat şi apă.

Cel de-al treilea semnal dădu lui Pyk (revenit pe deantregul din recenta criză a urechilor sale) fiorii unei plecări nemaitrăite, fiori de desnădejde şi de nerăbdare totdeodată, asemeni unor mişcări puternice de aer frământând arborii din două direcţiuni contrare.

Cercetă în dreapta şi în stânga cu tot dinadinsul, dar nu găsi nici pe Celina, nici pe Gaspar, nici pe doamna Singureanu.

După ce căută prin toate ungherele pachebotului pe dulcineea visurilor lui, o decepţie grozavă îl cuprinse la ideea că s'a păcălit ca un caraghios.

Ar fi renunţat bucuros la călătorie dacă nu s'ar fi aflat în largul mării, la o depărtare de câteva mile de cazinoul unde, probabil, Celina „flirta" cu Gaspar Christian, (acel ofiţer care cu câteva luni înainte o făcuse să turbeze sub mânia geloziei şi a urei).

Deşi călătorii se grăbeau să ia loc la cina de seară, vrând să profite de vremea ce îngăduia vasului să lunece pe linia lui fluidică fără „mal de mer" — Pyk se mulţumi să se retragă pe punte.

Unui tovarăş de călătorie, Pyk îi spuse în glumă:

— „Noi românii suferim de mania anexiunilor inutile. Aşa bunăoară am luat dela bulgari Balcicul — vechiul Dionysopolis al grecilor — fără ca să-l folosim la ceva!".

— „Pardon" spuse indignat interlocutorul (un colonel în retragere care nu sesizase tonul glumeţ al lui Pyk), „dumneata trebue să fii străin de neamul nostru! Dacă ai fi român n'ai putea să îndrăzneşti să rosteşti asemenea vorbe despre drepturile noastre istorice asupra unui oraş, care va juca mai târziu, mă înţelegi, rolul unui port maritim, permiţând apusului cea mai rapidă legătură cu răsăritul şi oferind totdeodată, mă înţelegi, — un debuşeu admirabil pentru grânele noastre!..."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromania.ro/mdr/1901-1932

— „Foarte bine! — întrerupse Pyk cu gândul să scape de urgia ce se abătuse netam-nesam pe capul lui — dar ce-mi folosește mie Balcicul dumitale, dacă nu e întrebuințat ca stație de oprire între Constanța și Constantinopol? Un port în care nu poți să acostezi, înseamnă un birt unde nu poți să mănânci, un hotel unde nu poți să dormi, un club unde nu poți să-ți încerci norocul, o damă unde nu poți să ai acces!"...

— „Domnule, — întrerupse la rândul lui, foarte indignat colonelul,— să nu îndrăznești să mă ei în râs, că te tai cu sabia!".

Și aducându-și aminte că e în retragere, modifică instantaneu:

— „Te tai cu sabia sufletului meu de vechi ostaș român!"

— „In cazul acesta—răspunse Pyk pe un ton mai serios,— îmi pare foarte bine de cunoștință, și vă rog să mă ertați că am îndrăznit să fac glume nepotrivite cu dv., dar iată despre ce e vorba: Eu de și m'am îmbarcat la Constanța cu intenția să merg la Constantinopol, m'am ars cu Stambulul înainte de a intra în focul Cornului de aur, și grozav de încântat aș fi dacă aș putea să mă întorc la uscat pe drumul cel mai scurt!"

Colonelul făcu un semn din sprîncene care arăta bănuiala în scrânteala creerului interlocutorului său, și se îndreptă spre balustradă, bolborosind cuvinte neînțelese.

Rămas singur între cer și apă, între colonel și între perspectiva unei noui convorbiri cu el, Pyk se gândea la farsa pe care i-o jucase întâmplarea. De necaz scuipă de două ori în mare și se retrase în cabina de clasa I, unde dădu peste un străin care făcea pasiențe.

Străinul se crezu dator să se prezinte în franțuzește (Suarez-Bey, originar din Cairo) și să expună lui Pyk, pe lângă scopul călătoriei sale în Orient, de unde avea să aducă covoare scumpe și esență de roze de Ispahan, — nomenclatura, istoricul și fisiologia produselor originale orientale în legătură cu deprecierea valutei după război, — lucruri pe care Pyk le asculta cu atenția depusă altă dată la imposibilele cursuri de matematici ale dascălilor din liceu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Culme a ghinionului, partenerul, după ce obosi cu expozeul său botanico-financiar, rugă pe tovarășul său de cabină, să facă cu dânsul o partidă de table, ceeace Pyk primi din condescendență și descurajare.

Un noroc nenorocit îl făcu să câștige cinci linii și un mart în șir, fapt care exasperă pe oriental până la turbulență.

Pyk socoti că e momentul să pună capăt acestui joc inoportun și se ridică.

Suarez însă începu să spună în limba lui niște cuvinte, după a căror intonație Pyk înțelese că reprezentau ceva foarte grav. Așa că se așeză din nou la table, câștigând încă patru linii, în ciuda dorinței sale de a pierde.

Ca să mai schimbe mersul zarului, Pyk spuse pe un ton jumătate vesel, jumătate plouat:

— „Cine câștigă la joc, pierde în dragoste! Aș vrea să mă bați la table și să mă iubească Celina!".

Suarez întrebă:

— „O femee?".

Pyk era să izbucnească în râs, dar își aduse aminte că orientalii au și iubite de alt gen, și răspunse scurt:

— „Exact".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— „Și dușman (voia să spună rival) este ?"

— „Este !..."

— „Atunci... asta !"

Și Suarez scoase de sub pernă un cuțit, pe care printr'o mișcare de jongleur consumat, îl învârti de trei ori pe deasupra capului, prinzându-l în teaca de os ce ținea în cealaltă mână.

Pyk, în fața unui asemenea specimen, simți (din cauza valurilor probabil) cum îl cuprinde subit ameteala răului de mare.

Rugă pe oriental să-l cruțe pentru câte-va minute, ceeace acesta îngădui cu o delicatețe ce contrazicea în chip foarte plăcut impresia produsă la început.

Scăpat de pacostea tablelor, — care după aceea a convorbirii cu colonelul în retragere, venea ca un fel de gândac găsit într'o mâncare ce ți-a ars limba — Pyk se urcă pe puntea de sus a vasului, unde respiră din toată puterea plămânilor aerul proaspăt și parfumat al văzduhului.

Luna în ultimul ei pătrar, dedea largurilor o învăluire de lumină boreală ca în nopțile Islandei îndepărtate.

Singur pe puntea înălbită de raze, Pyk simțea mai bine ca oricând zădărnicia străduințelor omenești, în fața imensității oarbe a firii, și a tăriilor neîmblânzite ce zac în sânul ei.

Un salt peste balustrada vasului, un fior de ghiață în cap, un strigăt surd în pustiul mării, și liniștea veșnică s'ar lăsa peste sufletul lui de întârziat.

Se scutură de groază, și conchise prin comparație :

„Dacă viața e stupidă, moartea e mai idioată ca gușații dinprejurul Sibiului !"

Se uită la ceas : ora 1.

Ultimele acorduri ale pianului din sala de lectură, se pierdură în spațiul nesfârșit dintre cer și apă, ca și cele din urmă rotocoale de fum ale țigării sale.

Vru să se întoarcă în cabină, dar perspectiva jocului de table cu Suarez, îl înfioră mai grozav decât cugetarea lui pesimistă.

Se înfășură în pelerina lui marinărească, și se întinse pe o bancă cu gândul să se odihnească.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

O siluetă feminină pe umerii căreea flutura un şal ca spuma, se îndreptă spre copastia vasului.

Umbra se sprijini cu cotul de balustradă, şi rezemându-şi faţa în palma dreaptă părea că cercetează — cu scopul unei escapade zănatice — puntea de lumină aruncată de lună peste larguri.

Pyk privi această făptură ciudată, al cărei profil aristocratic aducea cu al Celinei, şi găsi că linia frunţii este mult mai clasică la domniţa din Singureni.

Făcea aceste aprecieri estetice atât cât îi îngăduia semiobscuritatea văzduhului, în timp ce sgomotul uniform al motoarelor şi clipocitul continuu al apei, concertau într'un cacofonic duet.

Lui Pyk îi era tare necaz de acest sgomot imposibil, asemănător cu al unei maşini de tocat pătlăgele — fiindcă îl împiedica să asculte serenada pe care necunoscuta începu să o îredoneze sub puterea cine ştie cărei vibraţii tainice.

Şi-şi zicea el — cu drept cuvânt firesţe — că numai dragostea poate conduce spre bordul vasului, la ora 1 din noapte o fiinţă care în loc să se gândească la culcare, face poezie în faţa valurilor.

Câtă vreme a trecut stând întins pe banca de lemn ascultând romanţe, Pyk n'ar putea spune nici măcar cu aproximaţie.

In schimb ar putea — printr'o asociaţie de idei datorită lecturii unei cărţi de popularizare ştiinţifică — să susţină că Einstein (din neexperienţă probabil) nu cunoaşte principiul relativităţii timpului, când acest timp se scurge noaptea pe puntea unui vas, între laringele vibratoriu al unei somnambule şi urechile hyperatente ale unui ascultător întins pe o bancă.

Două piedici serioase îl făceau pe Pyk să rămână locului, deşi o putere fără seamăn îl împingea mereu spre balustradă:

Mai întâi buna creştere faţă de femei, — imperativ indestructibil al cavalerismului său transcendental.

Al doilea, teama vre-unui răspuns tăios din partea necunoscutei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Totuşi era sigur că aceasta cânta din nevoia dragostei, şi că el Pyk ar fi căzut bine lângă dânsa în acel moment de vrajă marină şi de taină înfiorătoare.

Atunci, pentru ce nu se mişca de pe banca unde se ţintuise singur ca într'un cosciug, înăbuşindu-şi respiraţia de teamă să nu atragă luarea aminte asupra lui ?.

Fiindcă Pyk moştenise dela strămoşii săi, Picturnieni şi Springenlifţi de Grandsalam, toate impulsiunile lor sufleteşti, mai puţin voinţa de a le traduce în fapt.

Poate că îi lipsea dicţionarul trebuincios pentru realizarea acestei traduceri.

Cât despre ciudatele eşiri de care s'a vorbit în această povestire, nimeni n'ar putea să le socotească mai mult de cât nişte simple imitaţii după vechile modele ale familiei, imitaţii asupra cărora înaintaşii eroului s'ar fi exprimat cu acel surâs blajin cu care părinţii încurajează talentul artistic al copiilor, atunci când aceştia fac oameni pe hârtie !

Incă o siluetă (de data asta cu pantaloni) apăru pe punte.

„De sigur, altă victimă a insomniei (îşi zise Pyk). Cel mai bun lucru deci, ar fi o sindrofie în trei".

Umbra fuma dintr'o pipă foarte lungă, ceeace aminti lui Pyk că are şi el o tabacheră cu ţigări.

O scoase din buzunar şi voi să se scoale ca să ceară foc dela noctambul, dar înlemni.

Apariţia avea profilul căpitanului Christian.

— „Tiens ! c'est vous Gasparrr ?" făcu necunoscuta, mai voioasă ca exploratorul ce-şi încununează truda cu descoperiri minunate.

— „Aaaa !... dar ştii că are haz ! Ce cauţi aci la ora asta ?" găsi să întrebe căpitanul ca şi cum nu s'ar fi aşteptat la această întâlnire.

— „Am venit să spun valurilor că nu mi-e somn. Dar dumneata ?"

— „Să chem o sirenă căreia să-i resping ispita !..."

Atâta auzi Pyk, căci un vânt uşor se abătu deodată asu-

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pra întârziaților, furându-le una câte una șoaptele de pe buze.

Atât, și totuși, cât de mult!

A, de ce nu era acum în tren ca să poată trage semnalul de alarmă ?

De ce împrejurarea imbecilă l'a așezat în aceeaș cabină cu un tablagiu, isgonindu-l astfel pe punte ca să descopere pe Celina Singureanu în convorbire cu vechiul ei cavaler ?

De ce n'a ajuns puțin mai târziu la debarcaderul din Constanța, ca să piardă vaporul ?.

De ce un hotelier neglijent a lăsat deschis capacul canalului ?.

De ce Gaspar Cristian a venit și dânsul pe puntea de sus, când putea foarte bine să-și consume luleaua pe puntea de jos ?

De ce d-na Singureanu a îngăduit fiicei sale să iasă noaptea din cabină ?.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De ce ?
De ce ?
De ce atâtea fapte cari fac să-ţi pui întrebarea „de ce" şi să tragi concluzia că viaţa miroase a ouă clocite ?

* * *

Sărutarea plină de hotărire pe care Gaspar o puse pe buzele Celinei, îl făcu pe Pyk să scoată un geamăt atât de puternic, încât amorezaţii încremeniră în ascultare.

După câteva clipe :

— „Cu siguranţă vreun lucrător culcat pe vreo bancă !"

— „Ce fioros a gemut !"

— „Să vedem cine e !"

— „Gaspar, mi-e frică !"

— „N'ai nicio teamă, căci eşti cu mine !".

La această din urmă replică, Celina se lipi (din cauza fricei probabil) atât de strâns de Gaspar, încât acesta o sărută din nou, însă ceva mai prelung...

Al doilea geamăt şi mai înfiorător despărţi pe tinerii înflăcăraţi din cleştele dragostei, tăindu-le răsufletul.

Căpitanul se reculese cel dintâi şi începu să inspecteze băncile, trăgând pe Celina după dânsul ca pe o viţeluşă la pripon.

Liniştea văzduhului devenise copleşitoare.

(Părea că şi motoarele îşi domoliseră sgomotul lor monoton şi enervant).

In faţa unei mătăhale negre întinsă pe o bancă, cercetătorii se opriră.

Gaspar aprinse bricheta şi la lumina plăpândă a benzinei din fitil, îşi dădu seama că se află în faţa unui om înfăşurat într'o pelerină neagră.

— „Un ofiţer de marină, Gaspar !" şopti Celina emoţionată.

Şi adăogă prinsă de curiozitate : „Desvelește-i faţa, ca să-l vedem !".

Căpitanul încercă să satisfacă dorinţa iubitei sale, însă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

îi fu peste putinţă, căci mâna necunoscutului se încleştase strașnic în faldurile pelerinei.

— „Domnule, te rog — începu Christian după oarecare şovăire — ar fi bine să ne spui ce ai, şi dacă e nevoie, să chemăm medicul vasului să-ţi dea ajutor".

(Tăcere).

— „Domnule, — reluă căpitanul, — ai gemut de două ori de parcă te-ar fi strâns ursul în braţe. Desveleşte-ţi faţa, te rog şi spune-mi dacă treci cumva prin vreo criză?".

(Tăcere).

— „Dacă nu vrei să răspunzi, mă voi simţi obligat să anunţ pe comandantul vaporului, cu atât mai mult cu cât am impresia că mă aflu în faţa unui ofiţer de marină, deci a unui camarad!".

Şi zicând aceasta, Gaspar stinse brichela şi se îndreptă spre pupa vasului ca să prevină pe comandant.

In acest timp Pyk se hotărî să-şi arate figura.

Celina rămase perplexă în faţa acestei conversiuni neaşteptate. Nu îndrăznea nici să se apropie de chipul necunoscutului spre a'l cerceta, nici să dea fuga după Gaspar.

Sta locului parcă i s'ar fi prins tocurile pantofilor între scândurile punţii.

Pyk fără să facă vreo mişcare, şopti atât de încet un cuvânt, încât Celina mai mult bănui decât auzi, că reprezintă numele ei.

Avu curajul să întrebe

— „Mă cunoşti?"

— „Da!"

— „De când?"

— „De acum!"

— „De ce mă chemi?"

— „Nu ştiu".

—„Eşti bolnav?"

— „Sunt rănit!....."

— „Ce oroare".

— „...In inimă!"

— „Cine-i ucigaşul?..."

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— „Gaspar Christian!"

Numele căpitanului n'a mai fost spus pe șoptite, ceeace făcu pe Celina să recunoască pe Pyk, și să dea un țipăt înăbușit.

Gaspar, care tocmai se întorcea spre banca necunoscutului, auzind țipetele Celinei și văzând-o fugind, alergă după dânsa pe coridoarele și scările pachebotului, fără să o mai poată ajunge.

Pyk, deși sdrobit de fulgerătoarea întrevedere cu Celina, crezu nimerit să se întoarcă și el în cabină, cu atât mai mult cu cât i s'ar fi părut inoportună o explicație „ab irato" cu Christian, ai cărui mușchi îi apreciase pe plaja dela Mamaia.

Suarez cum simți pe Pyk, se dădu jos din pat și pe ton glumeț, îl dojeni pentru îndelungata dezertare dela joc.

Deschise cutia cu table depe măsuța cabinei și aruncă zarurile cu voioșie.

Dar Pyk era prea desființat ca să mai poată relua jocul.

Pretextă o indispoziție foarte serioasă din pricina șederii cu marea — și eși din nou pe punte, sub copleșitoarea singurătate a celor din urmă momente iluminate de lună.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1832

V

O OFENSĂ DE GRADUL III ŞI O CONCLUZIE SCHOPENHAUERIANĂ

A doua zi dimineaţa, în salonul de lectură al vaporului. Gaspar, doamna şi domnişoara Singureanu stau de vorbă.

Suarez (intrând în concertul celor trei).— Imi daţi voie ?

Gaspar. — Loc berechet... pentru toată lumea !

Suarez. — Mă recomand Suarez-Bey, fabricant de parfumuri orientale, proprietarul casei „Pimpineliaefolia" din Cairo.

Gaspar. — Sunteţi prea gentil cu explicaţiile dv., însă îmi permit să vă atrag atenţia că noi nu mergem la Stambul în calitate de importatori de parfumuri.

Suarez.— Ca un om umblat ce sunt, pot să vă afirm că îmi dau seama cu cine vorbesc, deşi n'aţi avut bunăvoinţa să-mi spuneţi numele şi calitatea dv.

Doamna Singureanu (gândindu-se la fabrica de parfumuri a orientalului.— Domnule Bey, ne face o deosebită plăcere să stăm de vorbă cu dv.

Suarez (zâmbind imperceptibil de expresia „Monsieur-Bey", sărută respectuos mâna d-nei Singureanu).—Sunt onorat, stimată doamnă !

Celina (întinzând mâna lui Suarez, se prezintă scurt).— Singureanu !

Gaspar (se prezintă în silă). — Căpitan Christian !

Suarez. — Incântat

Gaspar. — Intrucât, în asemenea împrejurări, sinceritatea nu e de rigoare, aşi putea şi eu să vă răspund, că îmi pare bine de cunoştinţă !

Suarez. — In ţinuturile noastre orientale pe unde pe-am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

purtat copilăria şi întâia tinereţe cu visurile ei spulberate de vânt, minciuna nu o întrebuinţează decât apa mării care încearcă să te ducă la fund. Noi oamenii nu ştim să mistificăm adevărul, nici chiar când ne pândeşte moartea !... De aceea socotim că sinceritatea este de rigoare !

Gaspar. — Sunteţi bun să-mi spuneţi dacă aceasta e o poezie orientală sau vreun calificativ depe cartea dv. de vizită.

Suarez.—Asta e legea sufletului nostru, domnule căpitan !

Gaspar. — Eu, domnul meu, am un principiu extras din tactica cavaleriei : Când ai impresia că frontul inamicului e slab, fii atent că se poate întâmpla ca vrăşmaşul să te atragă în cursă ! De aceea e bine să ai întotdeauna ochii în patru şi să nu te încrezi în... aparenţe !

Celina (care prevede un serios conflict între cei doi bărbaţi). —Domnule Suarez, ai vreo mostră de parfum din fabrica d-tale ?.

Suarez (aruncând Celinei o privire languroasă).— Pentru o zeiţă ca dv. totul se preface la poruncă în floare şi parfum ! (Cere voie să se ducă în cabina sa ca să aducă sticluţe cu esenţă de roze şi dispare).

Gaspar (către d-na şi d-ra Singureanu). — Aşa obrăznicie nici că s'a mai pomenit !

D-na Singureanu.—Gaspar, se poate să vorbeşti aşa despre un om atât de bine crescut şi de prezentabil ?

Gaspar.—Constat cu părere de rău cucoană Calinco, că v'a cam fascinat caraghiosul ăsta cu apucături exotice... ca să nu spun altfel.

Celina.— Nu cumva îţi pare rău că m'a făcut zeiţă ?...

Suarez (revenind cu o mapă în care se află diverse sticluţe şi flacoane).—Iată prea stimată doamnă, esenţa de *rosa centifolia*, floare minunată, sublimă, divină, cu o sută de petale catifelate şi cu parfum care te înalţă spre grădinile paradisului. Iată de asemenea esenţă de *rosa pimpinellaefolia*, floare curioasă prin singurătatea şi mândria în care se izolează, îmbătându-se de propriul ei parfum. Iată în sfârşit, îmi permiteţi scumpă şi suavă domnişoară să depun la picioarele dv. acest umil omagiu, esenţă de *rosa damascena*, cel mai renumit parfum din orient, faima casei mele !

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr 1901-1932

Gaspar. — Aşi fi de părere să mai invităm ceva lume de pe bord ca să asculte cursul de botanică al d-lui Suarez!

Suarez. — Domnule ofiţer, mă mulţumesc ca lecţia de azi să vă folosească numai dv.! Pentru asta, vă fac cunoscut că sunt unele rose cărora le place să crească printre scaeţi... Aceste rose sunt extrem de greu de smuls din mediul în care se desvoltă fiindcă sunt foarte spinoase. Totuşi sunt atât de

frumoase şi parfumate, încât totdeauna în revărsatul zorilor argintul lunei încă dormitează pe mătasea petalelor lor!

Gaspar. — Înţelepciunea spune că e mai bine să admiri şi să miroşi dela distanţă aceste flori, dacă nu vrei să suferi răzbunarea spinilor şi scaeţilor.

Suarez.—Dinpotrivă, mie îmi plac grozav trandafirii cari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nerr1901-1932

mă fac să sufăr când îi smulg! Dar dacă vreun scai se agaţă de mine, atunci... (Orientalul ia un coupe-papier de pe masa cu cărţi, îl învârteşte prin aer cu repeziciune şi îl face să intre în buzunarul cel mic al hainei.

Gaspar (scoate revolverul, îl trece dintr'o mână într'alta şi îl introduce din nou în buzunar).—Asta e mai sigur, căci.... ajunge mai repede la ţintă!

D-na Singureanu (moartă de spaimă). — Eu nu înţeleg, Gaspar, ce sunt glumele astea!... ah!... îmi vine rău..... apă!...

Celina. — Vai, maman!...

Suarez desface o sticluţă de *rosa damascena* (faima casei sale) şi o lipeşte (sticluţa, nu faima) de nările d-nei Singureanu. Aceasta deschide ochii mari, începe să clipească des, aspiră cu nesaţiu mirosul esenţei şi exclamă însufleţită:

— „E divin".

Drept răspuns, Suarez se înclină, până la pământ, şi se retrage cerând iertare pentru supărarea cauzată fără vrerea lui, oferind d-nei şi d-rei Singureanu, toate sticluţele cu esenţă de roze.

Acest gest care încheie în chip foarte elocvent lirismul îndrăsneţului şi elegantului fabricant de parfumuri din Cairo plăcu atât de mult d-nei Singureanu, încât aceasta, când putu să vorbească între patru ochi cu fiica sa, împărtăsi Celinei sincera dumneaei impresiune.

— Eu îl găsesc admirabil!..."

* * *

Ofensă de gradul III. Eşire pe teren în cimitirul Eyoub. Arma aleasă: pistolul cu tragere la comandă (primul foc trei zeci paşi, al doilea două zeci şi cinci, al treilea două zeci).

Martorii lui Suarez-Bey: Caragiugiuc, şef de orchestră la marele restaurant „Schecherparé" din Galata şi Papaianopolahidis, mare angrosist.

Martorii căpitanului: Ticu Lustrin, şeful biroului lucrărilor literare din ministerul de războiu şi Grigore Damian Picurnian, doctor în drept, publicist, membru în S. S. R. etc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelerasvanie.ro/mdrr1901-1932

Directorul duelului: Erasm Aţâţeanu, proprietarul şcoalei de scrimă „Cavalerul român" din Bucureşti.

Medicii luptei: doctorii G. Petrescu-Fibrom din Constanţa şi Murat-Bey, şeful spitalului Pierre Loti din Constantinopol.

Acestea era ultimele informaţiuni pe cari Celina, în seara aceleaşi zile, le primise cu o înfrigurare şi îngrijorare foarte firesti pentru o domnişoară liniştită şi serioasă, care nu s'a gândit niciodată cu preciziune să devină eroină de roman.

Cât despre Pyk, o gelozie surdă împotriva orientalului şi o sinceră părere de rău pentru Christian, începură să-l frământe, asemeni hulei marine agitând un vas pornit în larg.

La ideea că ar putea să-l vadă pe Christian cu pântecele străpuns de gloanţe, departe de ţară şi oştirea în care a trăit, îi venea să alerge nebun până la ţărmul mării şi să se arunce în apă ca să sfârşească odată cu viaţa lui plină de contradicţii.

Tot ceeace a încercat i-a eşit pe dos. Chiar glumele sale s'au prefăcut de multe ori prin capriciul unei fatalităţi neînţelese în fapte reprobabile care au atras după ele cortegiul inutil al unor obsedante mustrări de cuget.

„Şi când te gândeşti (îşi ziceă Pyk) că dacă la Constanţa doctorul Gh. Petrescu-Fibrom nu şi-ar fi trântit firma la poartă sau nu s'ar fi mutat peste drum de hotelul unde am tras eu, aşi fi scăpat de toată daravera asta!"

Şi aprinzând o veritabilă ţigară orientală, căpătată (în noaptea de pomină) dela Suarez, conchise cu un desgust ceva mai amar ca sâmburele de zarzăre:

„Viaţa e stupidă!"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniei.ro/anul-i-1901-1932

VI

O LOGODNA PARFUMATĂ ŞI O TRAGERE REUŞITĂ

In revărsatul zorilor, la Eyoub.

Pe colina scăldată în lumina de topaze, beligeranţii s'au întâlnit pe locul şi la ora fixată pentru duel.

Orientalul e îmbrăcat în redingotă, cu fes pe cap, — Gaspar în jachet şi joben.

Se fac formalităţile de rigoare, apoi Pyk — în calitate de martor al căpitanului — apucă în fiecare mână câte un pistol şi invită pe clientul său (privilegiul ofensatului) să-şi aleagă unul, predând pe celălalt unui martor al părţii adverse, spre a-l înmâna lui Suarez (ofensatorul).

D-nul Erasm Aţâţeanu aşează pe combatanţi la locurile lor, măsurate la 30 paşi distanţă unul de altul, şi face cunoscut (între altele) că va ordona ridicarea cocoaşelor.

După ce va strigă „foc" va număra „unu, doi, trei" în care timp combatanţii vor ochi şi vor trage. Peste cuvântul „trei" nimeni nu mai are voie să tragă şi gura ţevii va fi ridicată în sus. Glonţul netras se consideră pierdut, etc. etc.

Duelanţii ascultă cu aparenţă de încordare instrucţiunile directorului, gândindu-se cu totul la alte lucruri, decât la ceea ce amândoi cunosc destul de bine, fără să fi urmat cursurile „Cavalerului român" din capitala României.

Când d. Erasm Aţâţeanu întreabă foarte grav şi solemn „Sunteţi gata ?" şi adversarii răspund „Da !", dumnealui strigă atât de tare „foc !" în cât martorul Pyk se cutremură din tălpi şi până în creştet, ca bolnavul sgâlţâit de frigurile malariei.

Ambii combatanţi trag la cuvântul „unu", însă focul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

schimbat n'are niciun rezultat material. Are însă unul moral asupra lui Pyk care începe să se agite pe loc ca omida arsă cu chibritul.

Distanța micșorată la 25 pași; se comandă al doilea „foc", ceeace silește pe Pyk să se dea puțin înapoi de teama devierii loviturilor.

Suarez aude șueratul glontelui aproape de urechea sa, și face un semn din cap care are aerul că zice: „Nu trage rău băiatul ăsta!"

Căpitanul e silit să recunoască în sinea sa că adversarul trage admirabil, fiindcă glonțul acestuia, (ochit tot la cuvântul „unu") a reușit să-i deranjeze jobenul!

Ticu Lustrin îl întrebă dacă nu cumva se simte rău la cap.

Pe Gaspar nicio spaimă nu-l încearcă, nicio emoție nu-l cuprinde. El întrevede imagina Celinei în zarea albăstruie a Bosforului ca pe o floare albă plutind în lumina sidefată a apei somnoroase.

Își aduce aminte de sărutările schimbate pe vapor, curmate brusc de gemetele necunoscutului cu pelerină marinărească, trimis parcă înadins de îngerul protector al dragostei lui curate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Simte că o iubeşte cu adevărat, şi regretă din fundul sufletului că fusese necuviincios cu dânsa, pe vremuri, la balul Smeureanului.

A, de-ar fi acum de faţă să vadă cum îşi risipeşte el viaţa pentru dânsa!

Pyk se uită la Christian şi îl cuprinde o adevărată evlavie pentru bărbăţia cu care căpitanul înfruntă primejdia. Nimic exagerat în atitudinea lui cavalerească, nimic deplasat, nimic şovăitor...

Îşi îndeplineşte această misiune, hotărît şi convins ca pe front de unde s'a întors acum câtiva ani cu crucea vitejilor pe piept.

El reprezintă acum în ochii lui Pyk pe omul care ştie pentruce trăeşte şi pentruce moare. Pe omul care ştie să-şi conducă activitatea sufletească pe căile vieţii, cum un aviator dibaci îşi conduce maşina printre primejdiile văzduhului.

In sfârşit, Christian e fiinţa care merită să fie iubită de Celina şi să culeagă toate roadele acestei iubiri.

Fără îndoială, dintre toate meseriile de pe lume, cea mai grea este meseria de a trăi. Şi el Pyk n'a putut niciodată să reuşească la examenele şcoalei unde se predau cursurile vieţii. De aceea a rămas repetent!...

* * *

Simţind că îmbătrâneşte cu fiecare clipă corespunzătoare tragerii, din pricina obsesiunii responsabilităţii sale asupra consecinţelor duelului (cine l'a pus să aţâţe spiritul aventuros al lui Suarez prin povestirea păţaniei sale de pe vapor?) Pyk scoase instinctiv oglinduţa din buzunar, să vadă în ce hal i se prezintă chipul.

— „Atenţiune!" strigă directorul.

In clipa când se comandă ultimul foc, căpitanul trage mult mai sigur de el, ca şi cum icoana Celinei i-ar fi strecurat în sânge un fluid de energie.

Totuşi, rezultatul final e aproape negativ, întrucât orientalul este atins superficial la braţul stâng, iar Gaspar rămâne numai cu jobenul găurit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toţi respiră uşuraţi şi în special Pyk care mulţumeşte zeilor că nu au sortit vreo nenorocire. Îi vine să sărute de bucurie pe Suarez, însă îşi dă seama că nu poate face acest lucru, atâta vreme cât încă se socoteşte ca făcând parte din careul secundanţilor.

Doctorul Murat-Bey (şeful spitalului Pierre Loti din Stambul) examinează sgârietura clientului său, îl pansează şi îl ajută să îmbrace redingota, declarând că nu e absolut nicio primejdie.

Beligeranţii încheie pace, felicitându-se reciproc, iar d. Erasm Aţâţeanu, directorul şcoalei de scrimă „Cavalerul român" din Bucureşti, declară sentenţios că a condus un duel de elită.

Ca o consecinţă a acestui desnodământ fericit, marele fabricant de parfumuri din Cairo, pofteşte la o cină orientală întreaga societate de faţă, precum (bine înţeles) şi pe nobila familie Singureanu.

Pyk îşi ia însărcinarea să se ducă la Pera-Palace şi să anunţe pe Celina, pe care o găseşte împachetându-şi bagajele şi nişte daruri de preţ primite de la Suarez.

Cucoana Ecaterina când aude vestea fericită că nu s'a întâmplat nimic şi că totul s'a sfârşit cu bine (atrăgând gentila invitaţie a egipteanului) se repede la Pyk şi-l sărută în aşa fel pe obraz, încât acesta crede că se păseşte în faţa unui acces de scrânteală subită.

Totuşi, impresia sa e grabnic înlăturată de următoarea întrebare, pe care fără să vrea o simte plimbându-se prin creerul lui obosit ca un pieton într'o grădină fără bănci:

„Pentru ce Singurencele îşi fac de pe acum bagajele, când „Împăratul Traian" mai stă încă 4 zile în rada Constantinopolului ?"

* * *

Masa fu servită de Suarez-Bey la „Villa des Roses" de pe superba esplanadă a coastei marine.

Această construcţie îşi poartă bine numele, întrucât nu i se vede niciun centimetru pătrat de zidire, ci numai vest-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mântul de trandafiri agățători în care a îmbrăcat-o primul ei proprietar (un statuar spaniol) care-și alesese aci colțul său de liniște și creație artistică.

Azi această vilă face parte din averea de după războiu a unui birtaș grec, care, renumit prin felul său original de a pregăti cele mai ispititoare praznice cosmopolite și-a îngăduit (în ciuda antagonismului greco-turc) gustul de a-și apropria pe pământ, un mic colț din paradisul lui Mahomed.

Dejunul a fost atât de isbutit încât combatanții și martorii și-au oferit reciproc (cu câtă simpatie, Doamne?) cupe de șampanie și complimente măgulitoare.

Suarez avusese grija ca rosele să se afle din belșug peste tot: pe pardoseală, pe pereți, pe lămpi, pe tavan, pe masă.

Christian ridică un pahar de șampanie și declară că deși neprevăzut cu verighetele necesare, se logodește cu aleasa inimei sale, domnișoara Celina-Lumina-Herodiada Singureanu, fiica regretatului numismat Panait Singureanu și a d-nei Ecaterina-Louisa, născută Wladimiroff, nepoata celebrului prinț care a căzut ca un erou în războiul ruso-româno-turc.

Pyk examină chipul Celinei, și înmărmuri văzând schimbarea ce se produsese în jurul ochilor ei. Parcă o încercuise o mână misterioasă cu două inele de întuneric.

Și cum ardeau luminile acelea în orbite! Ai fi zis că le însuflețește un electro-motor, nu altceva!

* * *

Fiindcă în acele momente de exuberanță și mulțumire generală, Pyk se afla în altă parte de cât în sala de mâncare unde se îngropau definitiv speranțele lui hybride, găsi cu cale să atribue transfigurarea Celinei unei emoții destul de firești. El nu putea să-și dea seama cât de absurde erau curiozitățile sufletești ale Celinei.

El nu știa că frumoasa fiică a Singurenilor fusese o viață întreagă victima sugestiei unei alte existențe trăite de mult în Egipt.

Că ea, în mod serios (nu din pură fantezie cum credea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

Pyk), discuta plină de însufleţire despre presupusul ei avatthar şi despre toate datele misterioase ale metempsichozei.

Că ţara faraonilor o rechema astăzi în sânul ei arzător, aşa cum i-a prezis spiritul tatălui său într'o seară grozavă, la o şedinţă de spiritism.

Şi că simţea în adâncul necercetat al firei sale, pasiuni enigmatice, filtrându-se fără răgaz şi fără cusur ca apa de băut prin pulberea de nisip.

Nu, nu putea bănui Pyk că în mijlocul veseliei acelei, Celina Singureanu închidea ochii sub impresia că Suarez o poartă pe braţele sale voinice, departe, departe de tot, pe aripi de vis, spre ţări parfumate şi colorate de rose,— şi că execută astfel porunca sufletului ei, care de când părăsise Egiptul, suferea de dorul reintoarcerii.

Şi nici nu-i trecea prin cap că Celina, fascinată de apariţia aventuroasă a orientalului, căruia dânsa îi atribuia ceeace ar fi trebuit să atribue mai de mult lui Gaspar şi lui Pyk, nădăjduia acum să-şi reia locul în ţara ei de origină, printre baobabii îmbătrâniţi (pe care i-a cunoscut foarte tineri), printre lotuşii ei dragi, printre frumoşii egipteni înamoraţi de dânsa.

De aceea, şi din pricină că Celina nu a găsit cu cale să-i împărtăşească schimbarea ce se petrecuse în inima ei faţă de Christian pe care nu-l mai iubea de loc, dar pe care îl lua de soţ numai aşa ca să-şi facă rândul în lume şi să isprăvească odată cu viaţa plicticoasă dela ţară. Pyk se crezu dator să ridice fără întârziere paharul şi să ureze logodnicilor „o viaţă parfumată !"

* * *

Deodată din toate părţile şi din toate colţurile, uşile şi ferestrele se închiseră, obloanele fură lăsate, sala de mâncare se cufundă în întuneric profund, iar inimile îşi încetiniră tictacul lor normal.

După câteva clipe de nelinişte, apărură pe zidul din fund al salonului două litere de foc, iniţialele G. C. (Gaspar Chris-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mon1901-1932

tian ?) alcătuite din mici globulețe electrice, luminând ghirlandele de trandafiri roșii atârnate de tavan.

Și Suarez grăi :

— „Sunt un prost trăgaci ! Ați constatat azi dimineață ! Ași vrea să mă reabilitez în fața ochilor dv. !"

Și mai înainte ca să-l fi chestionat cineva, orientalul scoase un revolver și o rezervă de cartușe din buzunar și ochi.

Rând pe rând globulețele de lumină se făcură țăndări, și întunericul domni din nou vreo câteva clipe în sala încărcată de rose, ca un monarh detronat ce revine pe tron printr'o nesăbuită lovitură de stat.

După ce se făcu din nou lumină și ochii comesenilor reintrară în lăcașurile lor chinuite de atâta încordată trudă, Gaspar, uluit de cele ce văzuse, întrebă cu cavalerism :

— „Suarez-Bey ! Recunosc că m'ai avut în mână. De când practic sportul armelor, n'am văzut un trăgător mai dibaciu. Spune-mi, te rog, de ce atâta generozitate din partea dumitale ?".

— „Pentrucă dacă ași fi provocat o singură lacrimă Domnișoarei Singureanu, n'ași fi isbutit niciodată să mă iert..."

— „Dar dacă eu... te-ași fi nimerit ?..."

— „Ași fi murit fericit !"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/anii-1901-1932

VII

O LOVITURĂ DE CĂLCÂI ŞI UN PLÂNS INTÂRZIAT

Suarez apăru în camera domnişoarei Singureanu dela Pera-Palace, ca un cuceritor în cetatea capitulată. Şi precum învingătorul îşi ia singur răsplata primejdiilor încercate, tot astfel exoticul cavaler al Celinei venise să pretindă preţul faptelor sale.

El n'a ştiut niciodată unde s'a născut şi ce părinţi i-au dat viaţă.

Nu-l chema Suarez, nici din Cairo nu era, nici fabrică de parfumuri nu avusese vreodată.

Purta în mapa lui de călătorie când esenţe de parfumuri, imitaţiuni de pietre preţioase, mostre de stofe şi nimicuri scumpe, când reproduceri după comorile orientului, colecţiuni de lucruri străvechi, documente diplomatice, etc.

Devenea rând pe rând fabricant, giuvaergiu, importator artist, anticar, gentilom, — cu uşurinţa cu care schimba paşaportele, femeile, vapoarele, hotelurile.

Şi toate acestea numai din dorinţa aventurilor pe cari nu le putea gusta decât prin risc, asemeni cleptomanului înstărit care nu simte senzaţia poftei, decât în faţa obiectului obţinut prin furt.

In noaptea când tovarăşul său de călătorie, d. Grigore Damian Picturnian, doctor în drept din Paris, suferise păţania de pe puntea vasului, Suarez simţise în adâncul sufletului răscoala instinctelor de aventură, întocmai ca barbarul de odinioară la auzul veştilor despre ţinuturi îmbelşugate.

Viaţa fără aventură e o marfă de pomană, şi pomana nu o poate primi decât milogul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Or el. Suarez-bey, Babù-Roy-Kacravarti, Adalián Tarabraisân Ghiulghezán, marchizul Nistor del Varvozi, viconte de Donacassanti, duce de Padua dela Guarda, Pejàios Magios Garagantuez y Braga y Loves y Serâyos, etc. — egiptean, abisinian, italian, argentinean, — nu putea trăi în aşteptarea firimiturilor sorţii, ci înfruntà moartea cu scopul de a intimidà viaţa, silind-o să fie cât mai darnică.

Celina îl primi fericită şi călduroasă, cum primeşte locomotiva apă la rezervorul tenderului.

Ea care rezistase atâta vreme atacurilor celor doi adoratori ai ei, Pyk şi Gaspar, ea care respinsese propunerile matrimoniale ale atâtor băeţi buni, ea care preferase urâtul nopţilor de iarnă dela Singureni, (când se auziau lupii urlând în pădure şi conacul trosnind sub viforj), tutulor ispitelor bucureştene dela diferite prietene unde era mereu chemată să petreacă, ea care aşteptase vreme îndelungată marea schimbare visată, credeà acum că a sosit începutul vieţii ei adevărate, şi sfârşitul tuturor aşteptărilor.

Va intra în ţara ei de origină cum intră fiul risipitor în casa tatălui iertător, şi va îmbrăţişa toate acele lucruri carî i-au fost atât de scumpe (şi pe care nu le-a uitat de loc) începând cu piramidele lui Kufru, Kafra şi Menkera şi sfârşind cu templul din Karnac, pe deasupra căruia sburau odinioară păsări minunate.

Numai limba a uitat-o, dar nu face nimic, căci o va învăţa pe cea modernă a lui Suarez.

Suarez, în ai cărui ochi străluciau poftele uliului la vederea păsărelelor, începu de minune executarea planului său ingenios: se interesă mai întâi de doamna Singureanu (despre care află că e dusă în oraş) apoi spuse Celinei că a doua zi seara, la ora 7 şi jum. pleacă vaporul — *vaporul lor* — spre Alexandria, spre Egipt...

Celina răspunse cu aparenţă de contrarietate — deşi în fond nu era poate decât o simplă manevră, — că a vorbit cu mama ei în privinţa călătoriei în Egipt, dar că d-na Singureanu se vede cu părere de rău constrânsă să-şi respecte an-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

gajamentul față de căpitanul Christian. Și apoi îi va fi atât de greu să rămână singură în România, unde interesele familiei o vor reține până în ultima clipă a vieții.

Atunci Suarez desfășură întreaga lui elocință încercând să convingă pe d-ra Celina de dragostea lui înflăcărată, dragoste pentru care, dacă ar fi să-și primejduiască viața încă de o mie de ori, n'ar șovăi nici o clipă, cum n'a șovăit să înfrunte gloanțele pistolului care i-a sgâriat brațul drept.

I-a spus că va muri de dorul ei ca iepurele de dorul pădurii, sau își va pune singur capăt zilelor în cușca singurătății sale, întocmai ca pițigoiul în colivia păsărarului.

I-a mai spus că averea lui — care e formidabilă, — va putea acoperi din belșug toate pagubele suferite de viitoarea lui mamă soacră, lipsind dela Singureni luni întregi pe an, și că el Suarez se face forte să facă fericită și pe domnișoara Penelopa, pe care o va mărita în Egipt cu un bey frumos, cel mai bun prieten al său, plin de cavalerism și pasiune (ca și dânsul!)

Celina îl asigură pe Suarez de toată simpatia și recunoștința, declarându-i cu lacrmile în ochi că îi pare extrem de rău de rezistența mamei ei, dar că își va da toată silința s'o „flexibilizeze".

Suarez se aruncă la picioarele Celinei cu elanul unui șef de partid ploconit la picioarele tronului, și îi sărută pantofii și ciorapii, cu ardoare.

Celina simțind buzele orientalului alergând pe pulpe cu presiune (și mai ales cu progresiune) se uită speriată la chipul acela brun, congestionat, și transpirat, și avu impresia că e al unui leu înfierbântat în fața cărnei care-i răscolește foamea.

Suarez nu era frumos, însă era masiv și nervos cum sunt unii pești de mare, plini de forță și neastâmpăr. Avea o ceafă lată și dreptunghiulară care se lega cu capul și cu trupul, cum se leagă trei caturi de fabrică între ele, fără să știi unde începe unul și sfârșește altul.

Niște buze groase și cărnoase, făcute parcă pentru strivit alimentele înainte de a le trece maxilarelor, și niște ochi mari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi păroşi care se legau cu buzele prin trăsura de unire a unui nas subţire şi contractat ca al câinilor de vânătoare, toate acestea încadrate de o faţă mai mult pătrată decât ovală având culoarea parchetului de stejar lustruit cu ceară, dădeau lui Suarez o înfăţişare de cremene voluminoasă şi cioplită, gata să scapere scântei la prima atingere cu amnarul miraculos al ispitei.

Şi ispita apăru formidabilă şi poruncitoare dintre pulpele Celinei în zadarnica lor sforţare de liberare.

Celina simţea buzele lui Suarez suindu-se deasupra genunchilor, deasupra jartierelor, deasupra ciorapilor, cu aceeaşi încetineala perzistentă, cu care paşii unui răufăcător urcă treptele casei călcate.

Atunci nervii ei epidermici, solicitaţi direct (şi pentru prima oară) de atingerea gurei unui bărbat, vibrară din toată puterea lor tânără, ca un clopot de argint liberat din hârtia ambalajului.

Cum însă în clipa aceea o stăpânea cu mai multă putere prejudecata feciorici sale decât excitaţiunea primită, şi cum simţul ei de pudoare nu i-ar fi îngăduit nebunia unei dezlăsări complete, se smuci atât de sdravăn din încleştarea care o cuprinse, încât tocul unui pantof fără educaţie, şterpeli o bucăţică de piele de pe fruntea lui Suarez.

Pentru ea care făcea parte din specia modernă a femeilor agitate (despre care a vorbit cândva Maupassant), „cu nervi de isterică cuminte, frământaţi de mii de pofte contrare care nu se pot numi nici măcar dorinţi, desamăgite de ori ce, fără să fi gustat din nimic, şi care par să amestece fără nicio înflăcărare capriciile copilului răsfăţat cu răceala scepticului îmbătrânit", îndrăzneala lui Suarez trecea orice margine.

Toată iluzia (confuză de altfel) pe care şi-o făcuse fiica doamnei Singureanu de iubirea ei cea nouă, cu sentimentalism mai îndelungat, cu declaraţiuni parfumate de rose şi cu apropieri nesilite, — toată îmbătarea revărsată de harul stilului de esenţe primite pe vapor de la acel „deus ex machina" plin de inexplicabilă vrajă, — precum şi toată înflăcărarea incandescentă ce o stăpânise în timpul ospăţului dela

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr-1901-1932

vila trandafirilor, se volatilizau acum repede şi tragic, cum se volatilizează la „chemin de fer" cele din urmă nădejdi ale celor din urmă jucători, când se închee cel din urmă joc.

Visase cu totul altceva — nici ea nu ştia anume ce, — care se deosebea în orice caz de purtarea ciudată a unui domn îndrăzneţ, făcând, în camera unei domnişoare străine, lucruri eşite din cadrul civilizat al curtoasiei oneste.

Suarez păru că se linişteşte sub lovitura de călcâi ce primise în frunte, şi simţind sângele prelingându-se spre nas, scoase batista de mătase din buzunar, şi se şterse fără să murmure.

Celina străbătută de un sincer sentiment de milă, privea aiurită pecetea aceea roşie care dispărea şi reapărea cu fiecare uşoară tamponare a batistei.

Suarez speculând urma de automustrare întipărită pe chipul Celinei, spuse (cu voce tremurândă şi cu lacrimi în ochi) că nu se aştepta la asemenea răspuns (cu tocul pantofului) dat unei efuziuni de sinceră adoraţiune, care l'a silit să se prosterne plin de sublimă evlavie, la picioarele viitoarei lui soţii, mirese lui legitime.

Celina se îmblânzi cu totul, neştiind ce să răspundă unor cuvinte, cari începuseră să ilustreze pentru dânsa sentimentul de umilinţă al orientalilor când fac temenele în faţa lucrurilor grandilocvente.

Suarez simţind partea slabă a acestui explicabil reviriment, vru să-şi ia rămas bun dela Celina.

Aceasta, obsedată de vexaţiunea adusă orientalului avu impresia că toate visurile ei trandafirii dispar unul câte unul, ca globuleţele de lumină pe care le spulberase Suarez cu revolverul.

Egipt, parfumuri, păsări rare, flori minunate, belşug, palate, sclavi, fluvii, şi efluvii, Suarez, Tutankamon, etc. se şterseau din geografia ei sufletească, ca o insulă fermecată înghiţită de ape.

Încercă să reţie pe Suarez, cerându-şi ertare, că a confundat un gest de închinare şi mulţumire cu nişte intenţiuni pe cari le credea „inavuabile".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Suarez opri pe domnișoara să urmeze, spunând că el e cel vinovat, fiindcă s'a purtat prea impulsiv cu o persoană nedeprinsă cu asemenea manifestațiuni de ordin psihologic.

Luă mâinile Celinei într'ale lui și le sărută cu mult foc, în care se amestecă firește și puțină apă. Apoi își îndreptă coloana vertebrală în semn de hotăritoare plecare.

Celina îl rugă să nu plece, căci ar interpreta aceasta ca o demonstrație foarte dureroasă pentru dânsa. Și apoi interesul amândoura era să aștepte pe d-na Singureanu, care trebuia să-și spună cuvântul hotărîtor în chestiunea înțelegerii lor oculte.

Suarez ascultă cu cea mai cuviincioasă luare aminte rugămintea acestei candide ispășite, și-i satisfăcu dorința în mod tacit, aruncându-și pălăria pe masă.

Celina era fericită.

Mulțumi lui Suarez cu simpatie vădită, și își inodă cordonul rochiei de casă, care se desfăcuse din pricina smucirilor.

Suarez se simți năpădit de sentimentul renunțării.

Dar acest fenomen se arătă de scurtă durată, ca răcoarea uloilor repezi de vară.

Își aduse aminte de scopul care-l aduse acolo, și în special de prilejul ce i se oferea.

Scoase din buzunar o tabacheră de aur cu trei capace — care se transformă, prin apăsarea unui resort, într'o mică etajeră — și rugă pe domnișoara să se servească.

Celina se servi bucuroasă, luă chibriturile de pe masă și aprinse cu o cochetărie nevoită ambele țigarete, în timp ce Suarez se aprindea și dânsul sub flacăra ce se împrăștia din toată ființa acestei ispititoare românce.

Eșiră în balconul camerei și priviră întreaga perspectivă a Constantinopolului cu pitorescul lui oriental, încadrat de splendoarea apelor lenevoase.

Inodară un șir de vorbărie liniștită și banală, ca o mutră de pescuitor cu undiță.

Fumul țigaretei parfumate aspirat de plămânii nedeprinși ai Celinei, începu să-și facă efectul, turburând simțu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ray.staatsbibliothek.de/mdrr1901-1932

rile acelea cari cu un sfert de oră mai înainte fuseseră capabile să execute defensiva cu pantoful.

Ochii de culoarea cafelei fumegânde ai domnişoarei începuseră să se soarbă singuri din ceaşca pleoapelor, fruntea ei senină să evidenţieze un nor trandafiriu, nasul să sufere uşoare dilataţiuni, buzele subţiri şi roşii să se contracteze într'o grimasă rotundă ca un inel de sânge, braţele pline şi arse de soare să prindă un neastâmpăr caracteristic, iar picioarele lungi şi strungate, să descrie pe cimentul balconului, mici piruete neritmate şi inegale.

Pe când jos, în zarva acelui cartier europenesc, unde occidentalismul este contrazis de anumite fesuri turceşti şi răsfeţe vestigii voalate, un splendid automobil de culoare roşie, cu coroană princiară pe ambele uşi, încerca să-şi deschidă drum prin mulţimea vehiculelor şi a pietonilor.

* * *

Apărând în balcon şi văzând pe Suarez-Bey în convorbire cu fiica ei, doamna Singureanu manifestă o bucurie atât de detonantă încât ai fi zis că poartă în piept o inimă de ecrasită.

In câteva minute îşi descărcă sufletul ca pe un bagaj, ajuns cu întârziere la destinaţie:

1) S'a întâlnit cu Ivan Serdici Wladimiroff, văr primar din Moscova, stabilit din pricina bolcevismului la Constantinopol (într'un palat propriu, amintitor al bogăţiilor pierdute în Rusia).

2) A întâlnit prin cartierul Galatei pe Fyk şi Gaspar în tovărăşia unor turcoaice (auzi dumneata?) cu care au intrat într'un gang.

3) Că în consecinţă nu mai are nicio simpatie pentru căpitanul Christian şi consimte să-şi dea fata după distinsul fabricant de parfumuri din Egipt, şi

4) Că nu se mai împotriveşte plecării proiectate spre Alexandria-Egipt.

Doamna Singureanu dispăru, fără să observe nici aiuristica privire a domnişoarei, nici zâmbetul mulţumit depe buzele aventurierului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indri1901-1932

O subită schimbare se produse în mintea Celinei, un nou proces sufletesc se desbătu fugar dinaintea ochilor ei împăienjeniți, proces în care omul ce-i sta în față apăreà — asemenea unui ostaș reformat — desbrăcat de aureola cavalerească cu care îl împodobise primejdia.

Voi să reție pe mama ei în balcon, dar se simți paralizată ca un ocnaș în cătușe.

După câteva clipe o văzu urcându-se încântată în roșia

(A întâlnit prin cartierul Galattei pe Pyk și Gaspar în tovărășia unor turcoaice... pag. 185)

mașină cu coroană aurită pe uși, indicând unui domn blond cu capul gol și cu ochelari de vânt (probabil prințul Wladimiroff) balconul unde se afla fiica dumneaei.

Domnul cel blond reperă cu multă ușurință balconul, și deschizând o gură mare cu dinți de aur, ca o strachină cu napoleoni, trimise nepoatei sale un salut cât se poate de familiar.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarsiberia.ro/arsi1901-1932

Celina răspunse mai puţin familiar la salutul acestui unchiu nesperat, şi avu impresia că şi mama ei trebuie să fie victima vreunei ţigarete conţinând opium sau altceva.

Seara se anunţa în văzduh prin cartea ei de vizită, — veşnica lună albă şi strălucitoare ca un piept scrobit pentru frac, iar cerul însângerat ca de cuţit se acoperi încet cu faţa fumurie a amurgului.

Suarez, asemeni unui dentist care ştie când trebue să aplice cleştele pe măseaua anesteziată, dădu să plece.

Celina se îmbujoră de mulţumire, şi crezând că s'a înşelat asupra ultimei ei intuiţii, părăsi balconul ca să petreacă pe Suarez până la eşire.

Dar înainte de a ajunge la uşe, aventurierul o prinse în braţe cu toată nădejdea vigoarei sale şi o strânse mai straşnic ca odgoanele gudronate, nava acostată la debarcader.

Celina se sbătea ca un peşte în gura unui morun, fără nădejde, fără rezistenţă. Îşi ferea gura de presiunea buzelor lui Suarez, însă această mişcare dezordonată, provoca o frecare şi mai strânsă a chipurilor lor congestionate.

Celina ştia acum cu certitudine că e prada unei încercări criminale din partea lui Suarez, care îşi va desăvârşi cu orice preţ opera începută, însă nu găsea energia necesară de a reacţiona mai puternic împotriva acestei formidabile pânze de paianjen.

Suarez o sărută pe obraz, pe gât, pe piept, pe braţe, pe picioare, — într'o fugă fără de popas şi fără de scădere.

Celina simţi că se cufundă într'o apă adâncă, în care s'a înecat în urma unui naufragiu. Valurile dorinţelor lui Suarez începură să o joace ca pe o minge de cauciuc.

Din fotoliul de catifea în care se lăsase să cadă fără voia ei, urmărea furtuna sărutărilor care îi uda picioarele, cum un rănit slovainizat ar asista la propria lui operaţie chirurgicală.

Suarez îi supse şi-i muşcă pulpele — cărora le coborî învelişul diafan al ciorapilor de mătase — îi sărută picioarele mai sus de genunchi cu impietatea barbarului care pătrunde în templu, şi înaintă îndrăsneţ şi sigur spre obiectivul vizat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ca un ocupant militar spre capitala țării inamice.

Și în această capitală luată cu asalt, setea perversă a lui Suarez își satisfăcu sălbateca poftă, sorbind prelung din fântâna acestei tinereți înfrânte.

Mâinile Celinei se plimbară inconștiente prin părul brun și bogat al lui Suarez și îl înșfăcă atât de tare, încât geamătul final, se întâlni cu geamătul de durere al orientalului jumulit.

Aventurierul luă în brațe pe domnișoară, și o duse aproape goală spre pat, cu viteza bețivului care duce sticla la gură în spasmul delirium-ului tremens.

Celina căută pentru cea din urmă oară în fundul conștiinței ei pudoarea rătăcită, dar încercarea îi fu mai zadarnică de cât a unui spirit întru învierea cadavrului său.

Suarez triumfător și impetuos ca un uragan pustietor, se aruncă năvalnic peste corpul nemișcat al pradei sale.

Și cum drapelul vrășmaș sfărâmă libertatea locului unde a fost implântat, masculul acesta bestial, sfărâmă tumultuos, virginitatea domnișoarei Singureanu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr-1901-1932

Victima scoase un geamăt prelung, aproape un plâns, aproape un țipăt, aproape un urlet.

Și deschise ochii ei de culoarea cafelei fumegânde.

Și scoase un răsuflu de ușurare și lacrimi de sublimă suferință. Și apoi nu mai scoase nimic.

Și văzu capul lui Suarez liniștit și stupid ca un express deraiat în plină viteză!

Și îl sărută îndobitocită, doritoare de mulțumirea ultimei ei rămășiți de mândrie.

Mai târziu când noaptea îi acoperi pe amândoi ca o pânză ce se trage peste un grup de lubrică înscenare, Celina desmeticită ca după o operație cu cloroform, simțind urmele însângerate ale actului ce o necinstise, isbucni în plâns desnădăjduit:

— „Canaille!...“

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ro/r1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.901-1932

VIII

O CONFIDENȚĂ RETROSPECTIVĂ ȘI O SCRISOARE DEMONSTRATIVA

Aventurierul dispăru fără justificare, dând ca ultimă vedenie victimei lui, o estompare dreptunghiulară ca umbra unui urs pe două labe.

Celina îl lăsă să plece cu resemnarea victimei unui atac banditesc, legată cobză și cu căluşul la gură.

(Fiindcă simțea că Suarez o părăsise pentru totdeauna).

Rămase pe pat, pradă proaspetelor amintiri cari o frământau, înconjurată din toate părțile de întuneric—întunericul văzduhului și al sufletului.

După câtva timp, o rază de lumină străbătu în cameră, căci apăru — grăbită ca la plecarea din balcon — doamna Ecaterina Singureanu.

Celina se agăță de gâtul mamei ei ca de un colac de salvare, și-i povesti, sub sgâlțâielile unui plâns nervos, toate peripețiile groaznicului naufragiu, ocolind bineînțeles porția de senzații din care se înfruptaseră simțurile ei tinere.

Doamna Singureanu ascultă cu inima friptă (pe grătarul iluziunilor Celinei) toată povestea aceea scandaloasă, făcând la sfârșit notă discordantă față de părerea fiicei sale în privința țigaretei oferite de Suarez:

— „Nu conținea opium, ci cantaridă!"

Nu-și pierdu cumpătul (o femee care a știut să înfrunte toate greutățile vieții de unul singur e mai tare ca fierul) ci îi mângâie pe fiica dumneaei, sărutând-o pe frunte și pe obraz.

Apoi îi spuse că întâmplarea aceasta nu poate avea niciun fel de consecință pentru fericirea viitorului. Se va mărita cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

un altul care nu va ști niciodată nimic despre trecutul ei.

Și pentrucă asemenea prognosticuri aveau nevoie de dovezi susținute, alunecă pe panta confidențelor.

* * *

Înainte de a se mărita cu Panait, dumneaei făcuse dragoste în Kișinău (orașul natal) cu un locotenent din cavaleria rusă, o frumusețe de băiat, plin de temperament și bravură, invidiat de toată elita orașului.

Cum bine se înțelege, domnișoara Ecaterina Vladimiroff — rusoaică după tată, moldovencă după mamă,—îi iubea pe ofițer (acest prinț fermecător, strălucitor de tinerețe și dogorîtor de dragoste) cu idolatria și avântul cu care poate să iubească o fată la 16 anișori.

Dar iată că în toiul pregătirilor de nuntă — o nuntă cum nu s'a mai văzut, alăta era să fie de pompoasă și îmbelșugată, — superbul ofițer rus, urmărit de către o ducesă cu care trăise vreo doi ani, și care se vedea definitiv părăsită, a fost mutat de urgență în garda imperială din Petersburg.

Cum celebrarea căsătoriei nu putea să sufere niciun fel de întârziere, din pricina lucrurilor „cari merseseră cam departe" tânăra domnișoară a vrut să-și pună capăt zilelor.

Tocmai în clipa în care se asigurase de o pastilă de sublimat corosiv (căci dezastrul suferit i se părea iremediabil) iată că mama victimei, d-na Anna Vladimiroff, născută Niculai Păhăreanu, — îi spulberă planul sinuciderii dând acestei nenorocite întâmplări proporțiile reale, și în consecință corectivele medicale dictate de împrejurări.

După puțin timp dela data acestei „delivrări", apăru în Kișinău un român din vechiul regat, d. Panait Singureanu, profesor și numismat din București, proprietar de moșie la Singurenii-pe-Argeș.

(El cutreera Basarabia cu scopul studierii și descoperirii vechilor monete moldovenești).

Era un bărbat înalt și spătos,, cu ochii pierduți și barbă'n cioc. „Nu era frumos, dar avea un suflet extraordinar de cumsecade",

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

D-na Anna Vladimiroff se oferi bucuroasă să-l găzduiască — doar era de acelaș sânge românesc, — cu atât mai mult cu cât tânărul profesor era cavaler (burlac).

Panait, — cum lesne era de prevăzut, — se amoreză de frumoasa fiică a gazdei, și (fiindcă avea moșie la Singureni și un suflet extraordinar de cumsecade) deveni în foarte scurt timp logodnicul domnișoarei Ecaterina Vladimiroff.

Pentru a nu-i procura desamăgiri inutile, tânăra duduie ascultă povața mamei ei, supunându-se unei foarte ușoare „reparațiuni" executată de un mamoș bătrân (obișnuit cu așa ceva).

Și cu floarea de lămâiță pe vălul de mireasă, fosta domnișoară Ecaterina Vladimiroff, a putut intra demnă și curată pe ușa căsniciei, făcând fericirea soțului ei cu care a trăit foarte mulțumită, până când nemiloasa moarte s'a abătut asupra casei lor cinstite și tihnite.

Celina ascultă deprimată această banală dar desgustătoare pagină de istorie familiară (istoria se repetă) și în loc să se simtă ușurată de mărturisirile împărtășite, simțea apăsarea unei pietre pe suflet, ca odinioară la Viena în preziua examenelor dela Conservator.

Și cum nu era vreme de pierdut, trebui să execute — deși secătuită de orice curaj — prescripția doamnei Singureanu,— constând în luarea de măsuri preventive împotriva consecințelor „ce s'ar putea isca din pricina vigurosului de Suarez".

* * *

In aceeaș seară, spre orele 11, Celina primi următoarele rânduri:

Domnișoară,

Mi s'ar părea prea lungă așteptarea plecării „Impăratului Traian". Oferindu-mi-se chiar acum un prilej binecuvântat, sper să mă aflu în largul mării la miezul nopții.

Așa fi vrut să-mi iau rămas bun dela d-tră, însă portarul hotelului mi-a comunicat că nu sunteți singură.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Neînțelegând să vă pricinuesc neplăceri, prefer să vă transmit prin scris expresia bunelor mele gânduri pentru... fericirea d-tră.

(ss) *Gaspar Christian*

Celina citi scrisoarea aceasta cu impresia cu care ar fi citit vestea neașteptată a morții unei ființe apropiate, nu fiindcă s'ar mai fi putut gândi să se mărite cu Christian, ci fiindcă plecarea lui demonstrativă îi dădu certitudinea că fostul ei logodnic a aflat totul.

Izbucni în hohote de plâns și se asvârli strivită pe patul rușinii, cu desnădejdea și iuțeala unui om înebunit de flăcări, aruncându-se inconștient într'un puț.

În acest timp în camera vecină, doamna Ecaterina Louisa Singureanu, născută Vladimiroff, își lua destul de posomorită, prânzul întârziat.

* * *

Lucrurile se petrecură astfel :

In acea zi, pe la orele 5 jumătate după amiază, Pyk și Gaspar, cari din economie locuiau pe vapor, au sosit la Pera-Palace, cu intenția de a vizita pe doamna și domnișoara Singureanu.

Interesându-se la portar, dacă n'au ieșit în oraș, li s'a răspuns că numai domnișoara e în camera dumneaei, împreună cu un domn care mai adineauri s'a urcat sus cu un buchet de trandafiri.

Cum semnalmentele date de portar și mai ales buchetul de trandafiri, identificau pe falșul fabricant de parfumuri din Cairo, și cum acest fapt era producător de efecte absolut contrare, — întrucât Gaspar se simțea mâniat iar Pyk ușurat — ofițerul, fără să se mai consulte cu martorul său dela Eyoub se aruncă în ascensor cu iuțeala unui pas de pompier.

Se opri puțin în fața camerei ocupate de d-ra Singureanu, încercând să cugete mai serios asupra situației: trebuia oare să înfrunte și să provoace pe Suarez, expunându-se din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

nou unui duel cu rezultat umilitor, sau să apară și să dispară vertiginos ca un om hotărît s'o rupă definitiv.

Deschise ușa din afară pentru a bate la cea dinăuntru. (Ușile Palace-ului sunt duble).

In micul spațiu dintre aceste două canaturi paralele, Gaspar rămase câteva clipe pentru a-și reface hotărîrea alterată. Când în sfârșit vru să bată în lemnul despărțitor se opri din nou.

Inchis ca într'o cușcă de animal sălbatec, Gaspar prinse— mai bine zis surprinse— edificatorul crâmpei de convorbire dintre Celina și Suarez, referitor la încercarea domnișoarei de a reține pe oriental cu scopul de a aștepta pe doamna Singureanu care urma să-și spună cuvântul definitiv, în chestia înțelegerii lor oculte.

Mai sdrobit sufletește ca la ospățul dela vila trandafirilor (când Suarez, afirmându-se trăgaci excelent, declară cu obrăznicie că și-a riscat viața pentru Celina) ofițerul avu impresia că se află într'o cabină telefonică, recepționând fursa imbecilă a unui om fără căpătâi.

Cum însă această impresie nu dură mai mult ca o secundă, fiindcă îl scuturâ realitatea unor sgomote surde și prelungi — îmbrățișări de sigur — căpitanul părăsi de urgență carcera lui închisitorială, și ajungând în hall, povesti lui Pyk (care aștepta răsfoind revistele) rezultatul întrevederii

După câteva minute, amândoi se aflau în Galatta, însoțiți de două turcoaice — lucru pe care-l știm din gura d-nei Singureanu — cu scopul de a-și batjocori sentimentul nemeritat pentru „Domnița Singurenilor".

Iar când ajunse la casa prostituatelor, Pyk se crezu dator să încheie capitolul obsesiunilor decepționante, cu următoarea zicătoare versificată :

„Când doi cocoși cu moț și pinteni
„Se bat, înverșunați și sprinteni
„Pentru-o găină ce-i instigă,
„Eu cred că... uliul câștigă!...“

ceeace, în definitiv (nu mai) era de demonstrat !

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/?id=1901-1932

BIBLIOTECA CENTRALĂ
a „ASOCIAȚIUNII"
SIBIIU

IX

O SITUAȚIE NETEZITA DE UN TĂVALUG FORMIDABIL

Celina nu închise ochii toată noaptea, nu atât din pricina faptei lui Suarez cărcia începuse să-i găsească o explicație măgulitoare — inspirând aventurierului un teribil „coup de foudre" — cât datorită atitudinei tranșante a căpitanului.

Nu se făcuse încă bine ziuă când se dădu jos din pat, cu scopul de a scrie și a face să parvină lui Pyk câteva rânduri la bord.

Avea nevoie să afle totul din gura cuiva care fusese în tovărășia lui Gaspar. Or, dacă pe la ora 7 seara doamna Singureanu i-a văzut pe amândoi intrând în gangul unor turcoaice suspecte, atunci fără îndoială că ofițerul a transpirat ceva (cine nu transpiră pe căldură?) dând lui Pyk putința să descifreze situația.

Prin urmare și Pyk știa ceva.

In consecință Pyk fu chemat la hotel.

Și Pyk răspunse de urgență la chemare.

Și pe când amândoi voiau să prindă ceva din gura celuilalt (în orice caz nu nectarul sărutărilor) pereții camerei 333, unde locuia Celina, înregistrau în cărămida lor presată următoarea convorbire și mai pressată :

Celina (fața palidă, buze livide, cearcăne în jurul ochilor, robe de chambre, etc.) — ...Iată scrisoarea !

Pyk (după ce a citit scrisoarea lui Christian).—Prin urmare, e lucru definitiv ?

Celina. — Ca să știu asta trebue să-mi spui motivul care l'a determinat pe Gaspar să-mi trimită aceste rânduri.

Pyk. — Dar nu știu absolut nimic !

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mem1901-1932

Celina. — Ești sigur ?

Pyk. — Te asigur, că sunt sigur.

Celina. — Nu te-ai văzut eri de loc cu Gaspar ?

Pyk. — Mi se pare că nu... ba da !... l'am văzut puțin la vapor.... în treacăt..... Era foarte aferat. Din pricina asta am și evitat să vorbesc cu el.

Celina. — De ce îți place să minți ?

Pyk. — Cred că te înșeli.

Celina. — Absolut de loc.

Pyk. — Atunci îți fac plăcerea să spun ca d-ta : îmi place să mint. Trebue însă să adaug următoarea lămurire : Nu eu sunt pricina mistificării adevărului !

Celina (enervată). — Care adevăr ? Că d-ta și Gaspar ați intrat aseară într'un gang din Galatta împreună cu două turcoaice ? (Pyk rămâne perplex). Nu vrei să răspunzi ? știu eu pentru ce nu vrei să răspunzi !

Pyk. — Te-aș ruga să-mi spui și mie pentruce nu răspund !

Celina. — Fiindcă dumneata l'ai montat pe Gaspar contra mea ! D-ta i-ai băgat în cap feldefel de idei !... D-ta l'ai instigat !

Pyk. — Aș prefera pentru binele d-tale și pentru respectul ce-ți port să trec cu vederea asupra acestei acuzațiuni ce-mi aduci.

Celina. — Firește ! tăcerea e confecționată din aur sau din... lașitate.

Pyk. — Domnișoară, te rog foarte mult, nu căuta să provoci răspunsuri care te-ar jigni ! Ocolește asemenea chestiuni dureroase.

Celina. — Nu vreau să ocolesc nimic ! Vreau să știu motivul plecării lui Christian !... Vreau să știu ce l'a făcut să-mi scrie scrisoarea asta ! Vreau să știu totul, m'ai înțeles ?...

Pyk (luându-și pălăria). — Înțeleg că d-ta nu înțelegi nimic din ceeace vreau eu să înțeleg.

Celina. — Te rog să nu te joci cu cuvintele. Chestiunea destul de serioasă ca să nu mai fie timp de glume. Prin urmare, vreau să știu totul. Să-mi răspunzi !... De ce nu răspunzi ?.... Numai lașii tac !... numai intriganții tac !.. numai...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pyk (cu mâna pe clanță). — In fața unei asemenea avalanșe de invective, nu-mi rămâne decât să regret că am venit și să te rog să mă rechemi când îți vei mai potoli nervii.

Celina. — Te rog, nu pleca. Ești om inteligent... Te-am socotit întodeauna un bun prieten... Ai încredere în mine cum am eu în d-ta!... Nu ți-am dat eu scrisoarea lui Gaspar, s'o citești?... (Pauză)... Dacă nu te-așĭ fi socotit prieten, ți-aș fi arătat oare atâta încredere?... atunci, de ce taci?... De ce mă faci să spun cuvinte fără rost și te supăr tocmai când am mai multă nevoie de intervenția d-tale?... de ce încerci să joci cu mine dansul înaintea oglinzii?... De ce nu vrei să fii sincer, cum mi-am propus să fiu eu față de d-ta? Spune-mi te rog, ce s'a întâmplat?... Ce a intervenit? Ce ți-a spus Christian? Ce l'a făcut să rupă logodna? In sfârșit, ce știi despre toate acestea... ce știi?

Pyk. — Ei bine, voi spune tot ce știu cu condiția să nu te mai superi din nou și să-mi trânțești în cap cascada enervărilor d-tale.

Celina. — Iți promit să te ascult și să fiu cât se poate de calmă.

Pyk. — Atunci ascultă și ține-te de cuvânt! Doi inși care te-au iubit cu adevărat, ți-au dat prilej să visezi și să te alinți. Pentru acest fapt d-ta, te-ai crezut datoare să-i concediezi pe amândoi fără termen. Unul, care răspunde la numele monosilabic de Pyk, — și care nu e rudă cu Pyk Giovani de la Mirandola, — a obosit cam repede cu așteptarea de a fi rechemat din concediu și în consecință a încercat să se dea bătut. Celălalt, autorul scrisorii acesteia, mai tenace și mai încrezător în steaua lui, a știut prin perseverență să-ți câștige interesul și poate chiar... simpatia. Te-ai crezut deci îndrituită să-i faci scene de gelozie mustrându-l cât se poate de aspru, că l'ai găsit în „tandrețe" cu o femee oarecare. De aci replica lui care te-a durut. Lucrurile s'ar fi astâmpărat, totuși, dacă întâmplarea nu ți-ar fi dat stupidul prilej să constați că fosta d-tale prietenă, d-ra Lully Drümer se complăcea în brațele adoratorului d-tale.

Celina. — Cred că istoricul unui trecut atât de îndepărtat nu poate fi câtuși de puțin util în chestia care ne preocupă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pyk. — Fără o înlănțuire generală, cel mai strălucit șirag de perle prețioase, riscă să cadă dela gâtul celei mai frumoase femei. Prin urmare, lasă-mă să pun lucrurile la punct, cu ajutorul acestei înșiruiri de fapte și observații absolut autentice.

Celina. — Pe mine mă interesează motivul plecării lui Christian.

Pyk. — Acolo voi să ajung!

Celina. — Dar ajungi odată!

Pyk. — Nici călare pe undele hertziene n'aș putea să alerg cu iuțeala pe care mi-o impui.

Celina. — Ești nesuferit.

Pyk. — In sfârșit a trecut toamna și iarna și primăvara și s'au înmormântat și toate nebuniile.... ți-aduci aminte.... conflictul dela han..... duelul american dela Veneția de mucava a lui Trăsnea. Ce-am recoltat noi după urma îndrăsnelilor noastre? Știi d-ta că eram să intru într'un chichiou nemai pomenit din pricina dorinței mele de a mă face interesant în fața ochilor d-tale? D-na Verbanovici, faimoasa milionară din București, n'a pierdut, — precum s'a scris prin jurnale, — nicio pungă cu valori, ci a publicat anunțul cu pricina inspirată exclusiv de mine. Eu trebuia să restitui obiectele —presupuse pierdute,—fără nici o pretenție de recompensă, păgubașa reintrată în posesiunea lucrurilor, datorită generozității mele, urma să-mi aducă mulțumire publică prin presă, iar mama d-tale citind în gazetă despre fapta mea dezinteresată, să-ți spună încântată: „Așa om cinstit și mărinimos, rar să mai fi văzut!... Nu mi-ar displace să-l fac ginere!". Aha! te-am făcut să zâmbești!.... Dacă ai ști însă că lucrurile s'au întors împotriva mea, care începusem să fiu bănuit de furt, ai râde din toată inima. Și dacă ți-aș spune că venirea mea aici în Constantinopol, numai și numai ca să mă aflu în treabă — era să mă coste un picior, ai zice că am înebunit deabinelea. Ei bine, află, scumpă domnișoară Celino, că neavând bani ca să-mi transport vilegiatura în acest oraș, m'am aruncat într'un canal din Constanța, cu scopul de a fi internat în spital și a cere daune patronului hotelului care din neglijență, lăsase canalul deschis!. In sfârșit o serie de nebunii inutile cari au

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarges.ro/ncr1901-1932

primit lovitura de grație pe vaporul care ne-a adus aci în noaptea când te-am văzut sărutându-te cu Christian. Această noapte a însemnat definitiva mea renunțare la gândul iubirii d-tale, definitiva lecuire a cancerului meu moral. În tumultoasele unde ale mării s'au înmormântat — întocmai ca marinarii morți dealungul apelor — toate nădejdile rămase pe urma dragostei mele.

Celina. — Parcă viața dumitale se reduce numai la episodul sentimental de care'mi vorbești. Dumneata, cu atâtea însușiri alese, cu educația primită, cu titlurile de familie, cu titlurile academice, cu puțină avere....

Pyk. — A. Celina, dacă mi-ai fi spus lucrurile astea altă dată !.... Dacă nu m'ai fi descurajat de loc cu mândria dumitale silită ! Mândria dumitale pe care o va sfărma într'o zi cine știe ce..... Suarez-Bey !

Celina (izbucnind în plâns). — Te rog, nu mai vorbi de asta !..

Pyk. — Iartă-mă încă odată pentru cea din urmă oară, scumpă prietenă ! E glasul adevăratei mele firi care a vorbit acuma. Voi ști să mă înfrânez... să nu te mai supăr cu stupidele mele proorociri !

Celina (continuând să plângă). — Pro-o-ro-ciri !.....

Pyk. — Și nu-mi pare rău de alegerea ce făcuseși între mine și căpitanul Christian. Resemnarea mea a fost ca un balsam alinător. Când l'am văzut pe acest brav ofițer în duel cu Suarez, acolo în acel Eyoub plin de flori și pietre funerare, înfruntând moartea pentru dumneata, cu o seninătate și îndrăzneală de adevărat erou, atunci mi-am dat seama cât de mult merită căpitanul iubirea pe care mi-o refuzaseși mie !.. De aceea l'am prins de suflet și'l voi păstra aci ca pe un vestmânt care încălzește inima. Și regret în mod sincer toate incidentele mele de pe vremuri cu dânsul !

Celina. — Dacă regreți atât de mult, de ce nu l'ai împiedicat să plece ! De ce n'ai încercat să-l convingi de nesocotința impresiilor lui ?

Pyk. — Fiindcă, din nenorocire, impresiunile lui au fost reale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

Celina. — Nu-i adevărat! Eu n'am dat prilej de impresii care să conducă la asemenea despodăminte stupide.

Pyk. — Totuş fatalitatea a condus pe căpitan să afle ultima dumitale hotărîre... hotărîrea de a'l părăsi pentru celălalt, pentru Suarez!

Celina (aiurită). — Ce spui?... glumeşti?... Ce fel de glume sunt astea?...

Pyk. — E purul adevăr! Aseară, venind împreună cu el la hotel, portarul ne-a spus că mama dumitale a plecat şi că dumneata nu eşti singură!... Gaspar s'a urcat şi vrând să bată la uşă, a auzit un crâmpei de discuţie între dumneata şi Suarez... Atunci a fugit disperat de cele ce auzise şi a venit jos, unde îl aşteptam eu. şi mi-a spus, totul,— iar indignarea lui m'a antrenat şi pe mine, — şi amândoi am suferit ca şi cum am fi fost o inimă şi un trup: el lovit în dragoste... eu în regretele mele postume... Aceasta e geneza incursiei noastre în Galatta. cu cele două turcoaice suspecte... Dar ce este? domnişoară Celino... Celino... ce s'a întâmplat? (Celina şovăie pierdută şi cade ca un corp mort. Pyk o susţine şi o aşează pe fotoliu. Ia apă de colonie de pe o măsuţă şi o freacă la tâmple şi pe obraz).

Celina (revenindu-şi). — Ce oroare!... ce oroare!... (plânge din nou).

Pyk. — Bine. dar... oarecum... vreau să zic... mă înţelegi...

Celina. — Vai am greşit... am căzut!...

Pyk. — Nu e cu putinţă!... nu e cu putinţă!...

Celina. — E adevărat!... e adevărat... (Pauză)... Vai Gaspar a auzit!... a înţeles totul!... E îngrozitor. Toată lumea va afla!... Sunt o victimă... Omul acela e un criminal... un monstru!... Mi-a dat să fumez opium!...

Pyk. — Sunt sdrobit de cele ce aud, totuşi mă mângâie faptul că Gaspar n'a auzit altceva decât numai convorbirea relativă la intenţia dumitale de a părăsi planul căsătoriei cu el! Nimic mai mult... Nişte sgomote indescifrabile pe cari le-a luat drept îmbrăţişări nu pot fi socotite ca atare, nu-i aşa?... In orice caz, faţă de asemenea situaţie jignitoare, căpitanul nu putea să aştepte să fie iarăşi concediat, ci s'a îndepărtat fără

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

murmur, așa cum ar fi făcut orice om cu puțină demnitate în el... (Pauză).

Celina (după o vădită contrarietate). — Pe onoarea dumitale că Gaspar nu ți-a spus nimic mai mult ?

Pyk. — Pe cuvântul meu de onoare !

Celina (râzând silit). — Și... și dumneata ai crezut ce ți-am spus adineauri?... ha, ha, ha, ce naiv ești !... ce naiv ești !... ce repede ți-ai schimbat părerea despre mine !... Mulțumesc, scumpul meu prieten... mulțumesc... (Bătăi în ușe).

Celina (ducându-se repede la oglindă pentru a se pudra ?) „Entrez !" (Ușa se deschide întreagă și apare Suarez cu fes pe cap).

Suarez.— Bună dimineața ! (Celina și Pyk abia răspund). Cer iertare pentru vizita mea atât de matinală, însă cum vaporul meu pleacă peste câteva ceasuri spre Egipt, am ținut să-mi îndeplinesc datoria bunului rămas.

Pyk. — Sunteți sigur ?

Suarez. — Nu înțeleg sensul întrebării dv.

Pyk. — A fi, sau a nu fi... sigur, este în funcție de calitatea tutunului pe care-l fumați !

Suarez. — Înțeleg și mai puțin...

Pyk. — Am să vă explic bucuros : Eu am fost informat că vaporul pentru Alexandria pleacă diseară la ora 7 jum. Dv. afirmați că pleacă mai devreme ! Cum n'am nici un motiv să pun la îndoială buna dv. credință, arunc contrazicerea orarului pe seama unei țigări de opium, fumată de mine azi dimineață la cafea !... Mă rog, domnul Suarez nu fumează niciodată țigări cu opium ?...

Suarez (înțelegând unde vrea să bată Pyk). — Eu nu fumez decât tutun de Egipt.

Pyk. — Atunci, probabil eu sunt victima unei țigări de opium.

Suarez. — Acum nu mai înțeleg absolut nimic.

Celina. — D. Pyk, este azi foarte ciudat. Nici eu n'am înțeles prea mult din felul dumnealui de a vorbi. L-am chemat aci ca să ne consultăm într'o chestiune de familie și în loc să mă asculte mi-a făcut teorii deplasate.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Suarez. — O, nu știam că d-lui este confidentul dv.!

Pyk (izbucnind). — Nici eu nu știam că dv. mai aveți curajul să intrați în această cameră, în care ați vrut să comiteți o adevărată infamie!

Celina. — Nu e adevărat!... d. Suarez n'a vrut să comită nicio infamie. Dumnealui a venit aci să mă întrebe dacă doresc să mă căsătoresc cu dânsul. Atât și nimic mai mult.

Pyk.— Când alaltăeri la Vila Rozelor s'a proiectat — nu zic s'a oficiat — logodna dumitale cu Gaspar Christian, o cerere în căsătorie din partea acestui domn se numește, — după părerea mea, — o in-fa-mie.

Celina. — D. Suarez, din conversația avută anterior cu mine, a priceput că acel proiect se reduce la o simplă glumă făcută între două pahare de șampanie după un duel cu rezultate fericite... In consecință, știindu-mă liberă, a găsit foarte firesc să-mi facă propuneri de căsătorie.

Suarez. — Pe care am cinstea să le mențin și să le repet întocmai! (Celina tresare și se luminează cu un zâmbet fericit).

Pyk. — Și pe care eu le denunț, ca inadmisibile din punct de vedere moral!

Celina (posedată de același zâmbet fericit). — Intr'o chestiune care mă privește personal, cred că sunt singură chemată să hotărăsc!

Pyk. — Evident că da! Și pentru a nu avea aer de procuror neautorizat într'o afacere ce nu incumbă *responsabilități,* vă rog să-mi permiteți să mă retrag.

Celina. — Nu-ți șade bine să fii supărăcios față de atitudinea mea atât de prietenoasă și față de îngăduința cu care d. Suarez a replicat impulsiunii d-tale.

Pyk. — Dacă mi-am îngăduit eșirea de adineauri, am crezut că sunt în asentimentul d-tale. Din moment însă ce găsești cu cale să mă mustri, sunt silit să regret că n'am tăcut... Și fiindcă am făcut imprudența să mă aflu în vorbă, am să îndrăznesc înainte de a pleca, să mai pun o singură întrebare: cum explicați dv. că un om care vine să ia rămas bun dela cineva, face și propuneri de căsătorie în același timp?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdr1901-1932

Suarez (incurcat). — Propuneri... se pot face și după ce ți-ai luat rămas bun...

Pyk. — Înțeleg! Propuneri transmise prin T. F. F.!

Suarez. — Domnule martor al adversarului meu, vă felicit pentru felul cum știți să vă faceți datoria față de fostul client și față de d-șoara Singureanu... Cum însă scopul venirii mele aci este în perfect acord cu purtarea dv. cavalerească, repet încăodată — și îmi pare bine că sunteți de față — propunerea mea matrimonială: Cer în mod solemn mâna d-rei Singureanu.

(Intră d-na Singureanu, îmbrăcată de oraș, cu pălărie, cu mănuși și pardesiu. La vederea lui Suarez are și dânsa un zâmbet plin de satisfacție. Suarez se repede să-i sărute cu multă plecăciune mâna).

Pyk. — Prezentându-vă, stimată doamnă Singureanu, matinalele și respectuoasele mele omagii, vă rog să primiți sincerele mele felicitări pentru fericirea d-rei Celina.

D-na Singureanu (privind nelămurită pe Celina și Suarez). — Dar ce vrea să zică prietenul nostru Pyk?...

Celina. — Aceea ce știi și d-ta maman, că d. Suarez a venit eri aci ca să-mi ceară mâna... Intrucât d-lui s'a bătut în duel pentru mine, dovedindu-mi afecțiunea prin riscul vieții, cred că nu e nimic mai firesc decât să dau un răspuns net la o chestiune limpede: accept propunerea d-lui Suarez!

Pyk. — Fiindcă inima mi s'a umplut de o bucurie subită, dați-mi voie, vă rog, s'o mai descarc puțin pe afară... Am onoare să vă salut! (Pleacă brusc).

D-na Singureanu (așteptând să se închidă ușa după Pyk).— Ticălosule... ticălosule... criminalule... Mi-ai necinstit fata... mi-ai scos'o din minți!... cu otrăvuri... cu necurățenii blestemate și scelerate. Ai omorît sufletul din ea! Curată ca o floare, ca o stea, ca o lumină! Cum ai îndrăznit să batjocorești o asemenea fată? O asemenea virtute? O asemenea cinste? Cum?

Suarez. — Doamnă, recunosc că am greșit, că m'am grăbit! Dar dacă lucrurile s'au petrecut ca un simplu preludiu de căsătorie consimțită cu anticipație de câteși trei, graba mea a fost tot atât de naturală ca și acceptarea domnișoarei!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Celina. — Minți!... minți! Eu n'am acceptat să fiu obiectul mișeliei dumitale!

Suarez. — Ce vă frământați în zadar, din moment ce totul e reparabil?

Celina. — D-ta m'ai dezonorat, și lumea a început să știe acest lucru. Primul care a aflat-o, a fost însuși căpitanul Chri-

stian, care mi-a trimis această scrisoare. (Suarez citește). Al doilea e domnul care a plecat adineauri de aci. M'am trădat fără să vreau. Am încercat să reviu dar mi-e teamă că n'am reușit. Dovadă aluzia făcută de el la țigara de opium. Și toată lumea va afla.. toată lumea va afla!... (Plânge în brațele mamei sale).

Suarez. — Dar bine, dacă d-ta devii soția mea, atunci lucrul nu mai are nicio importanță.

D-na Singureanu. — Cum nu are nicio importanță? Ce știm noi despre d-ta mai mult decât că te-ai purtat așa cum te-ai purtat? Și un om care s'a purtat ca d-ta ce poate să fie de-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndrr1901-1932

cât un mincinos, un înșelător? Am văzut noi fabrica d-tale de parfumuri? Am văzut noi castelul d-tale din Cairo? Cunoaștem noi ceva din trecutul d-tale?

Suarez. — Doamnă, eu cred că interesul dv. este să nu mai puneți asemenea chestiuni. Pe dv. nu vă importă cine sunt și ce avere posed. Numai căsătoria plănuită trebue să vă fixeze gândul... Dacă vă veți convinge că în adevăr sunt un aventurier, știți ce vă rămâne de făcut.

D-na Singureanu.—Ce cutezanță! Ce ipocrizie! Auzi d-ta! Va-să-zică, după ce spulberi iluziile unei ființe tinere printr'o faptă atât de brutală, și după ce-i nenorocești sufletul în iadul tuturor mizeriilor, adio, nu? O trimiți în țara ei fără nicio remușcare, ca pe o simplă menajeră?

Suarez.—Tocmai aci stă confuzia dv., scumpă doamnă Singureanu! Niciodată nu se va putea întâmpla un astfel de lucru, fiindcă eu nu sunt nici fabricant de parfumuri, și nici bey, cu castele și parcuri în țara bambușilor... Eu sunt un biet călător obosit care vrea să-și găsească odată pentru totdeauna cuibul lui de odihnă și re[illegible]e... Prin urmare, nu domnișoara merge în Egipt, unde nimeni și nimic nu o așteatpă, ci eu voiu merge în România, la Singureni-pe-Argeș, pentru muncă rustică și așezare sufletească!... Veți vedea cum voi ști să conduc și să fructific gospodăria dv. Veți vedea ce voi face eu acolo, și cât veți fi de fericite amândouă!... Veți...

D-na Singureanu. — Escroc!... escroc... mizerabil... bandit!... După ce ai furat cinstea fetei mele, acum vrei să ne furi și averea?... Am să te dau pe mâna poliției.

Celina. — Maman, maman, calmează-te te rog! să nu-ți facă rău la inimă!...

D-na Singureanu. — Mai bine să mor decât să te văd măritată cu un bandit! Auzi mizerabilul! Să se căptușească pe socoteala noastră! Să-i dau moșia de pomană! Banditul! Ticălosul! n'are nici fabrică de parfumuri... nici castel în Egipt!...

(Suarez pleacă zâmbind disprețuitor. Celina isbucnește în plâns nervos).

D-na Singureanu. — Haide, scumpă Celinică, nu mai fi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tristă !... Ţi-am spus eu că toţi ăştia nu fac de tine !... Tot mai bine la Singureni, unde te aşteaptă adevărata fericire ! Vlad Livadă, băiatul lui Popa Ghiţă, doctor în chimie, 200 de pogoane, moară în sat, om cult şi serios. O să te iubească fetiţa mea, o să te respecte, aşa cum m'a iubit şi m'a respectat Panait ! Ce suflet curmsecade ! (Celina plânge în hohote).

Muzeul Digital al Romanului Românesc

X

O CORESPONDENȚA CARE DUPA TOATE PROBABILITĂȚILE PARE SA FIE CEA DIN URMĂ

PYK. DIN ORAN, CATRE MIRCEA BONCIU, LA BUCUREȘTI

Nemours (A'geria) în 31 Dec., 192...., ora 12 noaptea

„La mulți ani scumpe Mircea, și anul nou să-ți aducă darurile minții în casa sufletului.

Această urare ți-o face numărul 64 din compania II-a, a regimentului I, din legiunea străină algeriană, cu sediul la Sidi-bel-Abbès (departamentul Oran).

Am sosit aci, (în Nemour, oraș pe coasta Mediteranei), eri seară, cu întreaga unitate din care fac parte.

Suntem detașați prin aceste regiuni nordice, fiindcă e vorba să reprimăm niște insurecții locale cu un caracter destul de grav. (Ar fi mare păcat să n'avem nici de data aceasta parte de o ciocnire mai serioasă, cu indigenii!)

De când am primit botezul focului (9 Noembrie, ora 7 seara), și până azi, 31 Decembrie, nu ni s'a mai dat niciun fel de prilej de „răfuială". Toată ziua, instrucție la cataramă... Totuși, eu sunt dator să mulțumesc cu recunoștință întâmplării care m'a adus în această colonie plină de rebeli și de fructe.

Pe vaporul românesc pe care mă îmbarcasem la Constantinopol pentru reîntoarcerea în țară dintr'o escursie ce mă costase o mare decepție, am cunoscut un ofițer francez din Algeria, un căpitan de fantassini, Jean Theophyle Mourier, care mergea în România să-și revadă un frate inginer, rămas acolo din timpul campaniei.

Privirea lui energică și sigură ca a oricărui om ce se află

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zilnic în faţa primejdiei şi a morţii, m'a impresionat atât de mult, încât instinctiv am căutat să pătrund în sufletul care o proiecta.

Alger, Sudan, Madagascar, Tonkin, atâtea etape de aspre încercări şi glorioase jertfe, apăreau în faţa gândurilor mele, ca fântânele miraginlui în mintea chinuitului de sălbatica sete.

Nu aerul plin de miasme şi de molimă al Africei îl aspiram în tovărăşia acestui brav ofiţer, ci un aer sănătos şi reconfortant, care-mi dovedea că acolo, în coloniile pline de primejdii, se făureşte adevărata viaţă sufletească a civilizaţiei!

Desamăgit cum mă găseam, îmbătrânit în nădejdi şi chinuit de un trecut care nu avea nimic comun cu firea şi însuşirile mele înăscute, am alintat ideea de a mă înrola în legiunea străinilor din Oran, cu aceeaşi nemăsurată bucurie cu care un naufragiat se salvează printr'un ajutor nesperat.

Am venit în Algeria la Sidi-bel-Abbès, împreună cu căpitanul Mourier, care mi-a înlesnit toate formele necesare încorporării mele, şi care astăzi este, pe lângă comandantul meu de companie, cel mai bun prieten ce am visat vreodată.

(Dacă aş fi avut un frate, n'aş fi putut simţi pentru el mai puternică şi mai necondiţionată dragoste).

El care a ştiut să facă legătură între mine şi strămoşii mei aşa cum un remorcher face legătură între grosul escadrei şi vasul avariat în larg, însemna pentru mine mai mult decât un salvator.

O, de-ai şti cât de bine mă simt aci în atmosfera asta întăritoare, adevărată baie de energie, în care îţi dai seama că îndeplineşti o poruncă a vieţii (deşi nu eşti decât un simplu număr) şi unde moartea te spionează de aproape, ca pe un adevărat vrăjmaş al ei!

Şi aşa cum această coastă a Nemour-ului îşi bate joc de strădania valurilor ce se prefac în pulbere sticloasă, sub încercarea lor zadarnică de a sparge zidul de stânci al Algeriei, tot astfel şi eu îmi bat joc de Bucureştii voştri, cari la această oră, ca orice metropolă civilizată, — se tăvălesc în noroiul unor petreceri pestilenţiale, ce împrăştie duhoarea viciului şi a mizeriei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
romanul românesc între 1901-1932

Anul nou!

Simt cu toată depărtarea dintre noi şi cu toată dorinţa de uitare care mă stăpâneşte, ceva din atmosfera oraşului vostru de porci îmbuibaţi, cum simţeam câteodată la Singureni (când şedeam pe terasă în convorbire cu Celina), miasmele indezirabile ce veneau dinspre cocina rămătorilor!...

Şi fiindcă veni vorba de fiica doamnei Singureanu (ah, ce mizerabil loc în text), te rog s'o feliciţi din parte-mi pentru alegerea făcută.

(Un ziar românesc mi-a adus ştirea că s'a măritat cu Vlad Livadă, fiul preotului Ghiţă Popescu, din Singureni).

Nădăjduesc că este mulţumită, fiindcă el mi-a făcut totdeauna impresia unui om de treabă.

Şi apoi, sunt din acelaş sat şi din aceeaşi regiune sufletească. Numai aparenţele îi contrariau, precum şi faptul fără însemnătate că mireasa era mai „voiajată" ca ginerele (a avut şi debarcări la Stambul).

Cer iertare!

18 68 Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr:1901-1932

Nu spun nimic din răutate, — sunt atât de departe de ea (adică de răutate).

Fac simple glume, dintr'un obicei pe care Africa n'a putut încă să-l stârpească definitiv.

Va veni și ziua aceea ?...

O de ce n'am două brațe uriașe ca însuși universul, — să pot strivi cu ele (prin îmbrățișare bineînțeles), întreaga omenire de pe scoarța chinuită a pământului ?

S'a făcut târziu și trebue să mă pregătesc de rond.

Primește o strângere de mână de adevărat prieten, împreună cu rugămintea de a prăvăli asupra Bucureștilor și în special asupra casei care poartă vina de a nu se fi surpat pe mine în clipa când am ieșit din pântecele mamei, o cascadă întreagă de legitimă expectorație.

Și toate dansurile epileptice ale vieții, pe care o trăiește generația noastră de hybrizi morali, să lunece într'o spasmodică nebunie pe luciul înalterabil și inepuizabil al scuipatilor mei !

Al tău,

PYK

No. 54, II-ème C-nie, I-er Rég.

Oran, Algérie

Greaca. Aprilie-Octombrie, 1924.

—— SFARȘIT ——

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdr1901-1932

CUPRINSUL

PARTEA I

	Pag.
1. La Singurenii-pe-Argeş	5
2. Pyk	9
3. O convorbire preţioasă şi o despărţire lămuritoare	11
4. La hanul lui Burtică	19
5. O pacoste neaşteptată	33
6. Un incident rămas pendinte	37
7. Floarea ruinelor	43
8. O prietenă ultra-modernă	47
9. Un ceai dansant	51
10. O plecare furtunoasă pe o vreme liniştită	63
11. La balul Smeureanului	69
12. Câteva scrisori necenzurate	81

PARTEA II

1. O cameră egrasioasă şi un rezultat insuficient	95
2. Un început de executare al unui plan colosal	101
3. Ce este cu societatea anonimă „Pompadour" şi cu „Paratrăsnetul Capitalei"	105
4. O invitaţie la ceai şi una la poliţie	109
5. O farsă care putea să se transforme în tragedie	113
6. Ce a eşit din întrevederea cu prefectul sau cum se scrie istoria	121
7. Un epilog paraponisit şi un om necăjit	127

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA III

Pag.

1. Un fenomen acustic şi un gardist responsabil . . . 131
2 Un schimb de acrostihuri şi o subretă foarte blondă 141
3. Un canal preţios şi un patron generos 147
4. O idilă intreruptă şi un călător cu ghinion . . . 153
5. O ofensă de gradul III şi o concluzie schopenhauer-
riană. 165
6. O logodnă parfumată şi o tragere reuşită 171
7, O lovitură de călcâi şi un plâns intârziat 179
8. O confidenţă retrospectivă şi o scrisoare demoes-
trativă. 191
9. O situaţie uetezită de un tăvălug formîdabil . . . 197
10 O corespondenţă care după toate probabilităţile pare
să fie cea din urmă. 209

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932